

2022. AASTA KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANNE

OÜ Utilitas
2022. aasta
konsolideeritud
majandusaasta aruanne

Address

Maakri 19/1
10145 Tallinn
Harju maakond
Eesti Vabariik

Registrikood

12205523

Telefoninumber

+372 642 4071

Põhiline tegevusala

Elektri- ja soojusenergia tootmine ja müük

Audiitor

AS PricewaterhouseCoopers

Majandusaasta algus ja lõpp:

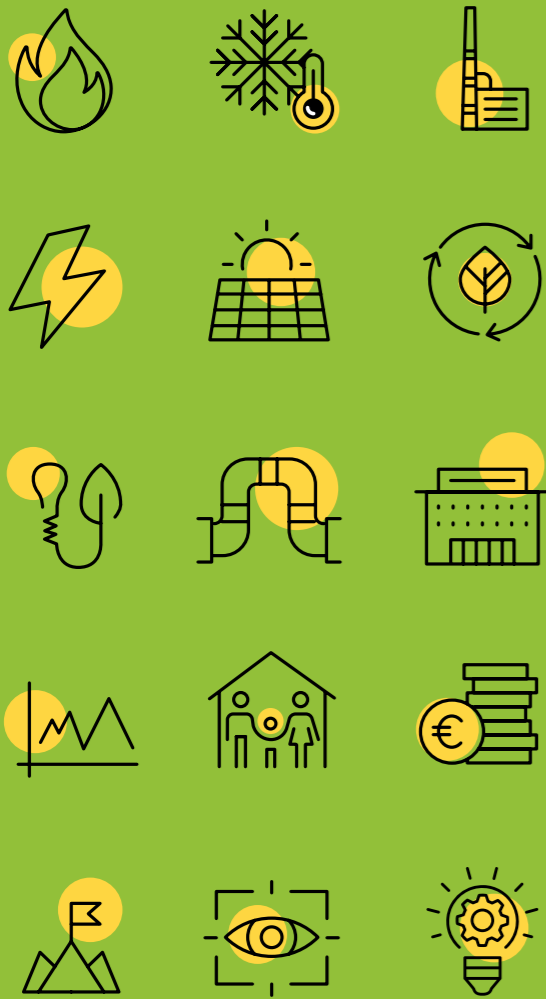
01.01.2022 – 31.12.2022

SISUKORD

UTILITASE TEGEVUSARUANNE	4
Utilitas faktides ja arvudes	6
Kontserni tegevjuhi pöördumine	12
Üleilmsed trendid ja arengud	14
Peamised teemad Euroopa ja Eesti energiasektoris aastal 2022	18
Majandustulemuste ülevaade	26
Investeeringud	27
Ettevõtte struktuur ja juhtkond	34
JÄTKUSUUTLIKKUS UTILITASES	36
Utilitase huvirühmad	38
Panus ÜRO kestliku arengu eesmärkidesse	39
Jätkusuutlikkuse olulised valdkonnad ja eesmärgid	40
2022. aasta ESG-tulemuste ülevaade	42
Euroopa Liidu taksonoomia	44
KESKKONNAMÕJU	46
Kliimamõju ja heitmed	49
Kliimamõju vähendamine	49
Taastuvenergia tootmine	52
Muu õhusaaste	58
Ressursside kasutus ja tõhusus	60
Jaotusvõrgu tõhusus	60
Tootmisefektiivsus	64
Veekasutuse vähendamine	64
Bioloogiline mitmekesisus ja ökosüsteemid	65
SOTSIAALNE MÕJU	68
Teenuse kvaliteet	70
Koostöö klientidega	70
Õiglane ja läbipaistev energia hind	72
Kvaliteet ja toimepidevus	73
Töötajad ja töökeskkond	76
Tööohutus	77
Töötajate kaasamine	79
Mitmekesisus ja võrdne kohtlemine	80
JUHTIMINE	82
Jätkusuutlikkuse juhtimine	84
Riskijuhtimine	85
Finantsriskide juhtimine	87
Kogukonnasuhted	88
Koostöö ja toetustegevus	88
Koostöö haridus-asutustega	90
Panus sektori arengusse	91
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE ARUANNE	92
Konsolideeritud bilanss	94
Konsolideeritud kasumiaruanne	95
Konsolideeritud rahavoogude aruanne	96
Omakapitali muutuste aruanne	97
Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad	98
Sõltumatu vandeaudiitori aruanne	122
Tegevjuhtkonna allkirjad 2022. a konsolideeritud majandusaasta aruandele	125

UTILITASE TEGEVUSARUANNE

UTILITAS FAKTIDES JA ARVUDES

Utilitas on juhtiv taastuva soojus- ja elektrienergia tootja ning kaugkütte ja -jahutuse pakkuja üle kogu Eesti. Pakume klientidele ning keskkonnale sobivaid lahendusi, toodame ja jaotame energiat võimalikult tõhusalt ning kasutame võimalikult palju taastuvaid ja kohalikke energiaallikaid.

31. detsembri 2022. aasta seisuga kuulusid gruppi:

- OÜ Utilitas - emaettevõtte
- AS Utilitas Tallinn (100%) - kaugkütte ja -jahutusteenuste pakkuja ning taastuvatest allikatest soojuse ja elektri tootja
- AS Utilitas Eesti (100%) - kaugkütte pakkuja ja taastuvatest allikatest soojusenergia tootja
- OÜ Utilitas Tallinna Elektriijaam (100%) - taastuvatest allikatest soojus- ja elektrienergia tootja
- OÜ Tuulepealne maa (100%) - Saarde ja Aseri tuuleparkide arendaja Eestis
- OÜ Utilitas Wind (50%) - taastuvatest allikatest toodetud energia projektide arendaja Eestis ja naaberriikides
- AS Tallinna Vesi (20,4%) - vee- ja kanalisatsiooniteenuste ettevõtte Tallinnas

2022. aasta tulemused

 <p>2012 GWh klientide tarbitud soojust (2021: 2139 GWh)</p>	 <p>1904 GWh toodetud soojust (2021: 1993 GWh)</p>	 <p>2142 MWh klientide tarbitud jahutust (2021: 1366 MWh)</p>
 <p>325 GWh toodetud elektrit (2021: 333 GWh)</p>	 <p>1525 GWh toodetud taastuenergiat (2021: 1526 GWh)</p>	 <p>68% taastuenergia osakaal tootmisportfellis (2021: 65%)</p>
 <p>72 gCO₂ ekv/kWh kaugkütte- ja kaugjahutusvõrgu heidet (2021: 74 gCO₂ ekv/kWh)</p>	 <p>169 kt CO₂ ekv tegevusest põhjustatud kasvuhoonegaaside heidet (2021: 183 kt/CO₂ ekv)</p>	 <p>192 kt CO₂ ekv taastuvelektri tootmise täiendav positiivne mõju (2021: 201 kt/CO₂ ekv)</p>

12% Utilitase osakaal kogu Eesti taastuvelektri toodangust (2021: 13%)

Kõik Utilitase kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemid on tõhusad ELi energiatõhususe direktiivi 2012/27/EL mõistes.

Kontsernis tegutsevad ettevõtted on sertifitseeritud ISO 9001, ISO 14001 ja ISO 45001 standardite kohaselt.

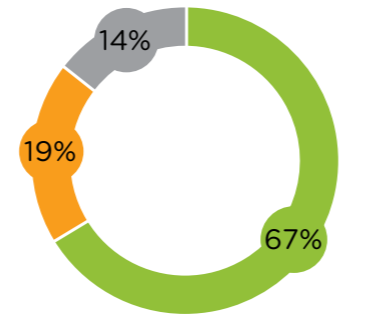

Utilitas pakub kaugkütteteenuseid kaheksas Eesti linnas: Tallinnas, Valgas, Jõgeval, Haapsalus, Kärdlas, Keilas, Maardus ja Raplas. Utilitas arendab kaht tuuleparki Saardes ja Aseris.

Kaugkütteteenust tarvitavate klientide hulka kuuluvad korteriühistud, riigi- ja munitsipaalasutused ning eraettevõtted. Toodetud elektrienergiat müüakse NordPooli elektribörsil.

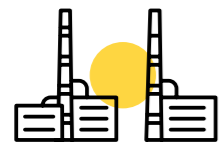
Joonis 1. Utilitase tegevus Eestis

■ Eluhooned
■ Äriklendid
■ Riigi- ja munitsipaalasutused

Joonis 2. Utilitase kliendirühmade osakaal (kõetavate hoonete pinnal alusel)

Opereeritavad tootmisvõimsused

3
koostootmisjaama
(2021: 3)

41
katlamaja
(2021: 26)

58 MW
elektrilist nimivõimsust
(2021: 58 MW)

1300 MW
soojuslikku koguvõimsust
(2021: 1200 MW)

9
päikeseparki
(2021: 9)

43 MW
ehitusjärgus tuuleparkide võimsust

Utilitase kaugküte

5500
hoonet
(2021: 5100)

393*
uut 2022. aastal liitunud hoonet
(2021: 92)

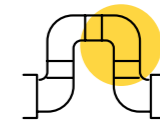
19,4 miljonit m²
kõetavate hoonete pinda
(2021: 18,2 miljonit m²)

185 000
majapidamist
(2021: 177 000)

397 000
linnaelanikku, keda varustatakse keskkonnasäästliku kaugküttega
(2021: 375 000)

592 km
hallatavaid võrke
(2021: 556 km)

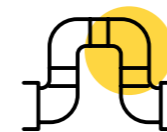
100%
klientidest kasutavad kaugloetavat arvestit
(2021: 100%)

100%
biomassist on pärit sertifitseeritud allikatest (FSC, PEFC või SBP sertifikaat)
(2021: 100%)

99,99%
kaugkütteteenuse kättesaadavus
(2021: 99,99%)

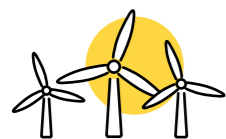
26 km
kaugküttestorustikku rajatud või rekonstrueeritud
(2021: 28 km)

65-95%
uue või rekonstrueeritud võrgu osakaal olenevalt teeninduspiirkonnast
(2021: 62-95%)

* Kaasa arvatud 237 hoonet ja 55 MW, mis lisandusid Adveni võrkude ülevõtmisega Tallinnas.

■ Utilitas Wind (50% osalus)

79 MW

tuuleparkide portfelli võimsus

2500+ MW

kõiki Baltimaid hõlmav maismaatuuleparkide arendusprojektide portfelli

1000+ MW

Saare-Liivi meretuulepargi arenduse planeeritav võimsus

■ Tallinna Vesi (20,4% osalus)

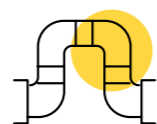
470 000

elanikku, kellele pakutakse vee- ja kanalisatsiooni-teenuseid

22 miljonit m³

klientide veetarbimine

2900 km

hallatavaid vee-, kanalisatsiooni- ja sademeveevõrke

■ Ärifilosoofia

Missioon

Puhtam tulevik

Vähendame energiatarbimise keskkonnamõju, võimaldades kasutada jätkusuutlikult toodetud energiat mugavalt ja taskukohaselt

Visioon

Olla energiavaldkonna eestvedaja

Lua parimat praktikat ja otsida uusi lahendusi jõudmaks keskkonnahoidliku ja kliimaneutraalse ühiskonnani

Väärtused

- Jätkusuutlik;
- uuendusmeelne;
- mugav kasutada;
- konkurentsivõimeline.

■ Organisatsioon

279

töötajat (2021: 261)
+ 21 töötajat grupi ettevõttes Utilitas Wind

2

tööõnnetust
(2021: 0)

15

töösuhete keskmine pikkus aastates
(2021: 16 aastat)

3%

vabatahtlik tööjõu volavus
(2021: 3,5%)

■ Finantsnäitajad

585 miljonit eurot

varade maht
(2021: 486)

77 miljonit eurot

investeringuid
(2021: 117)

260 miljonit eurot

äritulu
(2021: 161)

40 miljonit eurot

puhaskasumit
(2021: 28)

■ Liikmesus organisatsioonides

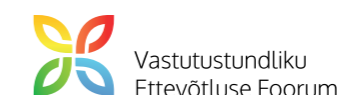
Eesti Taastuenergia Koda

Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühing

Rohetiiger

Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum

Wind Europe

KONTSERNI TEGEVJUHI PÖÖRDUMINE

2022. aasta kinnitas taas puhta ja kodumaise energia olulisust. Oleme olnud tunnistajaks sellele, et fossiilkütuste tarneid saab kasutada geopoliitilise relvana ja sündmustele, mida paljud pidasid 21. sajandi Euroopas võimatuks – veebruaris alustas Venemaa täiemahulist sõda Ukraina vastu. Kui imporditud fossiilkütustelt kohalikele taastuvatele alternatiividele üleminekut peeti selle ajani peamiselt keskkonnakaalutlustest ajendatuks, siis 2022. aasta avas paljude silmad. Ainuke võimalus energia tarnekindluse ja mõistliku hinna tagamiseks nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis on selle ülemineku võimalikult kiire teoks tegemine.

Kütusetarnete häiretest ja hindade liigsest volatiilsusest põhjustatud probleemid nõudsid Utilitase meeskonnalt täit tähelepanu ja pingutust tagamaks, et kõik kontserni kliendid oleksid katkestusteta terve aasta jooksul energiaga varustatud. Tootmisportfelli paindlikkus, mille tagamiseks on Utilitas oma kaasaegsete kaugküttesüsteemide arendamisel palju tähelepanu pööranud, võimaldas keerulise aasta riskidega toime tulla.

2022. aastal tunnustas terve hulk uusi kliente kaasaegse kaugküttesüsteemi plusse – võimalust nautida usaldusväärset ning keskkonnasõbralikku kütteviisi, millel on väike süsiniku jalajälg ja mõistlik hind. Utilitase kliendibaasi kasv 393 hoone võrra on ettevõtte jaoks ajalooline rekord, mis suurendab Utilitase köetud hoonete kogupindala 19,4 miljoni ruutmeetri. Meil on hea meel näha, et huvi pole raugenud ning seega jätkame võrkude laiendamise ja pakku üha uutele klientidele võimalust süsteemiga liituda.

Varustuskindluse suurendamiseks ja süsiniku jalajälje vähendamiseks on Utilitas pidevalt investeerinud võrkude uuendamisse ja uutesse tootmisvahenditesse. Suurem osa soojusenergiast on juba praegu pärit metsa- ja puidutööstuse ning kodumajapidamiste jääke kasutatavatest koostootmisjaamadest, nii et meie tegevuse käigus toodetud taastuvelektri positiivne käejälg ületab juba täna meie CO₂ jalajälge. 2021. aastal võttis Utilitas vastu strateegia fossiilkütuste osakaalu jätkuvaks vähendamiseks, süsinikuneutraalsuse saavutamiseks ja ainult taastuvenergia tootmiseks aastaks 2030. Pärast 2022. aasta veebruari oleme selle eesmärgi ümber sõnastanud ja võtnud endale ülesandeks saavutada need eesmärgid võimalikult kiiresti, st hiljemalt 2030. aastaks. Selleks on vaja suuremahulisi investeeringuid, nii et otsime pidevalt võimalusi uute taastuvallikatest elektri ja soojuse tootmise võimsuste lisamiseks.

Utilitas reageeris energiakriisile kiiresti ja Mustamäe koostootmisjaama teise astme suitsugaaside kondensaatorid valmisid tänu meeskonna ja koostööpartnerite ühisele jõupingutusele juba 2022. aastal - hoolimata enneolematutest häiretest tarneahelates. Oleme alustanud sarnaste lahenduste lisamisega ka Vão koostootmisjaamadele, mis võimaldab asendada kokku umbes 100 GWh jagu soojust, mida praegu toodetakse maagaasist. 2022. aastal valminud Tārgale tuulepark on Läti suurim ja selles toodetavast elektrist piisab 50 000 kodumajapidamise elektrivajaduse katmiseks.

2023. aastal valmib Eestis Saarde tuulepark, mis aitab elektriga varustada veel 40 000 majapidamist. Tööstuslike soojuspumpade ning maismaa ja avamere tuulepotentsiaali kasutamine piirkonna energiasüsteemide CO₂ heite vähendamiseks on Utilitase projektimeeskondade üks peamisi eesmärke.

ÜRO hinnangul ületas 2022. aasta novembris maailma rahvastik 8 miljardi piiri. Planeedil elavate inimeste arv on viimase 25 aasta jooksul kasvanud kolmandiku ehk 2,1 miljardi võrra, mis on enneolematu koormus planeedi piiratud ressursidele, eriti energiale ja toidule, ning põhjustab ka bioloogilise mitmekesisuse vähenemist ja looduslike elupaikade kadumist. Kuna linnad tarbivad globaalselt kaks kolmandikku energiast ja põhjustavad üle 70% kasvuhoonegaaside emissioonidest, peame linnastumise kasvu tingimustes tagama, et linnapiirkondade energiavarustus oleks täielikult kooskõlas kliima- ja energiapoliitika eesmärkidega. Neist eesmärkidest üks olulisemaid on energia raiskamise vähendamine. Seega tuleb põhjalikult renoveerida elumufondi ja Utilitas peab väga oluliseks Euroopa ja riikliku tasandi plaane toetada elumajade täielikku renoveerimist. Utilitase kõikidel kaugkütte klientidel on kaugloetavad arvestid ning ettevõtte toetab kliente andes hoonete soojatarbimise kohta reaajas ja ajaloolisi andmeid, mis võimaldavad muuhulgas kindlaks teha hoonete, kus soojatarbimine on tavaliselt kõrge ja millele tuleks renoveerimine kõige rohkem kasuks.

Kuigi energia raiskamise vältimine on kriitilise tähtsusega, tuleb samas tunnistada ka taastuvenergia potentsiaali majanduskasvu allikana. Süsiniku jalajälg on kõigis majandussektorites järjest olulisem – pikemas perspektiivis on ainult väikese süsiniku jalajäljega tooted ja protsessid konkurentsivõimelised. Ühtlasi loob suure koguse taastuvenergia kättesaadavus võimaluse arendada uusi, kaasaegseid tootmisvaldkondi. Näiteks võivad avamere tuulepargid aidata arendada elektrienergiast muude energiakandjate ja nendega seotud toodete („Power to X“ ehk „PtX“) tootmise võimalusi Eestis, mis ilma nendeta oleksid võimatud. Illustreerimaks seda potentsiaali: Eesti, Läti ja Leedu rahvaarv kokku on 6 miljonit, mis on võrreldav 5,5 miljoni inimesega Soomes. Samas kasutab Soome tööstus elektrit viis korda rohkem kui kolm lõunanaabrit kokku. Vaid täiendavate taastuvenergia tootmisvõimsuste rajamine võimaldab meie jaoks selle kasvuvõimaluse avada.

Kogu maailm konkureerib rohelisele energiale üleminekuks vajalike ressurside pärast. Meie konkurendid on nii naabrid Euroopas kui ka USA, kus on vastu võetud ambitsioonikas inflatsiooni vähendamise seadus, ning Hiina, mis on enesele loonud ainulaadse konkurentsivõimelise tehnoloogia ja toorme vallas. Eestil seevastu on võimalus tugineda eduka digipöörde kogemusele ja kiirete otsuste abil võib meie riigist loodetavasti saada uus taastuvatele allikatele tugineva paindliku majanduse eeskuju.

Pühendunud meeskonnana ning tihedas koostöös kogukondade ja klientidega liigume samm-sammult puhta energia ja loodusega tuleviku suunas.

Priit Koit
juhatuse liige, Utilitas kontserni juht

ÜLEILMSED TRENDID JA ARENGUD

■ Kriiside ajastu

2022. aastal sai selgeks, et maailm ei seisa silmitsi järjestikuste kriiside, vaid omavahel põimunud mitmetahuliste kriisidega. Kiirenevad kliimamuutused, üleilmsed tervishoiuprobleemid ja globaalsete tagajärgedega geopoliitilised konfliktid on neist ainult mõned.

Euroopa on olnud kõikide kriiside keskmes. 24. veebruaril 2022 alustas Venemaa täiemahulist rünnakut Ukraina vastu, mistõttu käib Euroopas jätkuvalt laastav sõda. Lisaks talumatule inimlikule kannatusele sunniti miljonid sõjapõgenikud kodudest lahkuma ja otsima pelgupaika teistes Euroopa riikides. 2023. aasta alguseks oli terves Euroopas kokku registreeritud 8 miljonit Ukraina pagulast.

Venemaa agressioon oli tihedalt seotud Euroopa liigse sõltuvusega Vene fossiilkütustest. Venemaa oli suurim maagaasi, nafta ja kivisöe tarnija Euroopa Liitu – ligi 25% kogu brutoenergiast Euroopa Liidus oli imporditud Venemaalt¹. Energiat relvana kasutades vähendas Venemaa eksporti Euroopa Liitu juba enne sõja algust, mistõttu maagaasi hind tõusis enneolematult kõrgeks.

Sõja põhjustatud kriisiga samaaegselt mõjutab inimeste toimetulekut süvenev kliimakriis. Euroopa Liidu kliimaseire programmi Copernicus teadlased toovad välja, et üleilmne kliimasoojenemine tabas 2022. aastal kõige rängemini Euroopat ja polaarpiirkondi. Euroopa suvi oli ajaloo kuumim, sest temperatuur kerkis rohkem kui kaks korda viimase kolme aastakümne globaalsest keskmisest kõrgemale – kiiremini kui ühelgi teisel mandril. Viimased kaheksa aastat on ka dokumenteeritud aastatest kõige kuumemad². Samas kasvas 2022. aastal üleilmne energiaga seotud CO₂ heitkogus 0,9% ehk 321 Mt, püstitades uue rekordi, mis on üle 36,8 Mldt. Energiatootmisega tekitatud heitkogused kasvasid 423 Mt võrra, samas kui tööstusprotsesside heitkogused vähenesid 102 Mt võrra.

Augustis tabasid Portugali, Prantsusmaad, Itaaliat ja Rumeeniat rängad metsatulekahjud. Luksemburgist kolm korda suuremal alal (rekordilisel 700 000 hektaril) möllas kontrollimatu põleng. Kuumus, kuivus ja tuul lõi tulekahjude tekkeks ideaalsed tingimused ja süvendasid Euroopa energiakriisi, sest hüdroelektri tootmine vähenes tervel mandril umbes viiendiku võrra ja ka osad tuumaelektrijaamad ei saanud jahutusvee probleemide tõttu tavapärase võimsusega töötada³.

Positiivse arenguna tuleb märkida, et maailma juhid on üha enam teadlikud kliimaprobleemide tõsidusest ja skaalast ning hakkavad tegema hädavajalikke kiireloomulisi otsuseid. Energiakriisid ja -julgeolek ning äärmuslikud ilmastikutingimused on kiirendanud maailmas toimuvat üleminekut taastuvenergiale, mida toetavad tehnoloogia areng ja taastuvenergia kasvav konkurentsivõime.

1 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Energy_imports_from_Russia_-_statistics&oldid=556977#EU_energy_dependency_on_Russia

2 <https://www.copernicus.eu/en/news/news/observer-2022-year-extremes> <https://www.bbc.com/news/science-environment-64213575> <https://climate.nasa.gov/news/3246/nasa-says-2022-fifth-warmest-year-on-record-warming-trend-continues>

3 <https://www.forbes.com/sites/mariannelehnis/2022/12/29/2022-was-a-year-of-record-breaking-extreme-weather-events/>

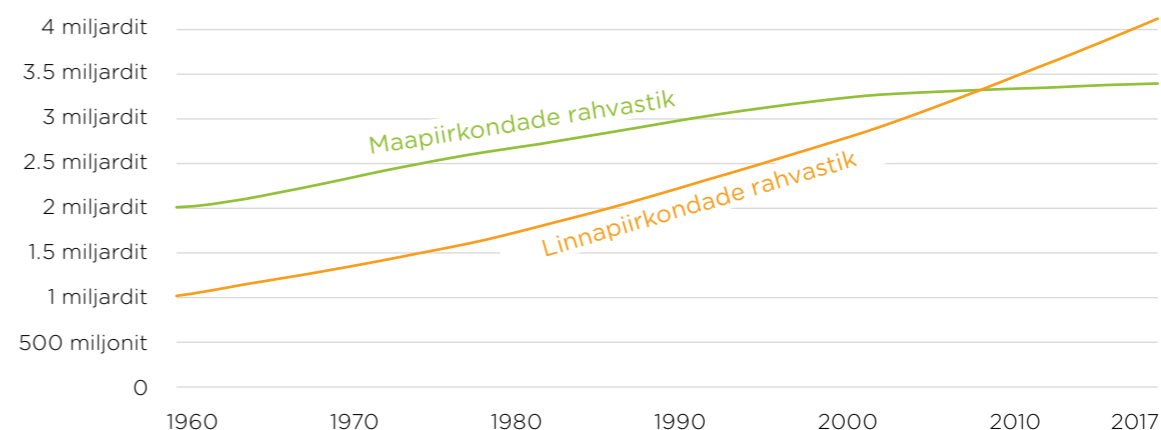
■ Kasvav maailma rahvastik ja suurenev linnastumine

Praegu juhivad üleminekut taastuvenergiale arenenud riigid, mis ühtlasi vastutavad suurema osa akumuleerunud ajalooliste kasvuhooonegaaside heitkoguste eest. Teisalt kasvab maailma rahvaarv enim arenguriikide arvelt, mis rõhutab vajadust vähendada ebavõrdsust ja kindlustada õiglane üleminek madala süsinikuheitega tulevikule. Maailmapanga andmetel on madala ja keskmise sissetulekuga riikides investeeringud puhtasse energiasse 2015. aasta tasemel või alla selle⁴.

ÜRO hinnangul ületas maailma rahvaarv 2022. aasta novembris 8 miljardi piiri.⁵ Viimase 25 aasta jooksul on planeedi rahvastik kasvanud kolmandiku ehk 2,1 miljardi inimese võrra. 2050. aastaks prognoositakse, et inimkond kasvab veel viiendiku võrra peaaegu 10 miljardini.

Maailma rahvastiku kasv avaldab suurt survet planeedi piiratud ressurssidele, eriti energiale ja toidule, mis omakorda ohustab bioloogilist mitmekesisust ning põhjustab elupaikade kadumist. Energianappus on eriti oluline probleem, sest energiavajadus kasvab jätkuvalt ja ilma kiire üleminekuta taastuvenergiale on võimatu saavutada Pariisi leppe eesmärke hoida „üleilmse temperatuuri tõus tunduvalt alla 2 °C võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega“ ja jätkata jõupingutusi „temperatuuri tõusu piiramiseks 1,5 °C-ni võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega.“⁶

Oluline on rõhutada, et 56% maailma rahvastikust ehk 4,4 miljardit inimest elavad linnades. 2050. aastaks linnades elavate inimeste arv eeldatavasti kahekordistub, mis tähendab, et ligi 7 inimest 10st elavad linnades. Linnad tarbivad kaks kolmandikku maailma energiast ja tekitavad üle 70% kasvuhooonegaaside heitkogustest. Linnade puhul on lisaks taastuvenergia tähtsustamisele kõige olulisemad küsimused süsinikuneutraalsuse saavutamisel energiatõhusus ja säästmine, jätkusuutlik transport, ringmajandus, linna- planeerimine ja energiaalase vastupidavuse planeerimine.

Joonis 3. Linna- ja maapiirkondades elavate inimeste arv maailmas
<https://ourworldindata.org/urbanization>

4 <https://www.worldbank.org/en/topic/energy/overview>

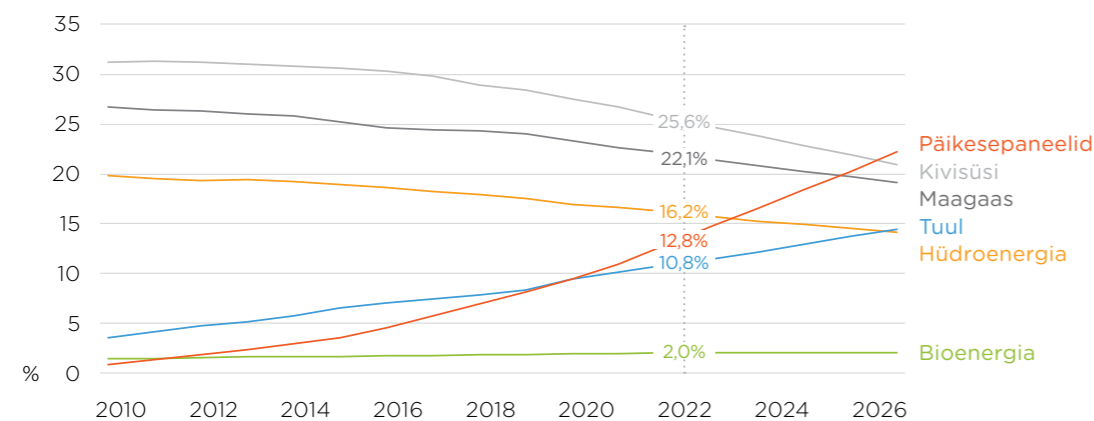
5 <https://unctad.org/data-visualization/nov-8-billion-and-counting-where-worlds-population-has-grown-most-and-why>

6 <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>

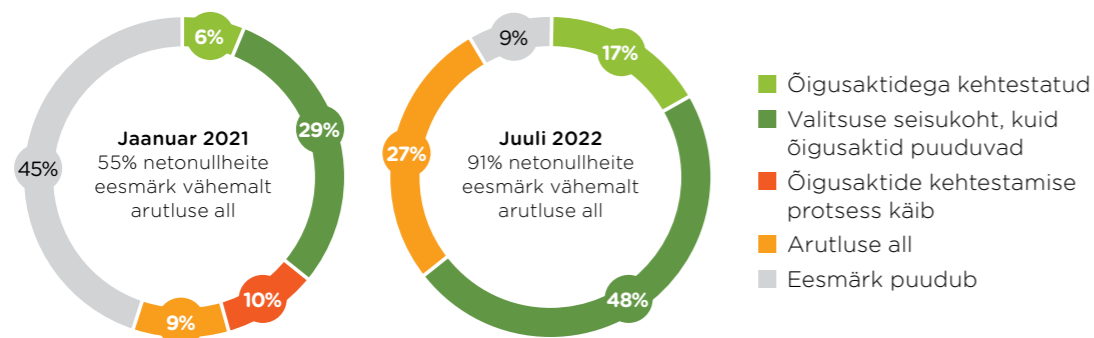
Üleminek taastuenergiatele

Ülemaailmne energiakriis, mille tõi kaasa Venemaa sissetung Ukrainasse, on andnud tugeva tõuke taastuenergia arengule, kirjutab Rahvusvaheline Energiaagentuur oma raportis „Renewables 2022“ (Taastuenergia 2022)⁷. Seoses fossiilkütuste tarnehäiretega on ilmseks saanud kodumaise taastuenergia kasutamise olulisus ka energiajulgeoleku kontekstis. Seetõttu on paljud riigid loonud ja täiendanud taastuenergiat toetavaid poliitilisi algatusi. Samal ajal on fossiilkütuste kõrgemad hinnad kogu maailmas suurendanud päikese- ja tuuleenergia konkurentsivõimelisust võrreldes teiste energialiikidega.

Joonis 4. Globaalse kumulatiivse elektrivõimsuse osakaal tehnoloogiate kaupa aastatel 2010–2027⁸

Aastateks 2022–2027 näeb Rahvusvaheline Energiaagentuur ette taastuenergia kasvu peaaegu 2400 GW ulatuses, mis on võrdne kogu viimase 20 aasta jooksul kasutusse võetud taastuvelektrivõimsusega. Taastuvatest allikatest elektri tootmine peaks 2025. aastaks saama peamiseks elektritootmise viisiks moodustades üle 90% üleilmaailmsest elektrivõimsuse kasvust. Taastuenergia on ainuke elektritootmise allikas, mille osakaalule ennustatakse kasvu, samas kui kivisöest, maagaasist, ja naftast ning tuumaenergiast elektri tootmine väheneb. See prognoos põhineb peamiselt Hiina, Euroopa Liidu, Ameerika Ühendriikide ja India poliitikal – kõigis neist täiendatakse energiakriisile reaktsioonina olemasolevat seadusandlust, viiakse läbi regulatiivseid ja turureforme ning luuakse uusi eeskirju kiiremini, kui seni võis oodata. Ülemineku peamised tõukejõud on Hiina 14. viisaastakuplaan ja turureformid, kava „REPowerEU“ ning USA inflatsiooni vähendamise seadus.

Joonis 5. Enam kui 90% süsinikuheitest pärineb nüüdseks riikidest, kus vähemalt mingisugune netonullheite eesmärk on arutluse all

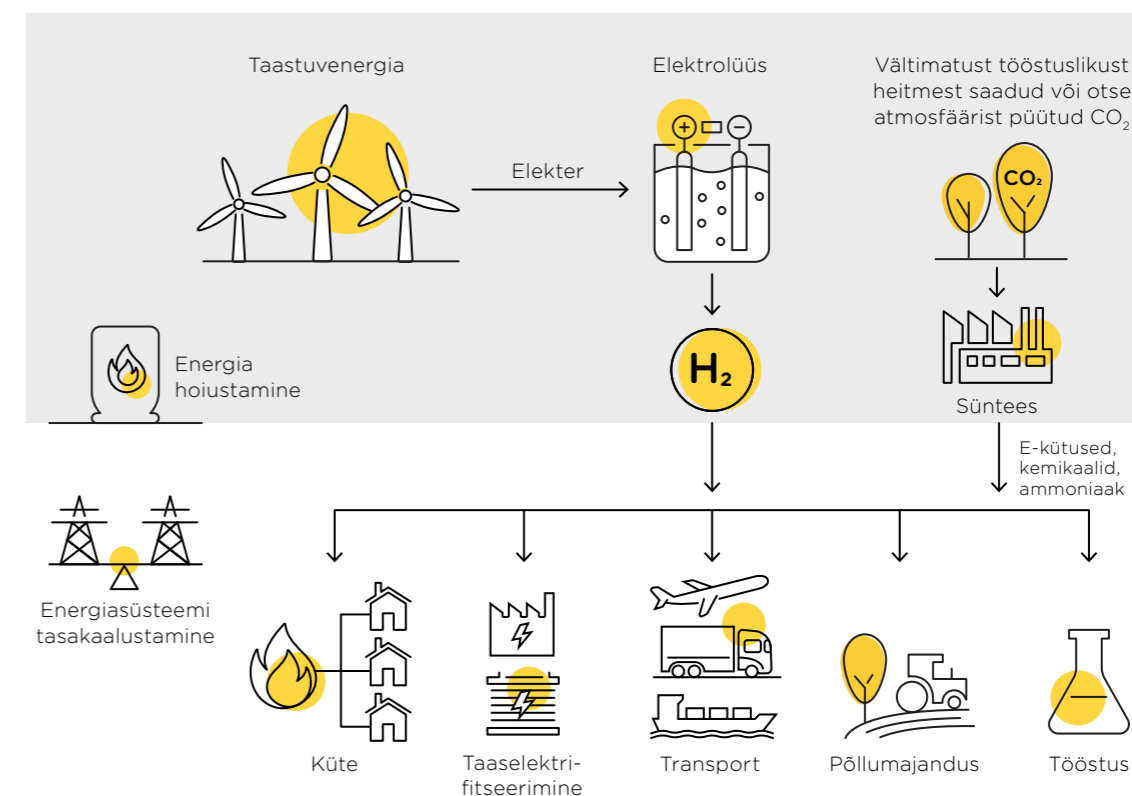
⁷ <https://www.iea.org/reports/renewables-2022>

⁸ <https://www.iea.org/reports/renewables-2022/executive-summary>

Lisaks aitab roheline energia vähendada transpordi- ning kütte- ja jahutussektori süsinikuheidet. Mõnes Euroopa riigis on elektriautod juba turgu üle võtmas ja üleminek kiireneb veelgi, kuna Euroopa Liit plaanib alates 2035. aastast keelata uute diisel- ja bensiinimootoriga autode müügi. Kus see on võimalik, löikab kütte- ja jahutussektor kasu elektrilistest soojuspumpadest ning tõhusatest kaugkütte- ja -jahutussüsteemidest. Teatud sektoritel ei ole aga lihtne elektrile üle minna. Kui vaja on suurt hulga energiat, ei piisa energia säilitamiseks ja transpordiks akudest. Transport raskeveokitega, laevandus ja lennundus vajavad kõik vedel- või gaasikütust, kuna akud ei sobi nendes valdkondades kasutuseks oma raskuse tõttu.

Kuigi otsene elektrifitseerimine on oluline süsinikuheite vähendamise meede, ennustab Ramboll⁹, et alates 2030. aastast on roheline vesinik ja e-kütused peamised lahendused neile sektoritele, mille elektrifitseerimine on keeruline. Euroopa Liit, riiklikud ja piirkondlikud valitsusorganid ning mitmed eraettevõtted arendavad ja edendavad üha enam strateegiaid, milles vesinik on teekonnal netonullheite suunas peamine energiakandja.

Termin „Power-to-X“ hõlmab protsesse, mille abil muundada taastuvatest allikatest pärinev elekter (power) aineks või energiakandjaks („X“). See võib olla gaasilisel kujul, näiteks vesiniku või metaanina (sünteesiline maagaas, Power-to-Gas) või vedel sünteetiline kütuse, näiteks metanool, ammoniaak, sünteetiline diisel või petrooleum (Power-to-Liquid). Power-to-X kontseptsiooni alusel valmistatud vedelkütuseid nimetatakse sageli ka elektrikütusteks või e-kütusteks.

Joonis 6. Vesinikku toodetakse elektrolüsaatorites ja seda on võimalik hiljem töödelda muude toorainetega (näiteks lämmastikuga, et toota ammoniaaki, või püütud süsihappegaasiga, et toota süsinikupõhiseid kütuseid), et toota sünteetilisi elektrikütuseid.

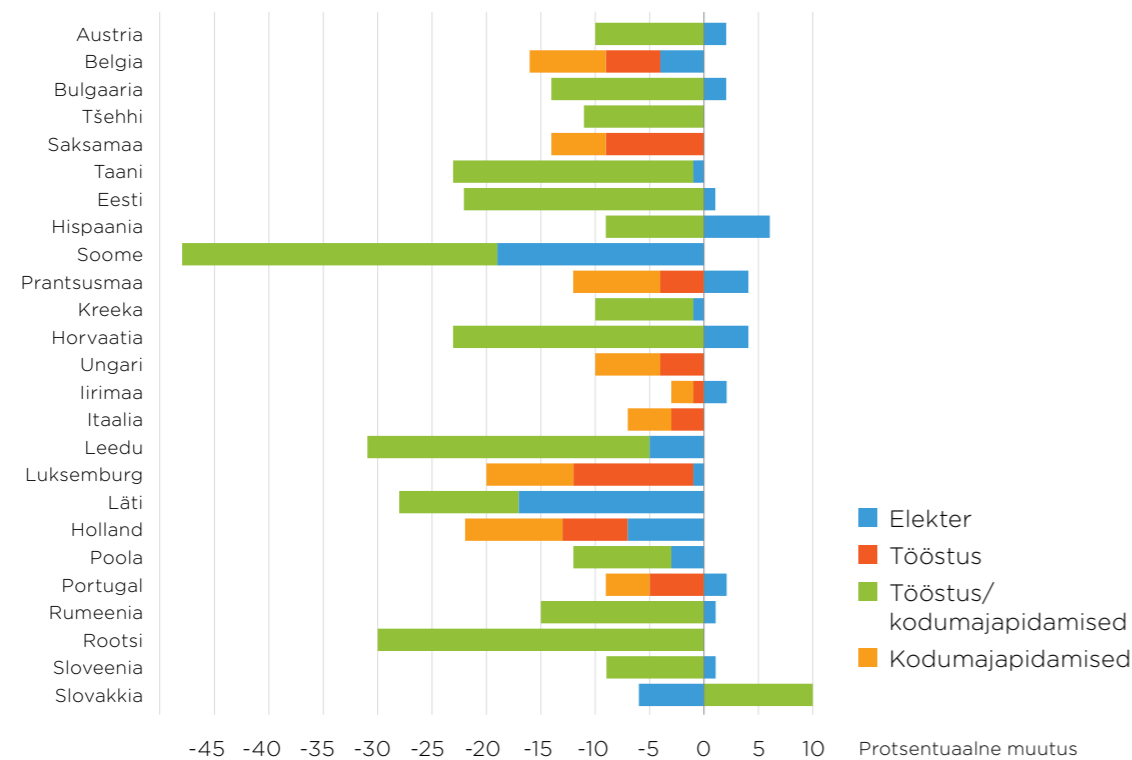
⁹ <https://ramboll.com/net-zero-explorers/explainers/power-to-x-explained>

PEAMISED TEEMAD EUROOPA JA EESTI ENERGIASEKTORIS AASTAL 2022

1 Energiajulgeolek ja taskukohasus

2022. aasta oli Euroopa ja ka Eesti jaoks keeruline ja katsumuste rohke. Venemaa sõda Ukraina vastu tõi kaasa ukrainlaste surmasid ja kannatusi. Euroopa tundis sõja mõju äärmiselt kõrgete energiahindade ning tarnejulgeolekuga. Energiakriisi süvendas endiselt kestev kliimakriis – mitmeid Euroopa piirkondi mõjutasid põuad, üleujutused, surmavad kuumalained ja metsatulekahjud.

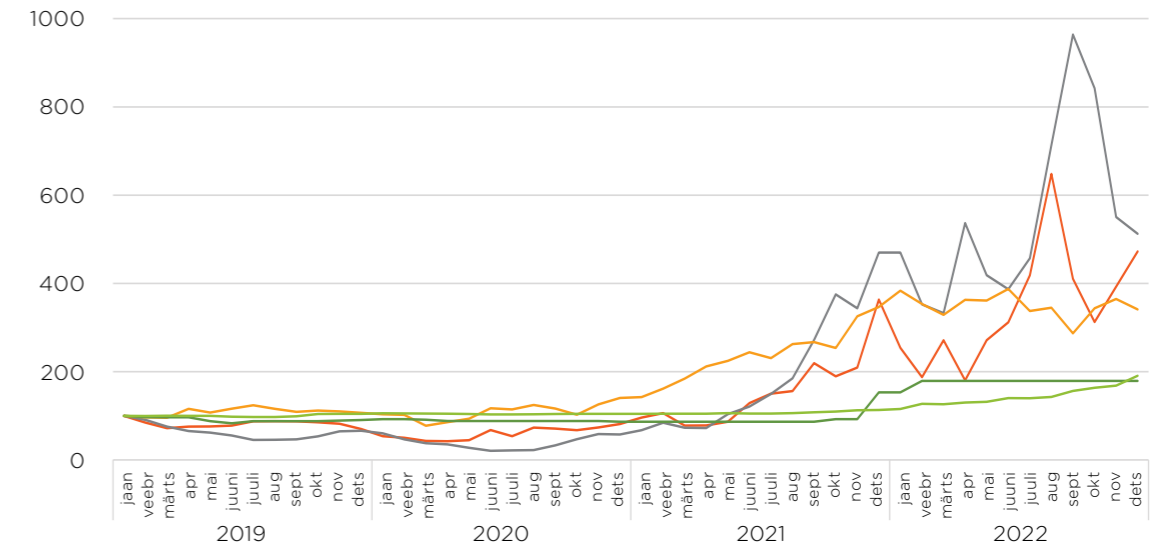
Euroopa reageeris kriisile tugevalt ELi üleste algatustega asendada Vene päritolu fossiilkütused muude alternatiividega, importides LNGd, edendades energiasäästlikkust ja gaasi asendamist muude alternatiividega.

Joonis 7. Sektorite nõudluse vähenemine 2022. aastal ja 2023. aasta jaanuaris võrreldes keskmisega aastatel 2019–2021. Absoluutmuutusi on näidatud teravatt-tundides. Suhtelised muutused on muutused sektorite nõudluses aastal 2022 jagatuna kogu keskmise nõudlusega aastatel 2019–2021. See näitab eraldiseisvate komponentide panust üldisesse nõudluse muutumisse aastal 2022 võrreldes aastate 2019–2021 keskmisega.

Kuigi eeltoodud meetmed ja soe talveilm maandasid 2022. aastal edukalt halvima stsenaariumi riskid (näiteks volukatkestused ja tarbimise piiramine tööstuste ja majapidamiste jaoks), kaasnesid sellega äärmiselt kõrgete energiahindade, mis koormasid Euroopa majapidamisi, vähendades samal ajal kohalike ettevõtete konkurentsivõimet. Kõrgeid energiahindu kompenseeriti osaliselt ELi üleselt ja riiklike toetusmehhanismidega enam kui 600 miljardi euro ulatuses¹⁰.

¹⁰ <https://www.crowell.com/NewsEvents/AlertsNewsletters/all/European-Commission-Prolongs-and-Expands-State-Aid-Temporary-Crisis-Framework>

— Nord Pooli järgmise päeva elektrihinnad, jaanuar 2019 = 100
 — Dutch TTF maagaasi hind jaanuar 2019 = 100
 — ELi HKSİ süsinikuhind, jaanuar 2019 = 100
 — Utilitas Tallinn küttehind jaanuar 2019 = 100

Joonis 8. Energiahindade arengud

Äärmuslik volatiilsus ja ennenägematud hinnad energiaturgudel tõid kaasa ka segaduse finantsturgudel, kuna mitmed olulised gaasist sõltuvad kommunaalteenuseid pakkuvad ettevõtted vajasisid kiiret valitsuse toetust. Kõige silmapaistvam oli Saksamaa kommunaalteenuste pakkuja ja suurima maagaasi importija Uniperi juhtum, kus Saksa valitsus nõustus 15 miljardi euro suuruse päästekavaga 30% osaluse eest ettevõttes. Šveitsi, Tšehhi Vabariigi, Hispaania, Rootsi ja Prantsusmaa valitsused olid sunnitud tegema sarnaseid kokkuleppeid, et vältida veelgi hullemaid tagajärgi¹¹. Õnneks on Eesti aja jooksul vähendanud oma sõltuvust Vene maagaasist ja selle aastane tarbimine on vähenenud enam kui 10 teravatt-tunnilt 2000. aastatel umbes 5 teravatt-tunnini 2020. aastatel, mistõttu selliseid ekstreemseid meetmeid ei olnud vaja. Selle vähenemise oluline kandev jõud on olnud küttesektor, kus kohalikud ja taastuvenergiat põhinevad alternatiivid on aja jooksul gaasi asendanud, kuid sõltuvuse edasiseks vähendamiseks on siiski vaja lisasamme.

Lühiajaliselt reageeris Utilitas energiakriisile kriisiplaanide koostamisega ja piisavate varude hankimisega 2022. aasta kevadel ja suvel, et valmistuda 2023. aasta kütteperioodiks. 2022. aasta suvel võeti Eestis vastu määruseid, et tegeleda võimaliku maagaasi puudujäägiga ning erinevate tarbijagruppide kohtlemisega nende stsenaariumide korral, kuid õnneks ei ole siiani olnud vaja neid meetmeid praktikas rakendada¹².

Pikemas perspektiivis on energiakriis pannud riike üle kogu Euroopa mõistma, et taastuvale majandusmudelile ülemineku korral ei võitle Euroopa mitte ainult kliimakriisiga, vaid paraneb ka energia varustuskindlus ja süsteemi vastupidavus ning suureneb Euroopa majanduse konkurentsivõime. Utilitas on otsustanud kiirendada oma süsinikuneutraalsusega seotud investeeringute kava, et toetada nende eesmärkide saavutamist oma tegevusvaldkondades. Täpsema info saamiseks vaadake peatükki „Utilitase süsinikuneutraalsuse kava kiirendamine“.

¹¹ <https://www.spglobal.com/esg/insights/european-utility-bailouts>

¹² <https://www.riigiteataja.ee/akt/109082022001>

2 Taastuenergia eesmärkide saavutamise kiirendamine

2022. aasta tõi Euroopa Liidu rohelises kokkuleppes ning kliimaemissioonide vähendamise eesmärkides kaasa mitmeid uusi otsuseid ja uuendusi – eesmärkide kiirendamine oli otsene tagajärg Venemaa agressioonile Ukrainas. Pikemas perspektiivis:

- Suurendati süsinikuemissioonide vähendamise eesmärke. 2030. aastaks peavad kohustusliku heitkogustega kauplemise süsteemi (HKS) alla kuuluvad sektorid vähendama süsinikuheidet võrreldes 2005. aastaga 62% võrra ja hetkel HKS-i alla mitte kuuluvad sektorid peavad vähendama heidet 40% võrra (varem vastavalt 43% ja 29%). Tasuta süsiniku kvootide väljastamine HKS-i alusel lõpeb aastal 2034
- Rakendatakse uut süsinikumaksu põhimõtet, et tasakaalustada väljaspool EL-i toodetud kaupade hinda, rakendades süsinikumaksu sellistele toodetele nagu tsement, teras, alumiinium, väetised ja elekter
- HKS laieneb laevandussektorile (aastaks 2026) ning transpordi- ja ehitussektoris kasutatavate kütuste tarnijatele luuakse uus kauplemis skeem (aastaks 2027)
- Lepiti kokku uues ettepanekus metaaniheite jälgimiseks energiasektorile kehtestavate reeglitega
- Selleks, et võimaldada maagaasi asendamist taastuvate energiaallikatega, kehtestati 29. detsembril 2022. aastal määrus nr 2022/2577, millega kehtestati raamistik taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamiseks kogu Euroopa Liidus ja mille üks eesmärk on muuhulgas kiire soojuspumpade kasutuselevõtt. Määruse kohaselt ei tohi loa menetlus alla 50 MW elektrivõimsusega soojuspumba paigaldamiseks võtta rohkem kui 1 kuu
- 2022. aasta veebruaris uuendas EL taksonoomiamäärust, millega seatakse kriteeriumid erinevatele kestlikele majandustegevustele. See on üks peamisi finantsturgudele rakendatavaid tööriistu, et teha kindlaks kestlikke tegevusi ja suunata investeringuid. Energia tootmine fossiilsest gaasist ja tuumaenergia loeti üleminekutegevusteks, mis tähendab, et neid projekte saab nüüd lugeda kestlikeks ainult kuni 2035. aastani tingimusel, et need vastavad kindlatele süsinikuheite tasemetele ja erimeetmetele¹³. On üllatav, et investeringuid fossiilsetesse gaasidesse on loetud EL-i kliimaeesmärkidele vastavaks, eriti ajal, mil on saanud selgeks, et sõltuvus fossiilsetest kütustest on seotud negatiivsete tagajärgedega EL-i energiajulgeolekule ja majandusele. Lisaks moodustab metaan umbes 20% maailma kasvuhooenergia heidetest, kuid veelgi olulisem on see, et metaanil on 20-aastaselt ajaskaalal 84 korda suurem globaalse kliimasoojenemise põhjustamise potentsiaal kui süsihappegaasil¹⁴.

¹³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_711

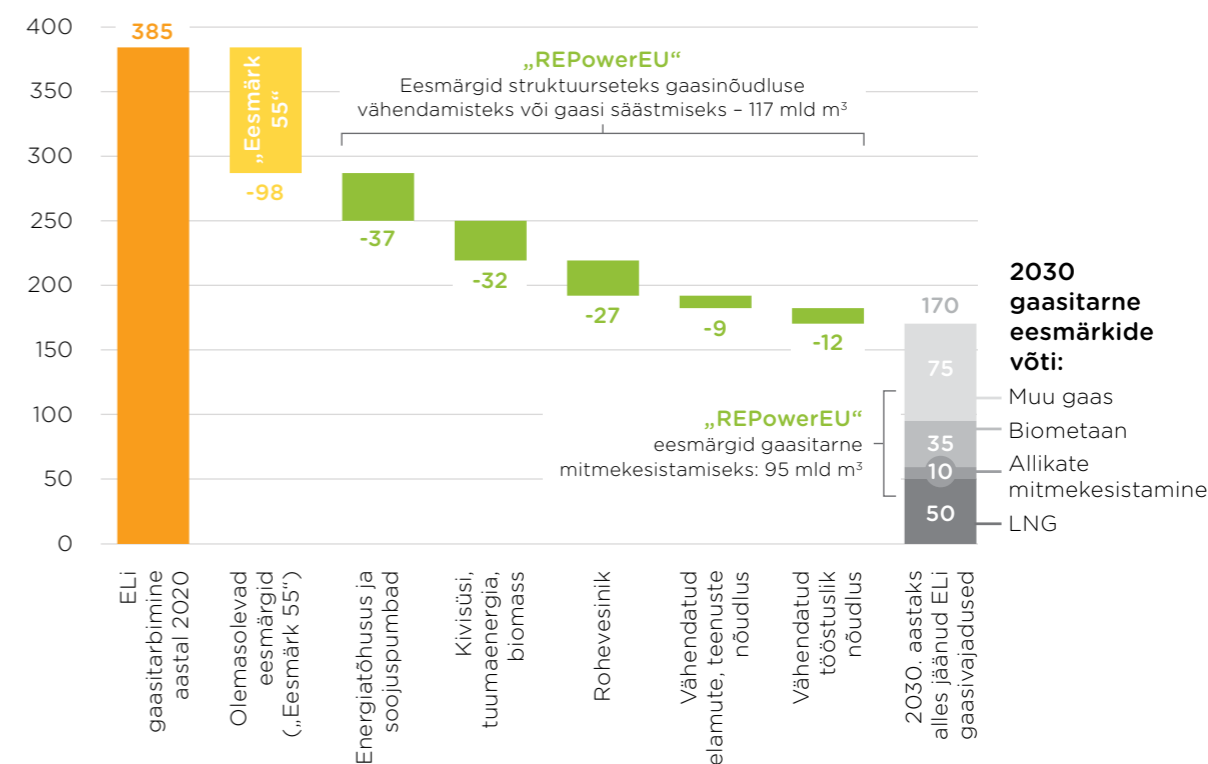
¹⁴ https://energy.ec.europa.eu/topics/oil-gas-and-coal/methane-emissions_en

Samuti 2022. aastal välja kuulutatud kava „REPowerEU“¹⁵ kohaselt on EL-i eesmärk lõpetada viivitamatult sõltuvus Vene fossiilkütustest aastaks 2027. Seda plaanitakse teha järgmiste meetmete abil:

- energiasäästu rakendamine läbi lühiajaliste fiskaalsete ja käitumuslike muudatusmeetmete ja EL-i energiatõhususe eesmärkide tõstmine;
- energiatarnijate mitmekesisuse suurendamine ja veeldatud maagaasi võimekuste suurendamine;
- investeringute kiirendamine taastuenergia projektidesse ja 2030. aasta taastuenergia eesmärgi tõstmine 40 protsendilt 45 protsendile;
- fossiilkütuse tarbimise vähendamine tööstuses ja transpordis tõhususe ning kütuste asendamise kaudu;
- rohevesiniku projektide toetamine ja biometaanitootmise suurendamine.

Nende plaanide rakendamiseks on kavandatud 210 miljardi euro väärtuses investeringuid kuni 2027. aastani koos EL-i energiataristu välja arendamisega.

■ EL-i eesmärk vähendada maagaasi kasutust poole võrra sõltub puhtast energiast ja muudest allikatest.

Joonis 9. Euroopa Komisjoni eesmärgid EL-i maagaasi tarbimise osas aastaks 2030, „REPowerEU“ kava kohaselt

¹⁵ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/12/14/eu-recovery-plan-provisional-agreement-reached-on-repowerEU/>

Vahetu kriisiga võitlemiseks lühemas perspektiivis on ELi liikmesriigid heaks kiitnud 672 miljardi euro väärtuses toetusi bloki ajutise kriisiraamistiku alusel. Suurem osa neist vahenditest (53%) on heaks kiidetud Saksamaa jaoks, kus toetus on võrdne 9 protsendiga riigi aastasest sisemajanduse koguproduktist¹⁶ Sama näitaja Eestis on vähem kui 1%, mis on teravas kontrastis ambitsioonikate taastuvenergia eesmärkide ja sihtidega.

Teised riigid toetavad aktiivselt ka üleminekut taastuvenergiale. Inflatsiooni vähendamise seaduse vastu võtmisega 2022. aasta augustis on USA eraldanud 369 miljardit dollarit uusi vahendeid kliimamuutustega võitlemiseks. Sinna hulka kuulub 260 miljardit dollarit, mis on eraldatud spetsiaalselt väiksema süsinikuheitega tehnoloogiatele, sealhulgas tuule-, päikese- ja muule taastuvenergiale, samuti tuumaenergiale, elektrisõidukitele ja muule. Konkurents taastuvenergia investeeringute ligi tõmbamiseks USA ja Euroopa vahel, kuid ka ELi sees, on tihe.

Kõrgem pikaajaline eesmärk taastuvenergia kasutusele koos muude kava „REPowerEU“ sätetega energianõudluse vähendamiseks tähendab olulist kasvu taastuvenergia võimsuste osakaalus elektri-, transpordi- ning kütte- ja jahutussektoris. Komisjoni hinnangul peaks taastuvenergia osakaal elektrisektoris tõusma 2030. aastaks 69 protsendini, transpordisektoris 32 protsendini ning kütte- ja jahutussektoris suurenema iga aastaga vähemalt 2,3 protsendipunkti võrra.

Rahvusvaheline Energiaagentuur on aga skeptiline Euroopa võimekuses neid ambitsioonikaid eesmärke täita¹⁷. Euroopa taastuvenergia võimekuse kasvu piiravad kolm olulist probleemi: ebapiisavad toetusskeemid, pikad ja keerukad lubade saamise protseduurid ning ülekande- ja jaotusvõrkude uuendamiste aeglane tempo. Kava „REPowerEU“ eesmärkide¹⁸ kohaselt on aastaks 2030 nõutav päikeseenergia võimekus 592 GW ja tuuleenergia võimekus 510 GW. See tähendab, et keskmiselt peaks aastaks lisanduma 48 GW päikeseenergiat ja 36 GW tuuleenergiat. Võrdluseks ennustab Rahvusvaheline Energiaagentuur, et keskmiselt lisandub aastatel 2022–2027 kõigest 39 GW päikeseenergia tootmisvoimsusi ja 17 GW tuuleenergia tootmisvoimsusi ehk üle kahe korra vähem kui vajalik.

Ka Eesti peab mõistma küsimuse pakilisust ning, et selliseid eesmärke ei ole võimalik saavutada ilma olulise toetuseta avalikult sektorilt nii lubade saamise kiirendamise kui ka

¹⁶ <https://www.ft.com/content/85b55126-e1e6-4b2c-8bb2-753d3cafcb5>

¹⁷ <https://www.iea.org/reports/is-the-european-union-on-track-to-meet-its-repowerEU-goals>

¹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022SC0230&from=EN>

hinnamehhanismi kehtestamise kaudu, mis pakuks hädavajalikku investeerimiskindlust oluliste ja vajalike otsuste tegemiseks.

3 Eesti taastuvenergia eesmärgid ja teekond

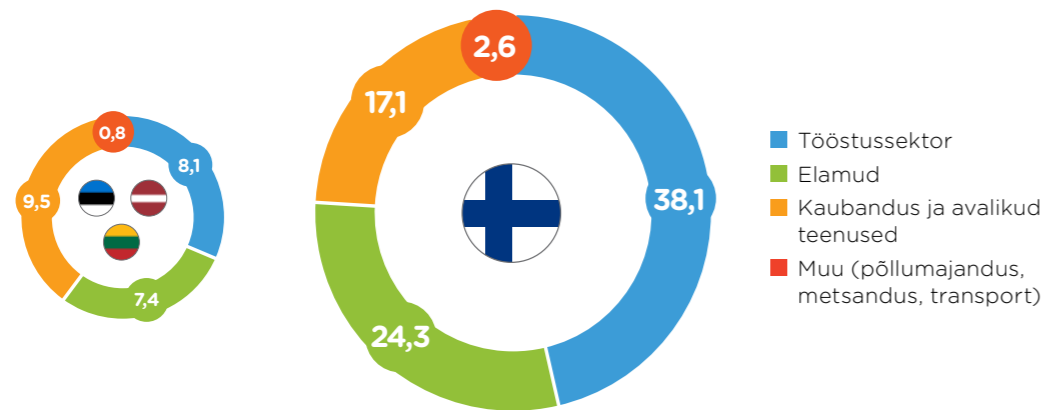
Eesti vaatas 2022. aastal üle oma taastuvenergia eesmärgid ja uuendatud eesmärk on oluliselt tõsta taastuvallikatest toodetava elektrienergia tootmist, et see kataks aastaks 2030 minimaalselt 100% siseriiklikust elektritarbimisest (varasem eesmärk 40%), mis tähendab, et tootmine peab kasvama vähemalt 7 TWh võrra. Uuendatud eesmärgid näevad ette ka selle, et kogu lõplikust energiatarbimisest peaks taastuvenergia moodustama vähemalt 65% (varem 42%), võrreldes tasemega 38%, mis saavutati aastal 2021.

Utilitas on toetanud ambitsioonikaid taastuvenergial põhineva elektri tootmise eesmärke juba alates 2012. aastast, mil hakkas osalema taastuvenergia tegevuskava algatuses, mis nägi sarnaselt ette 100% ülemineku taastuvenergiale aastaks 2030. Kui riik ja kohalikud omavalitsused suudavad täita väljakuulutatud eesmärke ning kiirendavad planeerimise ja lubade väljastamise protsesse, on see eesmärk saavutatav, kuid selleks on vaja kohest tegutsemist. Paigaldatud maismaa tuuleparkide mahtu oleks võimalik võrreldes praegusega kolme aasta jooksul kolmekordistada ning aastateks 2028–2030 paigaldada avamere tuuleparke võimsusega 2 GW. Sel juhul oleks kogu aastane taastuvenergial põhinev elektritootmine Eestis 18 TWh (2021. aastal toodeti Eestis 2,9 TWh taastuvenergial põhinevat elektrit) võrreldes Energiامجاندuse arengukavas 2030 (ENMAK 2030) ennustatud elektritarbimise mahuga 9,5 TWh. Elektri tootmine mahus, mis ületab elektrisektori nõudlust, võimaldab lisaks elektrile üle minna taastuvenergiale ka küttesektoris, kasutades soojuspumpasid (täiendav elektrinõudluse potentsiaal on umbes 2,5 TWh) ja edendada elektrisõidukite kasutamist (täiendav elektrinõudluse potentsiaal on umbes 2,5 TWh). Seega kasvaks kogu elektrinõudlus koos sektoritevaheliste võimaluste ära kasutamisega 14,5 TWh-ni. Stockholmi keskkonnainstituudi hinnangul¹⁹ on järgmistel aastakümnetel vesinikumajanduses täiendav nõudlus 4,1 TWh, mis oleneb piisava taastuvenergiast toodetud elektri kättesaadavusest vesiniku ja selle tuletiste tootmiseks. Piisav taastuvenergiast toodetud elektri hulk võimaldab ligi tõmmata ka energiantensiivseid ja väärtust lisavaid tööstusinvesteeringuid ning parandada juba välja kujunenud tööstuste konkurentsivõimet, kuna nende toodetel oleks väiksem keskkonnajalajalg, mis on eksporditurgudel konkureerimiseks üha olulisem.

Sellise taastuvenergiast toodetud elektri portfelli on äärmiselt konkurentsivõimeline ja selle oodatav kaalutud keskmine tasandatud kulu (LCOE) on umbes 65–75 eurot megavatt-tunni kohta (2022 reaalhindades), võttes arvesse ka põlevkivil või maagaasil põhinevaid reservvõimekusi, mis kataksid vähem kui 10% iga-aastasest nõudlusest aegadel, mil tuule- ja päikesetingimustest ei piisa. Taastuvenergia on selgelt kulude poolest konkurentsivõimelisem kui fossiilkütustel põhinevad alternatiivid või tuumaenergia. Konteksti pandult oli reguleeritud põlevkivil põhineva elektri tootmise universaalteenuse hind Eestis aastal 2022 määratud 154 eurole megavatt-tunni kohta ning uusim tuumaelektrijaam Euroopas (Hinkley Point) mis on eeldatavasti jõudmas käivitusaasi 2027. aastal, on saanud riiklikult garanteeritud ning inflatsiooniga korrigeeritava elektri hinna toetuse 30 aastaks, mis aastal 2022. oli jõudnud tasemeni 134 €/MWh.

¹⁹ <https://www.sei.org/projects-and-tools/projects/uleminek-kliimaneutraalsele-elektritootmisele-estis/>

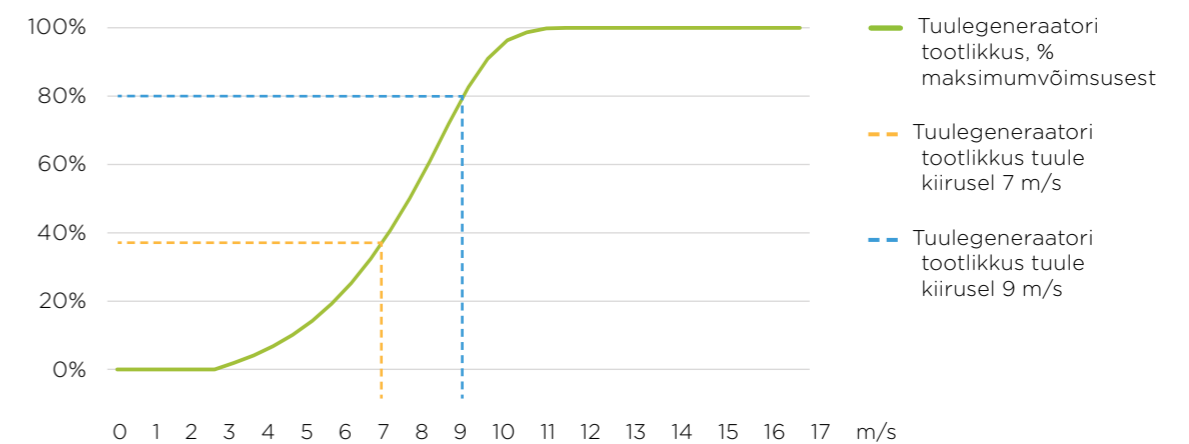
Joonis 10. Elektri lõplik netotarbimine aastal 2021 (TWh), allikas: Eurostat SHARES

Soomes on kokku 5,5 miljonit elanikku võrreldes Baltimaade 6 miljoni elanikuga, kuid kogu elektritarbimine on seal kolm korda kõrgem, kusjuures tööstussektori elektritarbimine on Soomes peaaegu viis korda kõrgem kui Eestis, Lätis ja Leedus kokku – Soomes on see 38,1 TWh ja Baltikumis 8,1 TWh. See on võimaldanud mitmetel puidu-, masinaehitus- ja muude tööstussektorite ettevõtetel edu saavutada. Eestil on võimalik korrata Soome edu, investeerides samamoodi aktiivselt taastuvenergiasse, mis pakub võimalusi ja kriitilise tähtsusega sisendit ka teistele sektoritele.

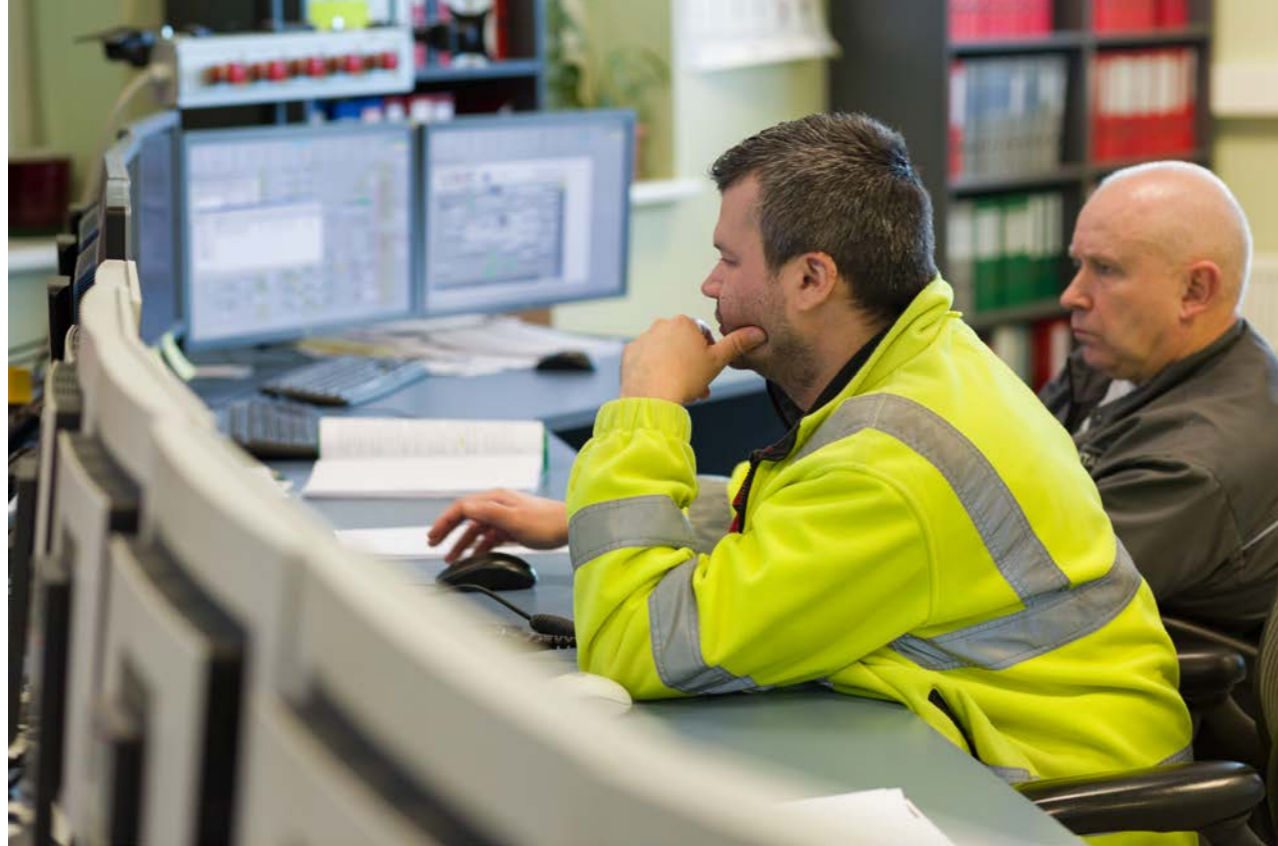
Avamere tuulepargid on neis arenguplaanides olulised. Tuule kiirus merel on keskmiselt umbes 2 m/s kõrgem kui maal. Tuulisematel kuudel – oktoobrist märtsini – on tuule kiirus u 2,5 m/s kõrgem ning suviti 1,5 m/s kõrgem. Tuulegeneraatorid töötavad maksimaalse tõhususega siis, kui tuule kiirus on 10 m/s või rohkem. Merel esineb sellise kiirusega

tuult palju tihedamini kui maismaal ja seega on avamere tuulepargid palju tõhusamad. Lisaks koormavad Eesti maismaa tuuleparkide arengupiirkondi mitmed keskkonna- ja muud piirangud (kaugus kodudest, radaripiirangud) ja seega on avamere tuulepargid majanduslikult mõistlik ja teostatav lahendus plaanitava taastuvenergiaga põhineva elektri tootmise kasvu saavutamiseks.

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet kiitis Utilitas Windi Saare-Liivi meretuulepargi, mille kavandatav võimsus on 1200 MW, keskkonnamõjude hindamise programmi heaks 2022. aastal.

Joonis 11. Tüüpiline tuulegeneraatori võimsuskõver

MAJANDUSTULEMUSTE ÜLEVAADE

Utilitas on Eesti suurim taastuvenergia tootja ja kaugkütteenuse pakkuja, kelle võrkudega on ühendatud ligi kolmandik Eesti kaugkütteklientidest. Utilitas varustab soojusega üle Eesti 592 km pikkuse kaugküttevõrgu kaudu hooned netopindalaga 19,4 miljonit m², pakkudes rohkem kui 2 TWh soojust 5500 hoonetele (2021: 5100), muu hulgas ligi 185 000 majapidamisele ning munitsipaal- ja äriklientidele. Lisaks tootis Utilitas 2022. aastal 318 GWh taastuvelektrit, mis moodustas umbes 12% Eesti taastuvelektri tootmisest.

2022. aastal ühendati 393 (2021: 92) uut hoonet üle Eesti koguvõimsusega 116 MW (2021: 40 MW) Utilitase kaugküttevõrkudega, mis oli ettevõtte ajaloos rekordiline uute liitumiste tulemus. Utilitas jätkas 2022. aastal klientidele töökindla kaugkütteenuse pakkumist, tagades 99,99-protsendilise teenuse kättesaadavuse. Utilitase eesmärk on pakkuda kõigile olemasoleva võrgu lähedal asuvatele hoonetele võimalust liituda keskkonnasõbraliku energiasüsteemiga.

Pärast suhteliselt jahedat 2021. aastat oli 2022 keskmiselt soojem, mistõttu Utilitas tootis 2021. aastaga võrreldes 4,5% vähem soojust ja elektrit kogumahu 2,2 TWh. Sellest 1,5 TWh ehk 68% oli taastuvenergia, mis on rohkem, kui 2021. aastal saavutatud 65%.

2022. aastal jätkus kiire soojusvõrkude rekonstrueerimine ja laiendamine, mis puudutas 26 km jagu võrke (2021: 28 km). Võrkude rekonstrueerimine ja laiendamine võimaldab liita uusi kliente, kes soovivad kliimasõbralikku ja konkurentsivõimelist küttelehendust ning väiksemaid võrgukadusid – 2022. aastal olid võrgukaod rekordiliselt madalal 12,4% tasemel (2021: 12,7%).

MAJANDUSTULEMUSED

Kontserni peamised finantsnäitajad ja -suhtarvud	2022	2021
Varad kokku (tuhandetes eurodes)	584 714	486 507
Laenukohustised (tuhandetes eurodes)	332 701	277 701
Lühiajaliste kohustiste kattekordaja (kordades) = käibevara / lühiajalised kohustised	1,71	1,46
Maksevalmiduskordaja (kordades) = (käibevarad - varud) / lühiajalised kohustised	0,98	1,39
Likviidsuskordaja (kordades) = raha ja raha ekvivalendid / lühiajalised kohustused	0,07	0,41
Võörkapitali ja omakapitali suhe (D/E)	2,65	2,88

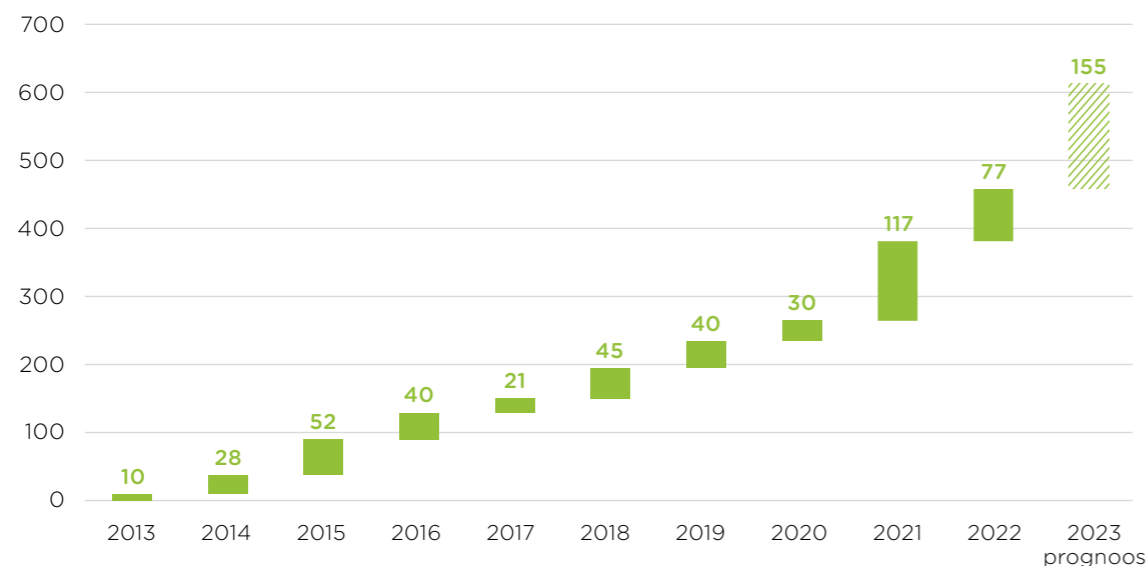
Äritulud kokku (tuhandetes eurodes)	259 623	160 892
Puhaskasum (tuhandetes eurodes)	39 907	28 301
Varade tootlus (ROA) = puhaskasum / kogu varad (keskmise)	7,5%	6,5%
Põhivara käive (korda) = äritulu / põhivara (keskmise)	0,57	0,44
Koguvara käive (korda) = äritulu / kogu varad (keskmise)	0,48	0,37

INVESTEERINGUD

Ambitsioonikate taastuvenergia eesmärkide saavutamine on võimatu ilma suurte investeeringuteta nii riiklikul kui ka üksikettevõtte tasemel infrastruktuurisektoris. Tõhus kaugküte ja -jahutus on kliimaneutraalsuse ning varustuskindluse eesmärkide saavutamiseks olulised.

Utilitas on keskendunud taastuvenergia võimaluste otsimisele tootmismahude suurendamiseks ja praeguse tegevuse vastupidavuse parandamiseks investeeringute kaudu kaugküttevõrkudesse. Taristusse investeeritakse üle 30 aasta pikkuse vaatega ja seetõttu peavad plaaneerimine ja täide viimine olema hoolikalt läbimõeldud ning seadusandlik keskkond stabiilne ja prognoositav.

2022. aastal investeeris Utilitas koos tütarettevõtetega kokku 77 miljonit eurot (2021: 117 miljonit eurot), millele lisandus ühissetevõtte Utilitas Wind 50 miljoni euro suurused investeeringud (2021: 25 miljonit eurot).

Joonis 12. Utilitase investeeringute maht aastatel 2013–2023 (plaanitud), miljonites eurodes

Ettevõtte maksis 5 miljoni euro ulatuses dividende (2021: 5 miljonit eurot) lähtuvalt põhimõttest osanikele stabiilselt ja jätkusuutlikku dividendi maksta. Investeeringud keskendusid peamiselt energiatõhususe suurendamisele, uute taastuvenergia tootmismahtude lisamisele ja kaugküttevõrkude rekonstrueerimisele:

- kaugküttevõrkude ja seotud tootmisvaradesse investeeriti 47,5 miljonit eurot (2021. aastal 38,5 miljonit eurot), muu hulgas:
  - oli võrkude asendamise pikaajalise kava neljas aasta; 2022. aastal tehti võrguinvesteeringuid kokku 26 km (2021. aastal 28 km), mis on peaaegu suurim läbi aegade
  - kaugküttevõrkudega liideti 393 uut hoonet (2021. aastal 92), mis hõlmab ka Adveni klientide ülevõtmist Tallinnas. Kõetavate hoonete netopindala kasvas märkimisväärselt 19,4 miljoni ruutmeetri (2021. aastal 18,2 miljonit ruutmeetrit)
  - teise astme suitsugaaside kondensaatorite paigaldamine Mustamäe koostootmisjaama võimaldas tegevust tõhustada ja pakkuda lisaks umbes 20 GWh taastuvat soojust Tallinna kaugküttevõrgus ning selle kaudu vähendada maagaasi vajadust. Sarnast investeeringut plaanitakse mõlemas Vão koostootmisjaamas 2023. aastal;
  - kaugjahutuse valdkonna investeeringute summa oli 4,2 miljonit eurot. Investeeringute eesmärk oli uute klientide ühendamine ning võrgu ja tootmise arendamine.
- algas Saarde tuulepargi ehitus, millesse 2022. aastal investeeriti kokku 26 miljonit eurot. Eesti kaasaegseim tuulepark alustab elektritootmist 2023. aasta suvel ja selle koguvõimsus on 39 MW. Park kasutab üheksat kaasaegset Vestase V150 turbiini (individuaalne võimsus 4,3 MW). Aasta kogutoodang on eeldatavasti 135 GWh, millest piisab 40 000 majapidamise aastase elektritarbe katteks. Utilitase koguinvesteering on ligi 65 miljonit eurot. Lisaks sõlmiti Enerconiga turbiinide tarneleping kahe turbiini paigaldamiseks Aseri tuuleparki (liitumisvõimsusega 3,6 MW), mis plaanitakse kasutusele võtta 2023. aastal ja mille koguinvesteering on ligi 7 miljonit eurot.

- Utilitas käivitas Keskkonnainvesteeringute Keskuse ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 5 miljoni euro suuruse investeerimistoetuse abil innovaatilise vesinikprojekti rohevesiniku tervikahela rajamise kaasfinantseerimiseks. Rohevesiniku lahendusi pakkuv ettevõtte Stargate Hydrogen Solutions osaleb tehnilise konsultandina samuti projektis. Rohevesiniku võetakse kasutusele ühistranspordis ja projekt peab olema lõpetatud 2024. aasta novembri lõpuks. Projekt vähendab aastast kasvuhoonegaaside heitkogust 1700 tonni süsinikuekvivalendi võrra ja ühistranspordis kasutatava toodetava rohevesiniku kogus aastas ületab 36 tonni;
- Utilitas Wind lõpetas Läti suurima tuulepargi ehituse 2022. aasta suvel. Pargi koguvõimsus on 59 MW ja see kasutab 14 Vestase turbiini, millest iga võimsus on 4,2 MW. Ligi 155 GWh suurusest aastasest toodangust piisab umbes 50 000 majapidamise aastase elektritarbe rahuldamiseks. Investeeringu kogusumma oli 75 miljonit eurot;
- 2022. aastal omandas Utilitas Wind ka Grobina tuulepargi Lätis, kus on 33 Enerconi turbiini ja mille koguvõimsus on 20 MW. Nende sammudega muutus Utilitas Wind 2022. aastal Läti suurimaks tuuleenergia tootjaks.

Utilitase platvorm plaanib 2023. aastal investeerida üle 250 miljoni euro:

- jätkatakse investeeringuid kaugküttevõrkude renoveerimisse ja laiendamisse
- lõplikult investeerimisotsusest sõltuvalt plaanitakse alustada suurte reovee- ja merevee soojuspumpade, masinate ja seadmete hankemenetlustega
- investeeritakse teise etapi suitsugaaside kondensaatoritesse Vão koostootmisjaamades, mis eeldatavasti suurendavad taastuva soojuse toodangut 80 GWh-ni ja seega vähendavad Tallinna kaugküttes maagaasi vajadust kuni 15% võrra koos juba valminud Mustamäe koostootmisjaama teise astme suitsugaaside kondensaatoriga
- Vão koostootmisjaamade kõrval alustatakse suuremahulise päikeseenergia arendusega (esimeses etapis 9 MW), mis valmib plaanide kohaselt 2024. aastaks
- 2021.-2022. aastal lükati edasi lühiajalise soojussalvesti projekt seoses võimalike riiklike toetusmeetmetega; Utilitas eeldab, et projektiga saab 2023.-2024. aastal jätkata
- 2023. aastal viiakse lõpule kahe tuulepargi ehitus Eestis koguvõimsusega 43 MW (Saarde ja Aseri)
- Utilitas Wind jätkab maismaa ja avamere tuuleenergia projektide arendamist
  - Utilitas Wind plaanib alustada Telšiai tuulepargi ehitamisega Leedus ja Tārgale tuulepargi tootmisvõimsuse laiendamisega Lätis. Investeeringud on üle 200 miljoni euro, millest umbes 100 miljonit eurot on ette nähtud 2023. aastaks.

Utilitas Tallinna Elektri ja Utilitas Tallinn on Euroopa Liidu nõukogu määruse 2022/1854 kohaselt aruandekohustusega elektritootjad ja peavad seega teatama elektrituludest, mis ületavad perioodil 2022. aasta detsembrist 2023. aasta juunini määrat 180 €/MWh. 2022. aasta detsembris oli piirmäär ületanud elektritulu kogumaht 1 692 tuhat eurot. Utilitase kontsern on kohustatud selle summa investeerima 2028. aastaks taastuvenergia tootmise lisavõimsusesse või salvestamisse. Utilitasel on plaanis mitmeid sobivaid eelnevalt kirjeldatud projekte ja kavatses määrust nõuetekohaselt täita.

Oluliste tootmissisendite (maagaas ja biomass) varustuskindlusega seotud võimalike riskide leevendamiseks investeeris Utilitas märkimisväärseid summasid nimetatud sisendite piisavate varude ja diiselkütuse lisavarude hankimisse, mida oleks saanud kasutada maagaasi defitsiidi puhul siinses piirkonnas. Varudesse ja ettemaksetesse investeeriti kokku 38,6 miljonit eurot (2022. aasta detsembris võrreldes 2021. aasta detsembriga).

UTILITASE SÜSINIKNEUTRAALSUSE KAVA KIIRENDAMINE

Sarnaselt paljudele teistele Eesti linnadele sõltusid ka Utilitase kaugküttevõrgud varem maagaasist. 2008. aastal kasutas Utilitas soojuse tootmiseks 2 TWh maagaasi, mis oli ligi 90% primaarenergiast (ja Tallinnas peaaegu 100%). 2022. aastaks vähenes fossiilkütuse osakaal Utilitase võrkudes umbes ühe kolmandikuni ehk ligi 675 GWh-ni. Utilitasele on juba pikalt olnud selged maagaasiga seonduvad turvalisus-, keskkonna- ja hinnaprobleemid ning maagaasi vajaduse edasiseks vähendamiseks ning kliimamuutuse ja energiavarustuskindlusega seotud nõuete täitmiseks töötas Utilitas 2021. aastal välja süsinikneutraalsuse strateegia „Vähesest nulli“. Algselt nägi plaan ette süsinikneutraalsuse saavutamise ettevõtte tegevuses hiljemalt 2030. aastaks, kuid 2022. aasta sündmuste tõttu vaadati strateegia üle ja otsustati investeerimiskava võimalikult palju kiirendada, et saavutada eesmärgid juba 2027. aastaks.

Alates 2008. aastast on Utilitas fossiilkütustest sõltuvuse märkimisväärseks vähendamiseks tehtud kontsentreeritud investeeringute tulemusena saavutanud järgmist:

- enamus Utilitase toodetud soojusest tuleb praegu biomassil töötavatest koostootmisjaamadest, mis toodavad taastuvallikatest ka elektrit, mis toob lisakasu kõigile Eesti elektritarbijatele, asendades võrgus oleva fossiilkütustest toodetud energia
- 65-protsendiline süsinikuintensiivsuse vähendamine 2008. aastaga võrreldes tänu investeeringutele koostootmisjaamadesse, mis kasutavad kohalikke taastuvaid allikaid, olemasolevate kaugküttevõrkude rekonstrueerimisele ja kaugloetavate arvestite paigaldamisele kõigile klientidele, mis võimaldab võrkude automaatset haldamist reaalajas suurendades efektiivsust
- perioodi jooksul on Utilitas investeerinud üle 450 miljoni euro.

Süsinikneutraalsuse saavutamise kiirendatud programm näeb ette üle 500 miljoni euro suuruseid lisainvesteeringuid aastatel 2022-2027, mis on peamiselt suunatud taastuvenergia tootmismahu suurendamisele, energiatõhususe tõstmisele ja võrkude rekonstrueerimisele:

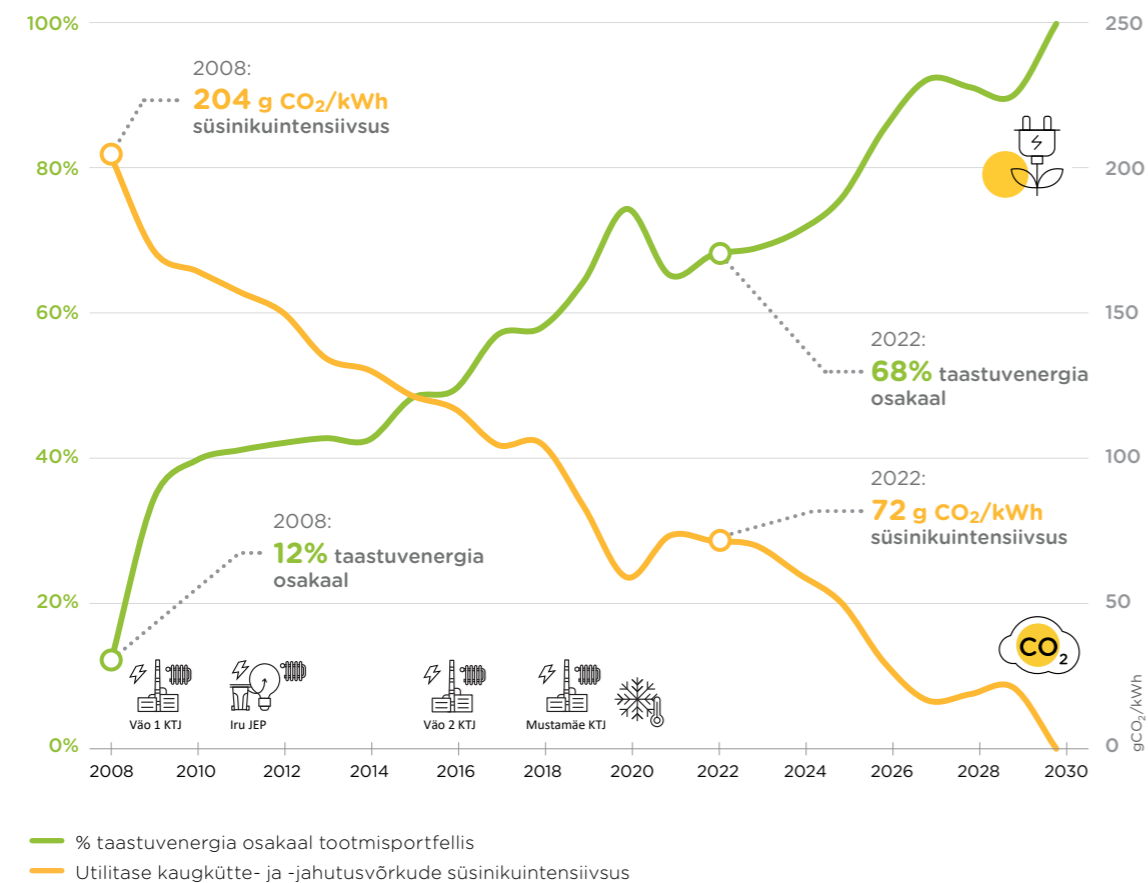
- uute taastuvenergia võimsuste arendamine ja soojusallikate ümberehitamine kõigis Utilitase kaugküttevõrkudes täielikult taastuvatele allikatele. Utilitas keskendub võimaluste arendamisele tööstuslike soojuspumpade kasutamiseks oma võrkudes energia tootmiseks. Soojuspumba tehnoloogia on võtmetähtsusega taastuvenergiat põhineva soojuse ja jahutuse tootmisel ümbritsevast energiast, mis ühtlasi võimaldab kasutada jääsoojust ja -jahutust. Soojuspumpade kasutuselevõtt, millega mobiliseeritakse vähekasutatud taastuvenergia allikad, nagu ümbritseva keskkonna energia, geotermaalenergia ning jääsoojus tööstus- ja kolmandate sektoritest (k.a andmekeskustest), teeb võimalikuks maagaasil ja muudel fossiilkütustel töötavate katelde asendamise taastuvenergiat põhineva soojuslahendusega, suurendades samas energiatõhusust. See kiirendab soojusvarustuses maagaasi kasutamise vähendamist nii hoonetes kui ka tööstuses. Soojuspumpade paigaldamine suurendab taastuvallikate kasutamist soojusenergia sektoris, mis moodustab peaaegu poole ELi energiatarbimisest, ning aitab seeläbi kaasa varustuskindlusele ja keskkonnavalaste eesmärkide saavutamisele.

Soojuspumpade kasutuselevõtu toetuseks alustas Utilitas juba 2022. aastal 39 MW Saarde tuulepargi ehitamisega (vt täpsemalt lõigust „Investeeringud“) ja 2023. aastal algab ka 4 MW Aseri tuulepargi ehitus.

- Kaugküttevõrkude rekonstrueerimine ja remont:
  - võrgu efektiivsuse suurendamiseks
  - madalatemperatuuriliste soojusallikate kasutamise võimaldamiseks (näiteks jääsoojus andmekeskustest ja muudest tööstusprotsessidest ning reovee ja merevee soojuspumbad) ja aina madalama temperatuuriga kaugküttevõrkude arendamiseks
  - võrkude vastupidavuse suurendamiseks, kuna kaasaegsete võrkude purunemise tõenäosus on oluliselt väiksem kui nõukogude ajast pärit amortiseerunud vanadel võrkudel.
- Sektoritevahelise sidumise edendamine ning uute tehnoloogiate ja innovatsiooni ära kasutamine:
  - Utilitas käivitab Vao koostootmisjaamade kõrval esimese omataolise vesinikprojekti Eestis, kus vesiniku tootmisest pärit lignee soojus suunatakse kaugküttevõrku.

Joonis 13. Utilitase süsinikneutraalsuse kava eesmärgid [KTJ – koostootmisjaam; JEP – jääteenergiaplokk]

- Kütuseliigi vahetuse soodustamine linnades, kus Utilitas tegutseb, ühendades hetkel muid kütuseid (peamiselt maagaasi) tarvivad hooned kaugküttevõrkudega kogukonna keskkonnamõjude vähendamiseks ja nende energia varustuskindluse parandamiseks maagaasi asendamise kaudu kohaliku ja soodsama alternatiiviga.
- Nende linnade arengu toetamine, kus Utilitas tegutseb, olles usaldusväärne ja vastutustundlik koostööpartner elamute ning äripindade arendajatele, ühendades uued hooned kaugküttevõrku ning pakkudes kaugjahutust keskkonnasõbraliku alternatiivina lokaalsetele jahutusvõimalustele.

Viimane samm süsinikneutraalsuse kavas on asendada veel kasutatav maagaas biogaasi ja/või elektrikateltega või tulevikutehnoloogiatega, mis kasutavad taastuvallikatest pärit energiat, näiteks vesinikku või e-kütuseid.

Utilitase süsinikneutraalsuse kava täitmist mõõdetakse ja seda raporteeritakse iga aasta. Utilitase võrkude kaudu varustatud kaugkütte ja -jahutuse süsinikuintensivsus (KPI 1) on oluline mõõdik, mis illustreerib Utilitase edu süsinikujalajälje vähendamisel aastaks 2030 ja mis näitab kaugkütte- ja jahutusvõrkude koguheitte mõju meie lõpptarbijate vaatenurgast.

	2021. aasta tulemused	2022. aasta tulemused	2030. aasta eesmärk
KPI 1 ²⁰ : Süsinikuintensivsus Utilitase kaugkütte- ja -jahutusvõrkudes	74 gCO ₂ ekv/kWh	72 gCO ₂ ekv/kWh ⁶⁷	0 gCO ₂ ekv/kWh
KPI 2 ²¹ : Taastuvenergia tootmise osakaal	65%	68%	100%

⁶⁷67 gCO₂ ekv/kWh, kui lahutada maagaasi asendamine põlevkiviga

2030. aasta kestlikkuseesmärgi (SPT 1) kohaselt peab kaugkütte- ja kaugjahutusvõrkude süsinikuintensivsus olema 2030. aastal 0 gCO₂/kWh. Lisaks klientidele süsinikneutraalse soojuse pakkumisele on Utilitase äristrateegia oluline osa ka energia (elektri, soojuse ja jahutuse) tootmine taastuvatest allikatest, eelkõige biomassist, päikesest ja soojuspumpade abil, ning seda väljendab KPI 2, mis hõlmab taastuvenergia osakaalu Utilitase enda energiatootmises. 2030. aasta kestlikkuseesmärk (SPT 2) on suurendada taastuvenergia osakaalu Utilitase enda energiatootmises 2030. aastaks 100%-ni.

20 KPI 1 = (Utilitase 1. ja 2. skoobi heitmed + ostetud soojuse kasutamisel tekkivad heitmed) / kogu toodetud ja ostetud soojus ja kaugjahutus; gCO₂/kWh

21 KPI 2 = (Utilitase soojus-, elektri- ja jahutustoodang taastuvatest allikatest - energiatootmise omatarve) / (kogu soojus-, elektri- ja jahutustoodang - energiatootmise omatarve) × 100; %

ETTEVÕTTE STRUKTUUR JA JUHTKOND

OÜ Utilitas otsene 100% emaettevõtte on ühine valdusettevõtte FS Core Utilities S.à r.l, mille 85% omanik on European Diversified Infrastructure Fund II (EDIF II) ja 15% omanikud Utilitase juhtkonna liikmete ettevõtted. EDIF II on pikaajalise strateegiaga juhtiv rahvusvaheline taristufond, mida juhib Igneo Infrastructure Partners (First Sentier Investors Groupi taristu otseinvesteeringute juhtimise üksus).

OÜ Utilitas nõukogus on kolm liiget:

- **Kristjan Rahu** – nõukogu esimees
- **Andreas Greim** – nõukogu liige
- **Gregor Kurth** – nõukogu liige

Juhtkonna struktuuri kuuluvad ka järgmised komiteed:

- Auditikomitee
- Ametisse nimetamise ja tasustamise komitee
- ESG komitee

2022. aasta 31. detsembri seisuga on grupi struktuur järgmine:

OÜ UTILITAS

Priit Koit – grupi tegevjuht

■ AS Utilitas Tallinn (100%) ja AS Utilitas Eesti (100%)

kaugkütte- ja jahutusteenus Tallinnas ja veel seitsmes Eesti linnas

Robert Kitt – juhatuse esimees

Janek Trumsi – juhatuse liige

Aulis Meitus – juhatuse liige

■ OÜ Utilitas Tallinna Elektri jaam (100%)

elektri ja soojuste tootmine

Andres Taukar – juhatuse esimees

Andrus Tamm – juhatuse liige

Üllar Metsküla – juhatuse liige

■ OÜ Tuulepealne Maa (100%)

tuuleparkide arendused Eestis

Rene Tammist – juhatuse liige

Andrus Zavadskis – juhatuse liige

■ OÜ Utilitas Wind (50%)

tuuleparkide arendamise ja rajamisega seotud ühisettevõtte

Rene Tammist – juhatuse liige

Priit Brus – juhatuse liige

- **OÜ Vihtra Tuulepark (100%)**
tuuleparkide arendamine Eestis
- **OÜ Irbeni (100%)**
maaõiguste haldus
- **SIA Grobina Wind Park (100%)**
Grobina tuulepark
- **Utilitas Wind SIA (100%)**
tuuleparkide arendamine Lätis
- **TCK SIA (98%)**
Tārgale tuulepark
- **UAB Telšiu vėjo parkas (20%)**
tuuleparkide arendamine Leedus
- **UAB Telšių vėjo jėgainės (10%)**
tuuleparkide arendamine Leedus

■ AS Tallinna Vesi (20,36%)

joogi- ja reovee puhastamise ja veega varustamise teenus. 3 kohta 9-liikmelisest nõukogust kuuluvad Utilitasele, sealhulgas esimehe koht.

JÄTKUSUUTLIKKUS UTILITASES

Rohkem kui kolmandik Eesti kaugkütteklientidest on ühendatud Utilitase võrkudega. Lisaks kaugküttele toodab Utilitas taastuvelektrit ja pakub kaugjahutust. Elutähtsate teenuste pakkujana tunnetame oma rolli ühiskonnas ning kohustume tegutsema vastutustundlikult. Meie eesmärk on anda panus kestlikumasse majandusse, luues pikaajalist väärtust, millega ei kaasne olulist kahju loodusele ega inimestele. Katkematu teenuste pakkumine ning kiirelt muutuva tegevuskeskkonna ja turusuundumustega kohanemine ja looduskaitse aspektide tähtsustamine otsustes on meie jaoks kõige olulisemad.

UTILITASE HUVIRÜHMAD

Utilitas kaasab jooksvalt erinevaid huvirühmi otsustusprotsessi, et ajakohastada oma kavasad kooskõlas huvirühmade pidevalt muutuvate ootustega. Erinevad suuremad ettevõttesisesed ja -välised huvirühmad, mille ootused ja kaasamisviisid on Utilitase jaoks olulised, on:

Suuremad huvirühmad	Suuremad ootused meile
Soojuse, elektri ja jahutuse tarbijad	<ul style="list-style-type: none"> Mõistlik hind Varustuskindlus Mugavus Väike süsinikujalajlg
Investorid, finantseerijad	<ul style="list-style-type: none"> Kestlik ja vastutustundlik juhtimine Stabiilsed ja prognoositavad finantstulemused Tootlik, kestlik, loodussõbralik ja uuenduslik ettevõtte
Avalik sektor, sh omavalitsused ja järelevalveasutused, tööstus, kestlikkus- ja kodanikuühendused, kohalikud kogukonnad, teadusasutused ja eksperdid	<ul style="list-style-type: none"> Taskukohased ja õiglased hinnad tarbijatele Kestlik ja vastutustundlik juhtimine Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine Partnerlus ja koostöö Tegevuse ohutus Panus riiklikesse eesmärkidesse energiasektoris Uuenduslik liider energiasektori kestlikkuse ja teadlikkuse vallas
Kinnisvaraarendajad, ehitusettevõtted, hoonete haldurid, tarnijad ja alltöövõtjad	<ul style="list-style-type: none"> Partnerlus ja koostöö Mõistlik energiahind Varustuskindlus Loodussõbraliku ja kestliku energia pakkumine Väike süsiniku jalajalg Tehniliselt pädev partnerlus Õiglane ja võrdne kohtlemine Pikaajalised ärisuhted
Töötajad	<ul style="list-style-type: none"> Head töötingimused, töötajate motiveerimine Õiglased palgad Ohutu töökeskkond Hea mainega stabiilne ja vastutustundlik tööandja
Ühiskond ja meedia	<ul style="list-style-type: none"> Avatud koostööks Hea maine Energiasektori arvamusi

PANUS ÜRO KESTLIKU ARENGU EESMÄRKIDESSE

ÜRO kestliku arengu eesmärkidest (SDG) lähtuvalt on Utilitase äritegevus viidud laiemasse konteksti ja esile on toodud olulised aspektid, milles kontsern panustab jätkusuutlikkuse arengusse. Neid eesmärke tõstetakse esile kogu aruandes, et näidata laiemat sihti, mille saavutamisele Utilitase jätkusuutlikkust edendavad tegevused kaasa aitavad.

■ Avaldame suurimat mõju järgmistele kestliku arengu eesmärkidele:

Olles suurim kaugkütteettevõtte ja taastuvenergia tootja Eestis, vastutame selle eest, et energia oleks nii praegu kui ka tulevikus keskkonnasõbralikult kättesaadav.

■ Panustades ka järgimiste eesmärkide saavutamisse:

Meie igapäevategevus ja -protsessid järgivad põhimõtteid ja hõlmavad algatusi, mis mõjutavad üleilmsete eesmärkide saavutamist kohalikul tasandil ja on enamasti seotud ressursitõhususe ja tööhõivega.

■ Ja järgides alltoodud eesmärkide põhimõtteid:

Meie eesmärk on tagada vastutustundlik ettevõtlus nii praegu kui ka tulevikus – seetõttu on meie kohustus kanda hoolt meie ümber olevate inimeste ja huvirühmade eest.

JÄTKUSUUTLIKKUSE OLULISED VALDKONNAD JA EESMÄRGID

Utilitase jaoks kõige olulisemad kestlikkuse teemad tehti kindlaks 2021. aastal oluliste keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisaspektide (ESG) läbivaatamise teel väliseksperptide abil. Analüüsi tegemisel võeti arvesse kõige tähtsamaid lühi- ja pikaajalisi väliseid tegureid, mis mõjutavad Utilitase äritegevust, ning Utilitase tegevuse mõju huvirühmadele, ühiskonnale ja keskkonnale. Selle käigus kaardistati asjakohased ühiskondlikud megatrendid, poliitilised ja õiguslikud arengud ning ühiskondlikud probleemid ning valdkonna head tavad ja standardid.

Keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisaspektide strateegia loomise käigus arvesse võetud aspektid:

■ Sektorit mõjutavad ühiskondlikud megatrendid:

- Eestit ja ülejäänud maailma mõjutav kliima soojenemine
- linnastumine ja sektoritevaheline sidumine linnades
- ilmastikust sõltuvate energiatootmisvõimsuste suurenemine

■ Eestit ja maailma mõjutavad ühiskondlikud probleemid:

- energiajulgeoleku, jätkusuutlikkuse ja taskukohasuse tagamise vajadus
- ÜRO kestliku arengu eesmärkide kohased vajadused

■ Seadusandlikud arengud Euroopa Liidus ja Eestis:

- energia- ja kliimaalased poliitikameetmed ja strateegiad
- jätkusuutlikkuse ning ESG aspektide alast läbipaistvust puudutav seadusandlus

■ ESG aspektide ning jätkusuutlikkuse juhtimise hea turupraktika:

- standardiseeritud juhtimissüsteemide hea tava nõuded (nt ISO 9001, 14001 ja 45001);
- inspiratsioon muudest olulistest ESG aspektide ning jätkusuutlikkuse juhtimise suunistest, standarditest ja raamistikest.

Analüüsi tulemusena sõnastati keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisaspektide seitse olulist jätkusuutlikkuse valdkonda. Igale valdkonnale määrati eesmärgid, kavad ja peamised tulemusnäitajad Utilitase kestlikkuse juhtimise tõhususe ja edenemise jälgimiseks. Samuti tehti kindlaks tulevikus rakendatavad sammud negatiivse mõju leevendamiseks ja positiivse mõju suurendamiseks nimetatud valdkondades. See moodustab Utilitase strateegilise keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisaspektide ning jätkusuutlikkuse raamistiku.

2022. AASTA ESG-TULEMUSTE ÜLEVAADE

Olulised tulemusnäitajad prioriteetsetes keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisvaldkondades on määratud ja näitavad Utilitase kestlikkuse tulemusi. Alljärgnev joonis kujutab kontserni jätkusuutlikkuse eesmärgi ja 2022. aasta tulemusi kõigis seitsmes olulises ESG valdkonnas.

Keskkonnamõõde

1	Kliima ja heitkogused	2	Ressursside kasutamine ja tõhusus	3	Bioloogiline mitmekesisus ja ökosüsteemid
<p>Süsinikuneutraalne soojus- ja jahutusvarustus 2030. aastaks</p> <p>2022: 72* gCO₂/kWh võrgu süsinikuheitmeid (2021: 74 gCO₂/kWh) *67 gCO₂/kWh ilma erimeetmeteta gaasi asendamiseks, mida rakendati 2022. aastal</p>		<p>Tõhusad kaugkütte- ja -jahutuse võrgud ELi direktiivide tähenduses</p> <p>2022: saavutatud kõigis võrkudes (2021: saavutatud)</p>		<p>100% biomassist on hangitud lokaalselt</p> <p>2022: saavutatud (2021: saavutatud)</p>	
<p>100% taastuvenergia tootmine 2030. aastaks</p> <p>2022: 68% taastuvenergia tootmine (2021: 65%)</p>		<p>Kõrge tootmisefektiivsus</p> <p>2022 (ja 2021): üle 85% katlamajades ja ligi 100% koostootmisjaamades</p>		<p>100% biomassist on saadakse sertifitseeritud allikatest</p> <p>2022: saavutatud (2021: saavutatud)</p>	
<p>Positiivne käejälg roheelektrist</p> <p>2022: välditud CO₂ heitkoguseid 192 000 tonni > tegevusega kaasnevad CO₂ heitkogused 165 000 tonni (2021: saavutatud)</p>					

Sotsiaalne mõõde

4	Ohutu töökoht	5	Töötajate kaasamine	6	Kvaliteetne teenus klientidele
<p>Null tööõnnetust</p> <p>2022: 2 (2021: 0)</p>		<p>Kõrge töötajate rahulolu</p> <p>2022: uus uuring viiakse läbi 2023. aastal (iga kahe aasta järel) (2021: 4,15/5)</p>		<p>Varustuskindlus</p> <p>2022: kaugkütte keskmine varustuskindlus 99,99% (2021: 99,99%)</p>	
		<p>Sooline tasakaal</p> <p>2022: 25%/25% naisi kokku / juhtivatel kohtadel (2021: 25%/23%)</p>		<p>Rahulolevad kliendid</p> <p>2022: kliendirahulolu 94% (2021: 97%)</p>	
		<p>Talentide hoidmine</p> <p>2022: vabatahtlik töötajate volavus 3,0% (2021: 3,5%)</p>		<p>Kliendibaasi suurendamine</p> <p>2022*: ühendati 393 uut hoonet / 116 MW (2021: 92 / 40 MW) *Kaasa arvatud 237 hoonet ja 55 MW Adveni võrkude ülevõtmisest Tallinnas.</p>	

Juhtimismõõde

7	Vastutustundlik juhtimine
<ul style="list-style-type: none"> Vastutustundliku juhtimise meetmeid rakendatakse nii varade ja tegevuse juhtimisel kui ka laiemal tasandil Läbipaistev hinnapoliitika ISO 9001, 14001 ja 45001 ning rohelise kontori sertifikaadid 	
	

EUROOPA LIIDU TAKSONOOMIA

Euroopa Liidu taksonoomiamäärusega²² loodi klassifitseerimissüsteem jätkusuutlike investeeringute soodustamiseks. Selleks on välja toodud tegevused, mis aitavad saavutada ELi roheleppes keskkonnaeesmärke.²³ Määrusega kehtestatakse kriteeriumid ja osale ettevõtetele aruandekohustus avaldada kestlike tegevuste osakaal ettevõtte käibes, kapitaliinvesteeringutes ja tegevuskuludes.

Praegu on kestlikkuse taksonoomia tegevuste ja kriteeriumite nimekiri vastu võetud kliimamuutuste leevendamise ja kohanemisega seotud tegevusvaldkondade jaoks²⁴, muu hulgas Utilitasele olulistest tegevusvaldkondades.

Praegu ei ole Utilitas määruse järgi kohustatud veel taksonoomiaga seotud teavet avaldama. Sellele vaatamata tehti esimene samm äritegevuse hindamiseks taksonoomiamääruse kontekstis. Eesmärgiks on näidata, et ettevõtte panustab oma tegevusega roheleppes eesmärkidesse ja valmistada ette kohustuslikuks aruandeperioodiks. Esimese sammuna avaldatakse taksonoomiamääruses toodud valdkondades käsitletud majandustegevuste osa kogukäibes ning investeeringutes (tegevuskulude kooskõla hindamine plaanitakse teostada järgmiste etappidena järgmise aruandeperioodi jooksul).

Käsitluse hindamine

Tegevuste käsitlust hinnati NACE-koodide ja majandustegevuse kirjelduste ning taksonoomia kompassi abil. Selgitati välja, millised tegevused on suunatud kliimamuutuste leevendamisse, sest ainult nende tegevuste käive on käsitletud taksonoomiamääruses.

Taksonoomiamääruses eristatakse kolme tüüpi tegevusi: keskkonnamõju oluliselt vähendavad tegevused, keskkonnamõju vähendamist toetavad tegevused, ja üleminekutegevused, kui nendega kaasnevad kasvuhoonegaaside heitkogused on tööstusharu keskmisest märkimisväärselt väiksemad.

Enamik Utilitase kontserni taksonoomias käsitletud tegevustest on madala süsiniku jalajäljega tegevused, näiteks energia tootmine taastuvatest allikatest, elektri ja soojuste koostootmine biomassist, soojuste jaotamine töhusates kaugküttevõrkudes jne. Need tegevused aitavad märkimisväärselt kaasa kliimamuutuste leevendamisele. Soojuste/jahutuste tootmine rohelisest elektrist on samuti kooskõlas taksonoomiamäärusega ja kliimaalase delegeeritud õigusaktiga.

Utilitase kontsernil on ka üleminekutegevusi, mis on nimetatud täiendavas kliimaalases delegeeritud õigusaktis – täpsemalt kütmine/jahutus fossiilsetest gaasikutustest töhusas kaugkütte- ja -jahutusvõrgus.

Taksonoomiamääruse reguleerimisalas mittekäsitletud tegevused on peamiselt soojuste tootmine fossiilsetest kütustest (põlevkiviõlist, kergest kütteõlist, turbast).

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088.

²³ Kliimamuutuste leevendamine, kliimamuutustega kohanemine, vee- ja mereressursside kestlik kasutus ja kaitse, üleminek ringmajandusele, saaste ennetamine ja kontroll, bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine.

²⁴ Tegevuste nimekirja leiab kliimaalases delegeeritud õigusaktist (Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2021/2139) ja täiendavast kliimaalases delegeeritud õigusaktist (Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2022/1214).

Arvestusmeetod

Arvutused tehti vastavalt teabe avalikustamise delegeeritud määruses²⁵ toodud metoodikale. Tabelis nimetatud tegevuste käive arvestati lugejasse ja ettevõtte netokäive nimetajasse. Investeeringute osakaalu arvutamise puhul võeti arvesse Utilitase investeeringuid kestlikesse ja rohelistesse tegevustesse, näiteks uutesse taastuvenergia tootmise seadmetesse, jääksoojust kasutavatesse soojuspumpadesse jne. Kestlikud investeeringuid arvestati lugejasse ja kogu investeeringute summa nimetajasse.

Arvutuste tulemusena selgus, et 2022. aastal oli 81% Utilitase käibest ja 98% Utilitase kapitaliinvesteeringutest käsitletud taksonoomiamääruse reguleerimisalasse kuuluvate tegevustega.

Taksonoomiamääruse reguleerimisala tegevused	Taksonoomia kood	NACE -kood	Kogukäive, tuh €	Osakaal käibest	Absoluutsed investeeringud, tuh €	Osakaal investeeringutest
A.1. Taksonoomiamäärusega kooskõlas olevad tegevused*						
A.2. Taksonoomiamääruse kohaldamisala tegevused, mis pole kestlikud (pole taksonoomiamääruse kohased tegevused)**						
Elektrienergia tootmine päikeseenergiast	4.1	D35.11	337	0,1%	1001	1%
Elektrienergia tootmine tuulest	4.3	D35.11	-	-	27 656	36%
Kaugkütte/-jahutuse jaotus	4.15	D35.30	28 900	11,1%	24 441	32%
Soojus-/jahutus- ja elektrienergia koostootmine bioenergiast	4.20	D35.11, D35.30	122 756	47,3%	687	1%
Soojus-/jahutusenergia tootmine bioenergiast	4.24	D35.30	6 510	2,5%	528	1%
Soojus-/jahutusenergia tootmine heitsoojusest	4.25	D35.30	17 372	6,7%	8 126	11%
Elektriliste soojuspumpade paigaldamine ja käitamine	4.16	F43.22	-	-	94	0%
Kütte/jahutuse tootmine fossiilsetest gaasikutustest töhusas kaugkütte ja -jahutuse süsteemis	4.31	D35.30	35 593	13,7%	7 191	9%
Kütte/jahutuse tootmine rohelisest elektrist			154	0,1%	3 454	4%
Elektrisõidukite laadimisjaamad paigaldamine, hooldus ja remont hoonetes	7.4		-	-	27	0%
Soojusenergia salvestamine	4.11		-	-	2 147	3%
Kokku (A.1 + A.2)			211 622	82%	75 351	98%
Taksonoomiamääruse reguleerimisala välised tegevused			48 001	18%	1 805	2%
Kokku (A + B)			259 623	100%	77 156	100%

* Utilitase kontsern ei hinnanud tegevuste kooskõla 2022. aastal.

**A2 hõlmab kõiki Utilitase kontserni taksonoomiamääruse reguleerimisala tegevusi.

²⁵ Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2021/2178.

KESKKONNA- MÕJU

Globaalne soojenemine, kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine, taastuenergia ja energiatõhususe osakaalu suurendamine rahvusvahelisel ning Eesti tasandil on märksõnad, mis iseloomustavad ja juhivad energiasektori arengut. Lisaks üleilmsetele trendidele ja õiguslikele arengutele tõusevad ka kodanike ootused keskkonnasõbralikusele aina kõrgemale.

Utilitase klientide seas 2022. aasta detsembris läbi viidud uuring näitas, et ainult 20% inimestest ja ettevõtetest ei pidanud hoonete energiatarvet ja süsiniku jalajälge ning süsinikuneutraalsuse saavutamist oluliseks. Selliste inimeste arv on eelmiste uuringutega võrreldes kasvanud tõenäoliselt ebatavaliselt suure energiahindade tõusu ja varustuskindluse küsimuste tõttu, mis on viimasel ajal tähelepanu keskpunkti tõusnud. Samas peab 83% klientidest endiselt taastuvate allikate kasutamist energia tootmiseks väga tähtsaks ja see pole eelmise uuringuga võrreldes muutunud.

Keskkonnamõjude haldamine on Utilitasele oluline. Rõhutatakse suure energiatõhususe saavutamist, kliimamõjude vähendamist ja taastuvate loodusvarade kasutamist energia tootmiseks, kusjuures tunnistatakse võimalikke bioloogilise mitmekesisusega seotud riske. Öhusaastet, jäätmevooge ja veetarvet jälgitakse pidevalt, et vältida tõsist kahju keskkonnale. Täpsemalt vaadatakse igal aastal üle konkreetset olulist keskkondlikud aspektid ja tegevused kooskõlas Utilitases kehtestatud keskkonnajuhtimissüsteemiga.

Kõik Utilitase ettevõtted on rakendanud ISO 14001:2015 kohase keskkonnajuhtimissüsteemi, mida hoitakse ajakohasena iga-aastaste audititega ja sertifikaatide uuendamisega iga kolme aasta tagant. Tallinna kontorites järgitakse ka sertifitseeritud rohekontori põhimõtteid.

■ Utilitase keskkonnajuhtimissüsteemi põhieesmärgid on:

- järgida seadusandluses ja määrustes sätestatud keskkondlikke nõudeid
- aidata kaitsta loodusressursse vee, elektri ja kütuste tarbimise vähendamise kaudu
- kasutada oma tegevuses loodussõbralikke ja energiatõhusaid lahendusi
- edendada taastuvkütuste kasutamist eesmärgiga vähendada süsinikuheidet
- tegutseda väliste huvirühmade jaoks läbipaistvalt
- edendada energiatõhusust ja keskkonnahoidlikkust töötajate ning klientide seas

■ Keskkonnajuhtimissüsteemi arengud 2022. aastal:

- müra jälgimine ja ennetamine
- biomassi kestlikkuse jälgimine, nõudes tarnijatelt jätkusuutliku metsamajandamise sertifikaate (PEFC, FSC)

2022. aastal anti Utilitase Tallinna Elektri ja Mustamäe ja Ülemiste tootmisüksuste kontoritele Euroopa roheline kontori sertifikaadid, mis näitab, et nüüd järgitakse roheline kontori põhimõtteid ka nendes üksustes.

KLIIMAMÕJU JA HEITMED

KLIIMAMÕJU VÄHENDAMINE

Iga aastaga muutub süsinikuneutraalsuse saavutamine üha tähtsamaks nii majanduslikult kui ka moraalselt, sest kliimamuutuste mõju ning kodanike ja ettevõtete mure tuleviku- väljavaadete pärast on kasvamas.

Tallinn on Euroopa roheline pealinn 2023 ning linn on võtnud ambitsioonika eesmärgi saada 2050. aastaks kliimaneutraalseks. Seoses sellega on välja töötatud Tallinna säästva energiamajanduse ja kliima tegevusplaan 2030, mis sisaldab kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise meetmeid. Üks selle kava saavutamise põhikomponente on kasvuhoonegaaside vähendamise meetmed energiasektoris. Utilitase tegevus on seotud linna tegevuskavaga ja panustab otseselt selle saavutamisse järgmiste sammudega:

- kaugküttevõrguga ühendatud alade laiendamine saastavamate energiaallikate asendamiseks
- innovaatiliste ja jätkusuutlike kaugjahutussüsteemide kasutusele võtmine
- kaugküttevõrgu vanemate torustike rekonstrueerimine energiatõhususe parandamiseks;
- biomassist ja ringlusesse mittevõetavatest jäätmetest toodetava energia osakaalu suurendamine kaugküttes.

Utilitase eesmärk on saavutada enda poolt opereeritavate kaugküttesüsteemide täielik süsinikuneutraalsus hiljemalt 2030. aastaks. Rohelisele energiale ülemineku edendamise meetmeid juba rakendatakse.

Kaugküttele on oluline roll energiakasutuse süsiniku jalajälje vähendamises. Stockholm Environment Institute'i (Stockholmi keskkonnainstituudi) raport leidis Eesti puhul, et üleminek süsinikuneutraalsele soojusele ja jahutusele 2050. aastaks on Eestis võimalik²⁶.

Utilitase kaugküttevõrguga ühendatud hooned tarbivad peamiselt taastuvatest energiaallikatest toodetud soojust, mille tagajärjel tekib vähem kasvuhoonegaase võrreldes muude energiaallikatega, näiteks elektriküttega, mille puhul energiat toodetakse peamiselt fossiilkütustest. Lisaks kasutab Utilitas koostootmisjaamu, mis toodavad ka elektrit ja aitavad põletatud kütuses peituvat energiat maksimaalselt ära kasutada. See aitab järk-järgult lõpetada peamiselt fossiilkütustest toodetud elektri kasutamist.

²⁶ <https://www.sei.org/projects-and-tools/projects/transitioning-to-carbon-neutral-heating-and-cooling-in-estonia-by-2050/>

Utilitas on juba märkimisväärselt vähendanud kliimale mõju avaldavate heidete kogust viimase 20 aasta jooksul ligi 485 miljoni euro suuruste investeeringutega oma kaugküttevõrkudesse (2023. aasta vääringus 680 miljonit eurot, kui võtta arvesse inflatsiooni). Seetõttu on kaugküttevõrkude süsinikuintenstiivsus 2008. aastaga võrreldes vähenenud kahe kolmandiku võrra.

■ Utilitase süsinikujalajlg

Utilitas jälgib ka edaspidi kasvuhoonegaaside heitkoguseid kooskõlas kasvuhoonegaaside protokolliga raamatupidamise ja aruandluse standardiga. Utilitase kõige olulisemad süsiniku heitkogused kuuluvad 1. skoobi otseste heitkoguste (62%) ning 3. skoobi kütuse ja energiaga seotud tegevuste tekitatud heitkoguste alla (32%). Fossiilkütuste kasutamine soojusenergia tootmiseks, mis peamiselt aitab toime tulla külmaperioodi tippkoormustega, sõltub ilmast. 2020. aasta oli ebatavaliselt soe ja heitkogused seega teiste aastatega võrreldes võrreldamatult väikesed.

t CO ₂ ekv	2020	2021	2022*
1. skoop	117 513	175 166	165 233
Energiatootmiseks põletatud kütused	117 038	174 829	164 876
Autokütus ja jahutusained	474	337	357
2. skoop	4	4	3
Ostetud elekter/kütesoojus	4	4	3
3. skoop (tegevusega kaasnev)	11 631	7 484	3 485
Ostetud küte	11 631	7 484	3 485
KOKKU 1.-3. skoop (tegevusega kaasnev)	129 148	182 654	168 722
<i>KOKKU 1.-3. skoop (tegevusega kaasnev), kui jätta kõrvale maagaasi asendamine 2022. aastal</i>			156 620
3. skoop (muu)	86 704		97 530
Ostetud tooted ja teenused	4 848		3 555
Investeeringud	0		6 344
Kütuse ja energiaga seotud tegevus	81 433		87 354
Tootmisetapi transport ja jaotus	0	ei	0
Tegevuse käigus tekkinud jäätmed	106	möödetud	16
Ärireisid	6		18
Töötajate pendelliiklus	312		242
Ettevõtte liisitud varad	n/a		n/a
KOKKU 1., 2. ja 3. skoop**	215 852		266 251

* Uuendatud heitkoguste faktorid, mida kasutati 2022. aastal Eesti kasvuhoonegaaside aruande kohaselt

** 3. skoopi mõõdetakse iga kahe aasta järel

Välditud heitkogused***	204 681	201 449	192 379
--------------------------------	----------------	----------------	----------------

*** Taastuenergia tootmise alusel ilma võrkude tarbimiseta ja Eesti segajäägi alusel (2021. aastal 0,6366 gCO₂/kWh).

1. skoobi heitkogused, mis tekivad kütuste põletamisel energia tootmiseks ja väike kogus kasvuhoonegaase, mis tekivad ettevõttele kuuluvate või selle kontrolli all olevate sõidukite kasutamisel.

Kasvuhoonegaasid kütuste põletamisest energia tootmiseks (tonni süsiniekvivalenti)

t CO ₂ ekv (soojuse ja elektri tootmiseks kasutatud energiaallikate järgi)	2020	2021	2022
Maagaas	102 356 (87,5%)	153 510 (87,8%)	104 514 (63,4%)
Põlevkivi	4 694 (4,0%)	16 708 (9,6%)	37 093 (22,5%)
Freesturvas	9 754 (8,3%)	438 (0,3%)	13 770 (8,4%)
Diiselmootor	235 (0,2%)	4 173 (2,4%)	9 069 (5,5%)
Biomass			430 (0,3%)
Kokku	117 038 (100%)	174 829 (100%)	164 876 (100%)

Suurem osa kütuste põletamisel tekkivatest heitkogustest on pärit maagaasist (63% võrreldes 2021. aasta 88%-ga). Energiakriisi mõju leevendamiseks ja maagaasi tähtsuse vähendamiseks asendati viimane 2022. aastal kohaliku päritolu põlevkiviõliga, mis tekitas 23% kütuse põletamise heitkoguseid võrrelduna vähem kui 10%-ga eelnevatel aastatel. CO₂ heitkogused põlevkiviõli põletamisest on suuremad kui maagaasi omad. Kui jätta kõrvale maagaasi asendamise mõju, siis oleks skoopide 1-3 kogumõju olnud 153 kt CO₂ ekv (165 kt CO₂ ekv asemel).

2022. aastal võeti biomassi põletamisel tekkinud heitkoguste arvestamisel arvesse CH₄ ja N₂O heitkoguseid, sest Eesti Vabariigi keskkonnaministeerium oli avaldanud juhendi kasvuhoonegaaside arvestamiseks, mis täpsustas metodoloogiat. CO₂ heidet biomassi põletamisest ei arvestata kasvuhoonegaaside heitkoguste hulka rahvusvahelistes määrustes ja standardites avaldatud nõuete ja juhiste kohaselt.

2. skoobi kaudsed heitkogused on seotud ostetud ja koha peal tarbitud energiaga (organisatsiooni ja tegevuse piires). Kuna me ostame ainult peamiselt biomassist toodetud rohelist elektrit, siis näitab 2. skoop CH₄ ja N₂O heitkoguseid biomassist.

3. skoobi muud kaudsed heitkogused on seotud kõigi tootmistevõrkudega, peamiselt kütuse ja energiaga seotud tegevustega. Kütuse ja energiaga seotud tegevuste käigus tekkinud kasvuhoonegaaside põhiallikad on seotud maagaasi ostmisega. Tegemist on maagaasi kättesaamise, töötlemise ja transportimisega seotud heidetega allikast mahutini.

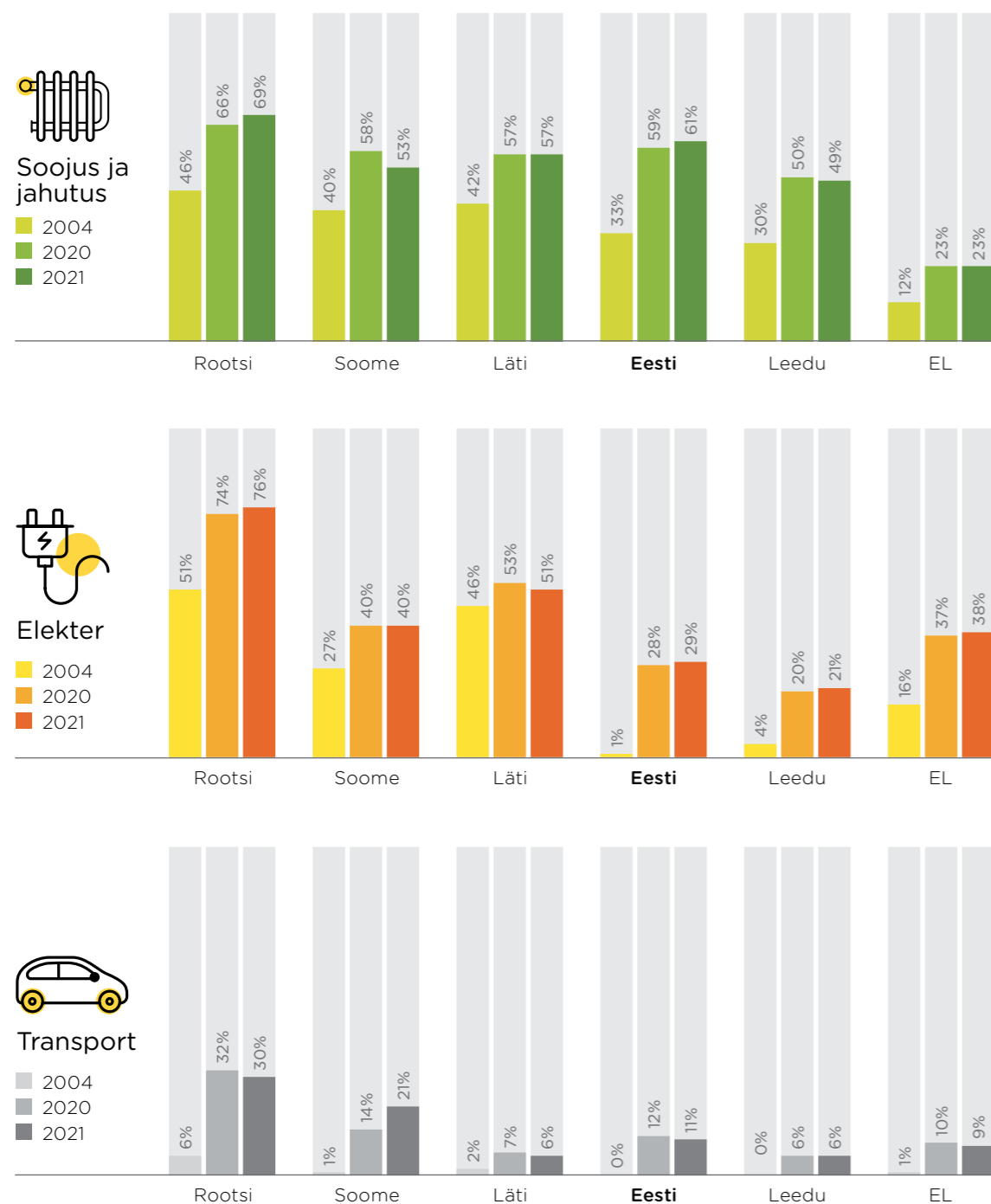
Investeeringutega seotud heitkogused tekkisid peamiselt Saarde tuulepargi ehituse käigus (vundamendid, kaablid, kohapealsed tööd, transport). Ostetud toodete ja teenuste heitkogused on põhiliselt seotud kaugküttevõrgu torude ja varuosadega.

Töötajate pendelliikluse tekitatud kasvuhoonegaaside heitkoguste hindamiseks viidi töötajate seas läbi uuring sarnaselt 2020. aastale.

Utilitas mõõdab igal aastal ka taastuvelektri tootmise positiivset kliimamõju. Elektritootmise positiivne mõju võrreldes elektri segajäägiga Eestis (2021. aastal 0,6336 gCO₂/kWh) oli 2022. aastal ligi 192 kt CO₂ ekv, mis ületas Utilitase tegevuse käigus tekitatud 1.-3. skoobi heitkoguseid.

TAASTUVENERGIA TOOTMINE

Energiasektori üleilmased ja riigisisised arengukavad näevad ette üha kiirenevas tempos üleminekut taastuvenergiale, sest see on oluline samm inimeste kliimamõju vähendamiseks. Eesti eristub soojus- ja jahutussektori vallas, kus umbes 60% energiast on pärit taastuvatest allikatest, kuid elektri tootmine Eestis on maas nii naabritest kui ka ELi keskmisest.

Joonis 14. Kasutatud taastuvenergia osakaal energia brutolõpptarbimisest Eurostati SHARESi andmetel, kaasa arvatud statistilised ülekanded liikmesriikide vahel

Viimastel aastatel on taastuvenergia osakaal Eestis kasvanud peamiselt tänu uutele päikeseparkidele. 2021. aastal suurenes Eesti päikeseenergia võimsus eelneva aastaga võrreldes kaks korda. Samas ei ole tuuleenergia vallas viimase kümne aasta jooksul märkimisväärset võimsust lisandunud.

Tuuleenergia võimsus (MW)

(<https://www.irena.org/publications/2022/Apr/Renewable-Capacity-Statistics-2022>):

	2012	2020	2021
Rootsi	3 606	9 976	12 080
Soome	257	2 586	3 257
Läti	59	78	81
Eesti	266	317	317
Leedu	275	540	671
EL	97 187	177 057	187 497

Eestis moodustab soojuse tarbimine enamuse riigi koguergiatarbest ja on peamine põhjus, miks eelmised taastuvenergia eesmärgid saavutati, samas kui progress elektri- ja eriti transpordisektoris on väga väike.

Soojusektoris on linnahoonete jaoks kõige tõhusam variant kaugküte, sest see võimaldab kasutada tootmistehnoloogiaid, mis põhinevad kütustel, mida oleks mujal keeruline kasutada, näiteks hakkepuuit või olmejäätmed. Koostootmisjaamades kasutatakse jääksoojust ka elektri tootmiseks.

Utilitas on suurim taastuvenergia tootja ja kaugkütte pakkuja Eestis. Utilitas toodab umbes kolmandiku Eesti kaugküttest ja 12% (2021: 13%) taastuvast elektrist.

Utilitase taastuvenergia tootmise ambitsioonid hõlmavad taastuvate allikate kasutamist kõigis erinevates energiatootmismvormides (soojuses, jahutuses ja elektritootmises). Eesmärgi saavutamiseks arendatakse reo- ja merevee soojuspumpade tootmisvõimsust ning tuule- ja päikeseenergia projekte. Lisaks plaanitakse olemasolevate koostootmisjaamade tõhususe tõstmiseks ja katelde asendamiseks teha lisainvesteeringuid.

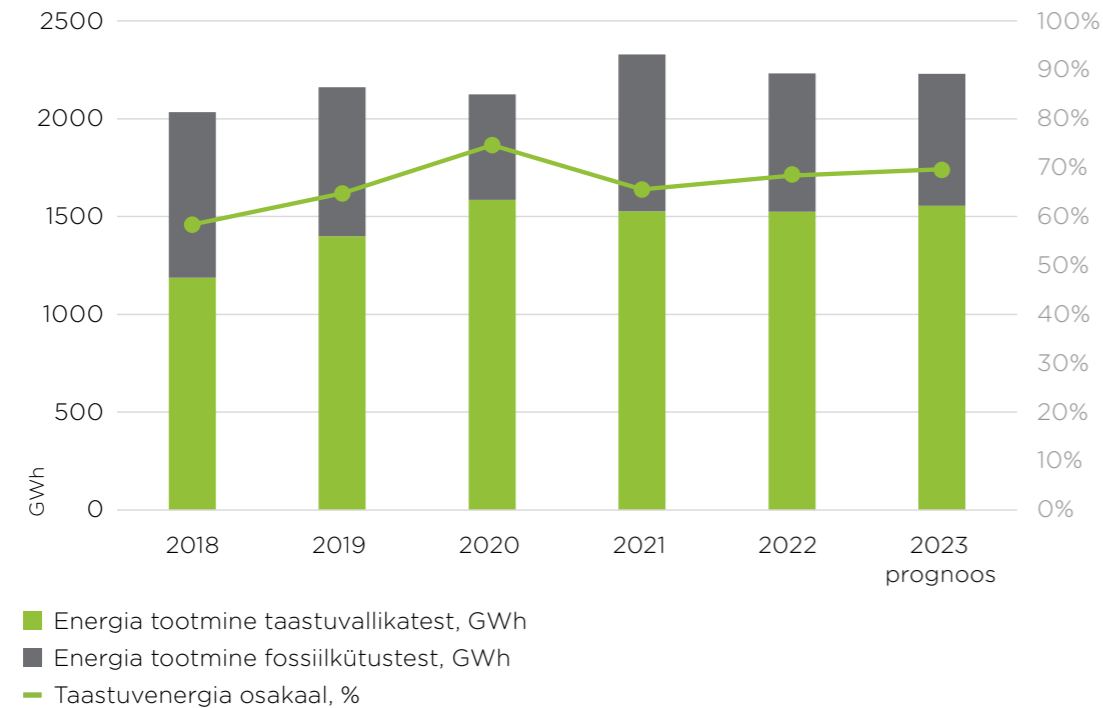
2022. aasta oli keskmisest soojem ja päikeselisem, mistõttu talvel oli väiksem soojuse tootmise vajadus. Suvekuud olid samuti soojemad, mis andis energiatarbimise vallas vastupidise tulemuse, sest jahutussüsteeme kasutati intensiivsemalt. Tootmismahete mõjutasid ka energiakriisi ja ühiskondlikult rakendatud energiasäästumeetmed, mille tingis Venemaa sõda Ukraina vastu. Energiakriisi mõju leevendamiseks ja maagaasist sõltuvuse vähendamiseks vähenes viimase kvartali jooksul gaasi tarbimine umbes 45%. See asendati osaliselt kohaliku päritolu põlvkiviõliga, mida kasutati alternatiivina.

Adven Tallinna kliendid liitusid Utilitase kaugküttevõrguga 2022. aasta oktoobris. See hõlmas 237 hoonet Nõmmel, Põhja-Tallinnas, Pirital ja Kesklinnas, kus varasemalt pakkus teenust Adven.

Eesmärk: 2030. aastaks on 100% toodetud energiast taastuvenergia

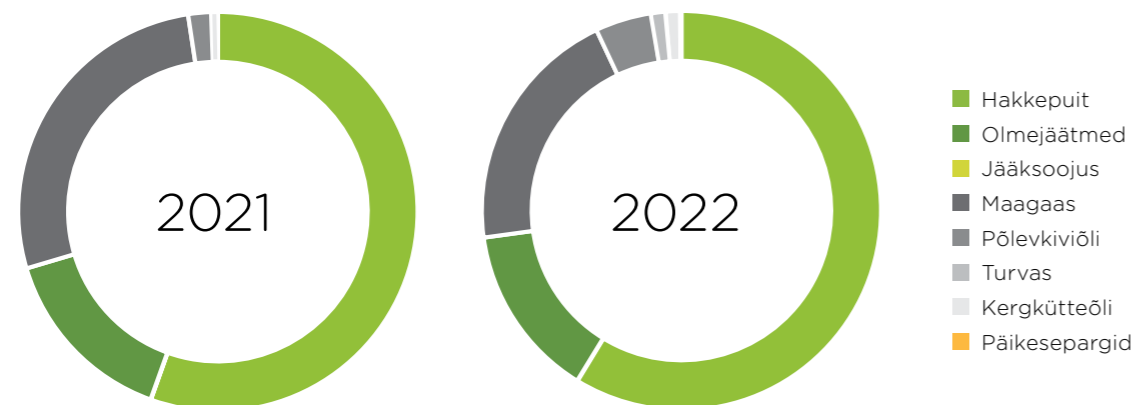
2022. aasta tulemus: 68% (2021: 65%)

Taastuenergia tootmine Utilitase tootmisüksustes kasvas 65 protsendilt 2021. aastal 68 protsendini 2022. aastal.

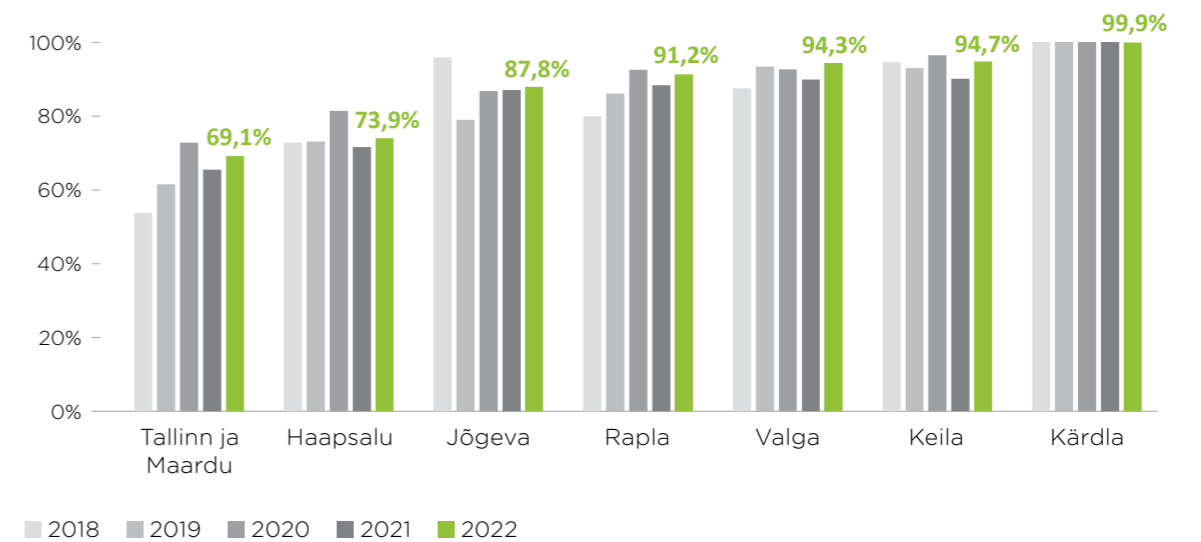
Joonis 15. Utilitase taastuvatest allikatest ja fossiilkütustest toodetud energia kogus (GWh) ja osakaal (%) (elekter ja soojus kokku)

Maagaasi osakaal Utilitase müüdü koguenergiast langes 2022. aastal eelneva aastaga võrreldes. Peamiselt asendati see hakkepuidust ja põlevkiviõlist toodetud energiaga. Muude energiaallikate kasutus (turvas, olmejäätmed, kergkütteõli, päike) on üldiselt jäänud samale tasemele, kui võrrelda viimast kahte aastat.

Joonis 16. Erinevate kasutatud energiaallikate aastane jaotus Utilitase müüdü elektril ja soojusel kogumalus (kaasa arvatud Utilitase ostetud energia)

2022. aastal oli Utilitase kaugküttevõrkudes taastuenergia ja heitsoojuse osakaal 69% kuni 100%, olenevalt piirkonnast. Keskmine taastuenergia osakaal Eesti kaugküttevõrkudes on umbes 50%. Utilitase müüdü taastuv- ja heitsoojuse osakaalu igas tegevuspiirkonnas on kujutatud järgneval graafikul.

Joonis 17. Utilitase müüdü taastuv- ja heitsoojuse osakaal, piirkondade kaupa

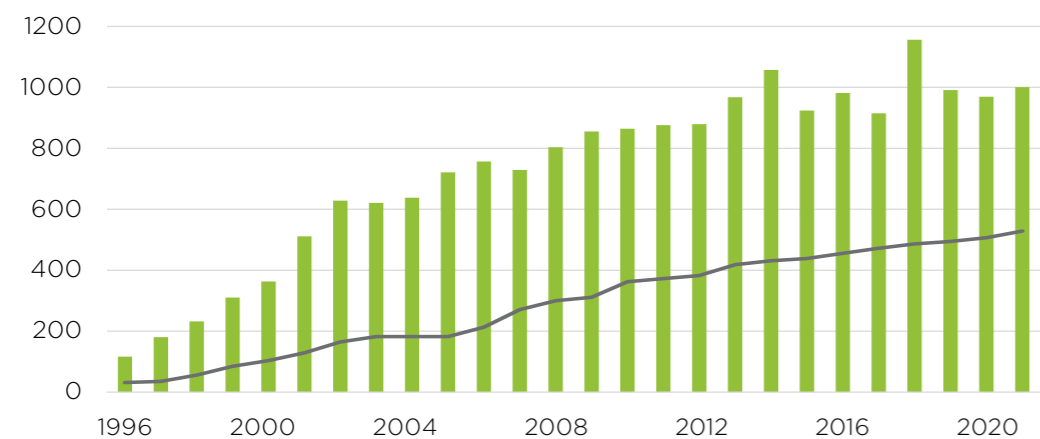
Kaugjahutus

Kliimamuutuse tõttu prognoositakse Euroopasse ja Eestisse sagedasemaid kuumalaineid. See loob suurema vajaduse jahutussüsteemide järele, mis aitaksid leevendada äärmuslike kuumaperioodidega seotud terviseprobleeme. Kaugjahutust peetakse selle probleemi kestlikuks lahenduseks võrreldes kliimaseadmete ja -süsteemidega, mis raiskavad energiat, on mürrarikad, mille jahutusvedelik võib lekkida ja mis nõuavad palju ruumi. Ka Euroopa Liidu ja Eesti riiklik poliitika näitab, et kaugjahutus võib anda suure panuse energiatõhususe ja kliimamuutuse mõjude leevendamise eesmärkide saavutamisse.

Vastupidiselt üldlevinud arvamusele pole jahutuse pakkumine ainuüksi soojema kliimaga riikide probleem. See on üha olulisem ka Põhjamaades. Näiteks Rootsi on Prantsusmaa kõrval suurim kaugjahutuse tootja. Rootsis ületas aastane kaugjahutusenergia maht juba 2014. aastal 1000 GWh. Samuti on hallatava kaugjahutusvõrgu pikkus igal aastal pidevalt umbes 20 km võrra kasvanud ja 2021. aasta lõpuks ületas kogupikkus 520 km. Kaugjahutust kasutatakse muu hulgas kontorite, äripindade, kaubanduskeskuste külmi-kute ning andmeladude serverite jahutamiseks.

Mereäärse linnana on mõistlik ära kasutada merevee jahutuspotentsiaali, täpsemalt Tallinna merevee madalat temperatuuri. Näiteks Stockholmis ja Helsingis kasutatakse merevett laialdaselt tasuta jahutusallikana, sest see on tõhus, usaldusväärne ja taastuv ressurss.

Kaugjahutuse tööpõhimõte on väga sarnane kaugküttele. Jahutatud vesi juhitakse kaugjahutusjaamast kliendi hoone jahutussõlme. Jahutussõlmes jahutatakse selle veega hoones ventileeritava õhu ja hoone jahutussüsteemis ringlevat vett.

■ Kaugjahutusenergia — Hallatava võrgu pikkus

Joonis 18. Kaugjahutusenergia maht ja hallatava võrgu pikkus Rootsis
<https://www.energiforetagen.se/statistik/energiaret/>

Utilitas on kaugjahutuse rajamise ja võimaldamise teerajaja Tallinnas. Meie eesmärk on luua võrk, mis ühendab tervet kesklinna piirkonda ja pakub sektoritevahelist sidumist ja loob sünergiaid kaugküttevõrguga ning pakkuda klientidele talve- ja suveperioodideks täislahendust. Utilitas investeeris 2022. aastal kaugjahutuse arendamisse 4,2 miljonit eurot.

2022. aasta lõpus valmis Utilitase uus kaugjahutusjaam, mis hakkab pakkuma jahutust Ülemiste City hoonetele. See on Utilitase teine kaugjahutusjaam Tallinnas. Esimene jaam asub Masina tänaval ja jahutab Fahle kvartali kontorihooneid juba 2019. aastast. Utilitas tegeleb Tallinna kaugjahutussüsteemi arendamisega ja jätkab tulevatel aastatel uute tootmisvõimsuste paigaldamist.

Utilitase uus kaugjahutusjaam

■ Tuuleenergia

2022. aasta oli Utilitase tuuleparkide arendamisel märgiline:

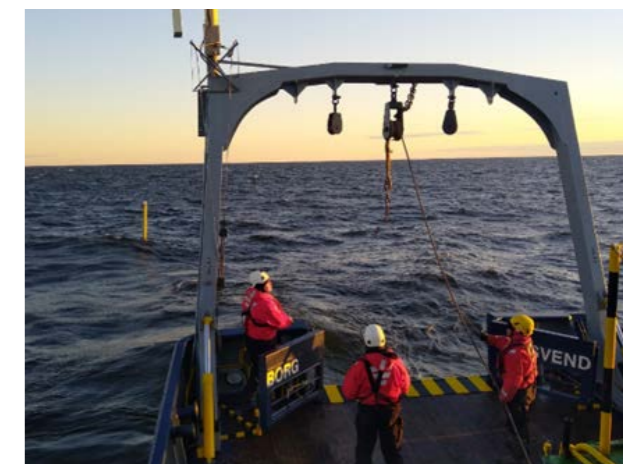
- Utilitas alustas Eesti kaasaegseima tuulepargi rajamist. Valmisid Saarde tuulepargi vundamendid. Park koosneb üheksast tuuleturbiinist (Vestas V150) koguvõimsusega 39 MW ja katab rohkem kui 40 000 majapidamise elektrivajaduse. Tuuleturbiinide paigaldamine algab 2023. aasta kevadel ja elektritootmine 2023. aasta suvel. Utilitas investeerib projekti kokku üle 60 miljoni euro.

- Utilitas Wind lõpetas Tārgale tuulepargi ehituse, mis on Läti suurim maismaatuu- lepark ja tänu millele Utilitas on nüüd Läti suurim tuuleenergia tootja. Sinna paigaldati Vestase tarnitud 14 kaasaegset turbiini koguvõimsusega 59 MW, mille aastane tootmisvõimsus rahuldab üle 50 000 majapidamise elektrivajaduse. Kokku investeeriti projekti 75 miljonit eurot.

Tārgale tuulepargi avamine

- Utilitas Wind omandas Lätis ka Grobina tuulepargi, mis koosneb 33 Enercon'i tuuleturbiinist koguvõimsusega 20 MW. See on üks Läti suurimaid tuuleparke.

Saare-Liivi meretuulepargi keskkonnamõju hindamine

- Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA) kinnitas Saare-Liivi meretuulepargi keskkonnamõjude hindamise programmi. Kinnituse saamiseks kulus alla aasta, mis on Eesti kohta ebatavaliselt kiire, sest Utilitas alustas esialgsete uuringutega enne programmi koostamist, et pakkuda juba ennetavalt avalikkusele ja otsustajatele täpsemat infot. Meretuulepark võib katta pea poole Eesti aastasest elektrivajadusest ja peaks plaanide kohaselt valmima 2028. aastal. Plaanitakse paigaldada ligi 80 kaasaegset tuuleturbiini koguvõimsusega 1200 MW. Utilitas Wind on kaasanud Rambolli, projektieelse kavandamise uuring (pre-FEED) on lõpetatud ja projekti arendamise edasised etapid viiakse ühiselt lõpule keskkonnanuuringutega samal ajal.

Grobina tuulepark

- Utilitas Wind ja Eesti suurim eramaaomanik Graanul Mets alustasid strateegilise koostööga tuuleparkide rajamiseks Graanul Metsa kontserni kuuluvate ettevõtete maadele. Kaardistatud on sobivad alad arendusteks, kaasa arvatud üle 100 tuuleturbiinide jaoks sobiva paiga, mille hinnanguline koguvõimsus on üle 500 MW. Arendusprojektid on varastes etappides, sest tuleb viia läbi asjakohane planeerimine koos mõjuhindangutega ning kaasata kohalikud kogukonnad ja omavalitsused.

Saarde tuulepargi nurgakivi asetamine

MUU ÕHUSAASTE

Kestlike linnade eesmärgi saavutamiseks on äärmiselt oluline tagada puhas linnaõhk. Kõigil Utilitase energiatootmisjaamadel on saastelood ning neis kasutatakse õhusaaste maksimaalseks vähendamiseks parimat olemasolevat tehnoloogiat. Utilitase tegevus vastab keskkonnalubade nõuetele ja heitkoguste tasemed on kas lubades nõutavatel või madalamatel tasemetel.

Erinevalt lokaalsetest katlamajadest on kaugküttes tsentraalsete tootmisestadmetele kehtestatud peenosakeste ranged lubatud taseme nõuded. Seega vähendab kaugküte oluliselt peenosakeste heitkoguseid linnades, võrreldes puidu põletamisega kodumajapidamistes.

Utilitase koostootmisjaamades kasutatavad elektrostaatilisid filtrid on väga tõhusad suitsugaaside puhastajad. Seadmed eemaldavad tootmisjaamade heidetest tahked osakesed ja gaasilised õhku saastavad ained (suitsugaasides sisalduvate gaaside (nt SO₂, HCl) imendumise või lahustamise teel). Bureau Veritase poolt Mustamäe koostootmisjaamas tehtud testide tulemused näitasid, et heitmete peamiste peenosakeste kontsentratsioon oli piirväärtusest neli korda väiksem.

Mustamäe ja Vao koostootmisjaamad ning Mustamäe ja Kristiine gaasikatlamajad on varustatud jaamade õhuheitmeid pidevalt jälgivate pidevmõõtesüsteemidega. Pidevmõõtesüsteemide aruanded esitatakse keskkonnaametile.

Venemaa kallaletungi tõttu Ukrainale 2022. aastal langes järsult maa-gaasi kättesaadavus, mis tuli osaliselt katta kohaliku põlevkiviõliga. Kahjuks tekitab põlevkiviõli rohkem õhusaastet, kuid kriisi tõttu oli see ühekordne meede vajalik. Utilitas teavitas Keskkonnaagentuuri ja kooskõlastas viimasega kõik kõrvalekalded keskkonnalubadest, kusjuures ettevõttele väljastati ka eriluba. 2022/2023. aasta kütteperioodiks hangiti piisavad varud.

RESSURSSIDE KASUTUS JA TÕHUSUS

Üks Utilitase prioriteetidest on saavutada võimalikult tõhus energiatootmine ja -jaotus kõigile klientidele, et loodusressursse maksimaalselt ära kasutada. Utilitase jaoks on oluline kaasata ringmajanduse põhimõtted tavapärasesse äritegevusse kõigil ressursside haldamise tasanditel. Tõhususe suurendamiseks uuritakse aktiivselt sektoritevahelise sidumise lahendusi.

Eesmärk: soojuskadude vähendamine alla 10% aastaks 2035

2022. aasta tulemus: 12,4% (2021: 12,7%)

Utilitas on liikumas neljanda põlvkonna kaugkütte- ja -jahutusvõrkude kasutamise suunas, mis võimaldab tõhusat heitsoojuse kasutamist ning tarnijate ning klientide vahelist mõlemasuunalist suhtlust, et luua parem tasakaal energiatootmise ja -nõudluse vahel ressursside kasutamise ning tõhususe parandamiseks.

Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühing on väljastanud Utilitasele tõhusa kaugkütte ja tõhusa kaugjahutuse märgised. See tähendab, et kõik Utilitase kaugkütte- ja -jahutuse süsteemid on tõhusad energiatõhususe direktiivi (2021/27/EL) mõistes. Direktiivi seatud tingimuste kohaselt peab soojus või jahutus olema toodetud kasutades vähemalt 50% taastuvenergiat või 50% heitsoojust või 75% koostoodetud soojust või 50% sellise energia ja soojuse kombinatsiooni.

JAOTUSVÕRGU TÕHUSUS

Eesmärk: 100% renoveeritud võrk 2034. aastaks

2022. aasta tulemus: 67,3% (2021: 64,3%)

Tõhusate jaotusvõrkude jaoks on olulised kaasaegsed ja rekonstrueeritud torustikud, mis vähendavad soojuskadusid ja võimaldavad kasutada paremaid lahendusi, näiteks võrguvee temperatuuri langetamist torustikus. 65–95% Utilitase võrkudest (olenevalt hallatavast piirkonnast) kasutavad kaasaegseid eelisoleeritud torusid, mis on palju usaldusväärsemad ja väiksemate kadudega kui asendatavad Nõukogude Liidu ajast pärit soojustorud.

2022. aastal renoveeriti ja laiendati võrke kokku 26 km ulatuses (2021: 28 km). 2022. aasta suurim torustiku rekonstrueerimistö Tallinnas toimus Pelgulinnas ja Pelgurannas,

Helikopterilt tehakse termofotosid kütetorudest.

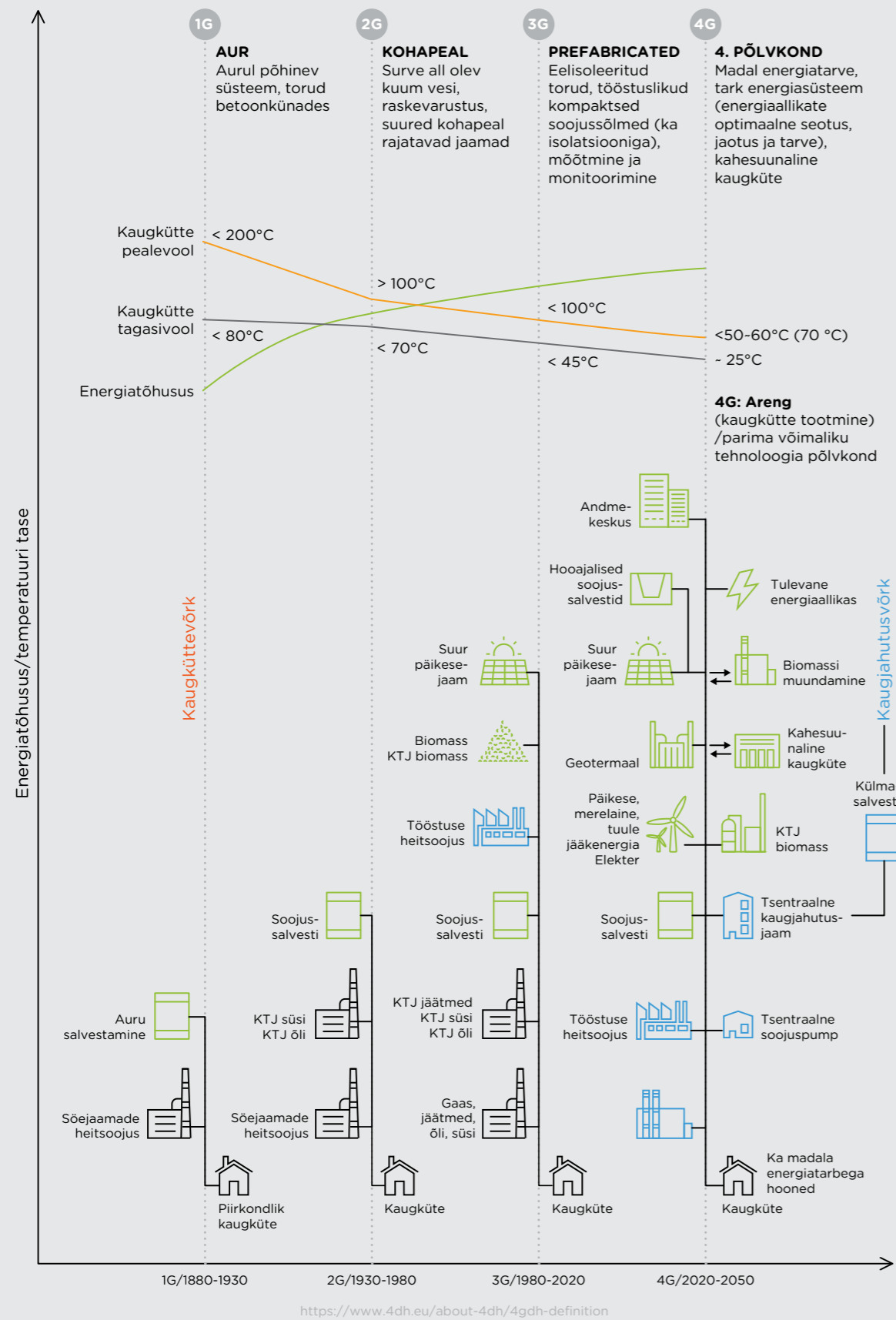
Veerenni piirkonnas ja Tõnismäel, Uue-Maailma asumis ning Kitseküla, Sadama ja Kalamaja piirkonnas. Suuremad tööd viidi läbi ka Keilas, Raplas ja Valgas.

2022. aastal tehti helikopterilt termofotosid Tallinna, Maardu, Keila ja Haapsalu kaugküttevõrkude tehnilise seisundi kontrollimiseks ja suurte soojuskadude välistamiseks. Lisaks võrkude moderniseerimisele on osana tavapärasest energiamajandustegevusest oluline tagada ka kõrge efektiivsus. Pealevoolu- ja tagastustemperatuurid on kaugküttevõrgu peamised iseloomustavad omadused. Mõlemat mõõdetakse pidevalt igas tootmisüksuses koos vastava üksuse toodetud soojusenergiaga.

Kaugkütte jaotuse tõhusust saab peamiselt suurendada kaugküttevõrgu veetemperatuuri vähendamisega. Samas võib väga madal pealevooluvee temperatuur tekitada bakterite vohamist torustikes, nii et tuleb saavutada optimaalne olukord.

Madalam võrgu veetemperatuur:

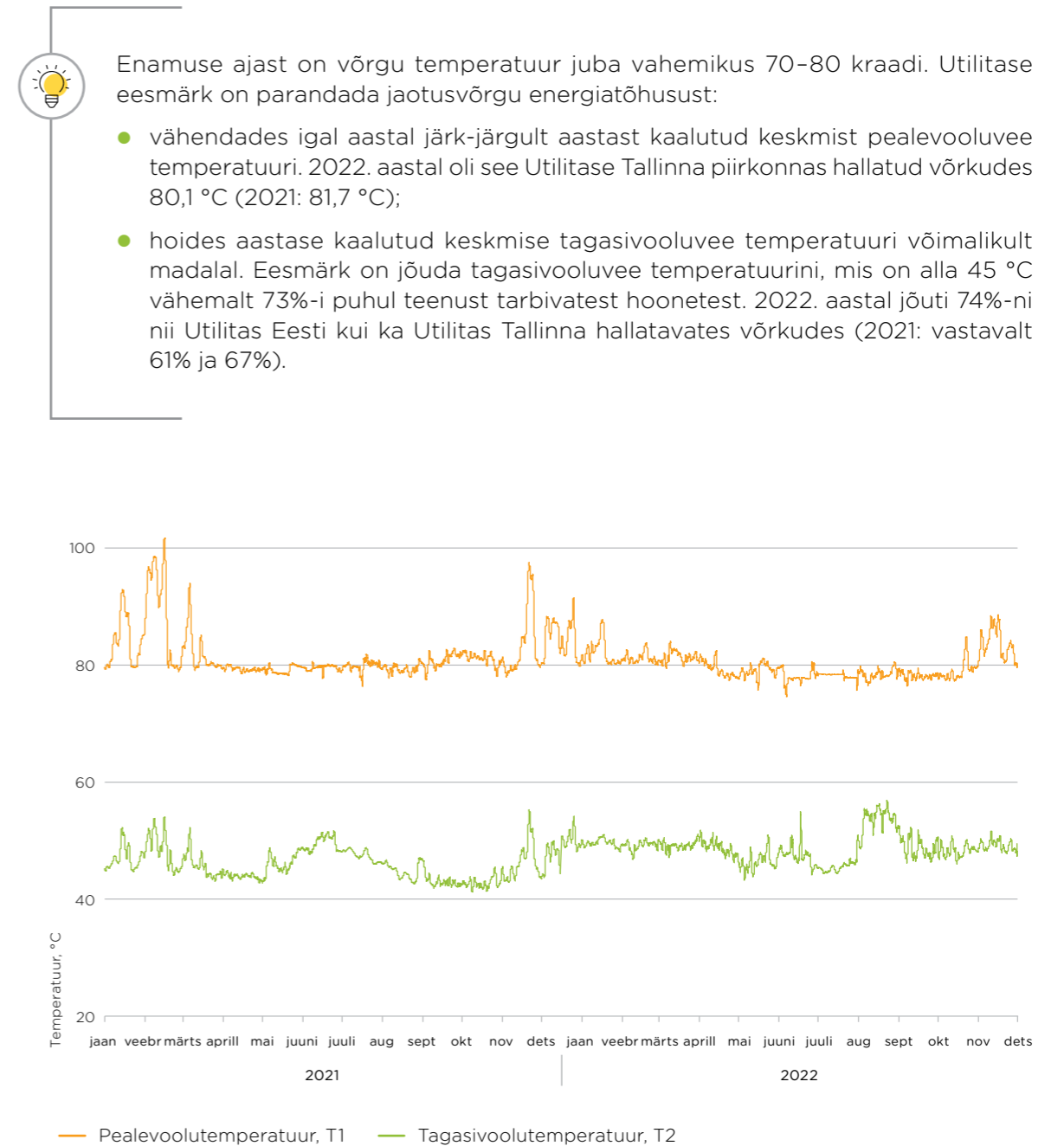
- vähendab kaugküttevõrgu soojuskadusid
- muudab suitsugaaside kondensaatorid ja koostootmisjaamad tõhusamaks ning võimaldab soojuspumpade kasutamist
- loob paremad võimalused soojussalvestite kasutamiseks
- parandab jaotusvõrgu termostabiilsust, mis vähendab torude koormust, lekete ohtu ja hoolduskulusid
- võimaldab kasutada plasttorusid suurema keskkondliku jalajäljega materjalidest (näiteks terasest ja vasest) torude asemel
- suurendab varustuskindlust, sest vee keemise oht on väiksem, kui võrgusurve langeb. Keev vesi tekitab torudes kahefaasilise voolu, mis põhjustab vee voolamises tühikuid ehk kavitatsiooni.

Joonis 19. Areng (kaugkütte tootmine)/parima võimaliku tehnoloogia põlvkond

Ühest küljest on oluline säilitada energiatõhusat peaveoolu temperatuuri klientide jaoks. Teisalt tuleb arvestada peaveoolu- ja tagasivoolumis-temperatuuride vahetusega. Suurem erinevus tähendab, et hooned on energiatõhusamad, sest süsteemis on vaja kokkuvõttes vähem energiat ja ka võrgu energiakaod on väiksemad. Seetõttu on oluline hooned, küttesüsteeme ja hoonete soojussõlmi renoveerida. Utilitas toetab seda arengut soojussõlmede väljavahetamise alase nõustamise ja rahastuse pakkumisega klientidele lisaks Utilitase hallatavate vanemate torude ja küttesüsteemide renoveerimisele.

Samuti on võimalik kaugküttes taastuva energiaallikana kasutada reovee puhastamisel tekkivat liigset soojust. Selleks otsitakse aktiivselt võimalusi koos AS-iga Tallinna Vesi, mis haldab Tallinna reoveepuhastusjaama (Paljassaare reoveepuhastusjaam).

Joonis 20. Võrgu peaveoolu- ja tagasivoolumis-temperatuurid Utilitas Tallinna võrgus

TOOTMISEFEKTIIVSUS

Kuna hakkepuidu ja muude kütuste ressursid on piiratud, on äärmiselt oluline kasutada ainult kõrge kasuteguriga lahendusi, mis vähendavad protsessi käigus raisatud energia kogust. Utilitas kasutab kohalikku taastuvat kütust ja kaasaegset kaugküttesüsteemi, mis võimaldab kasutada ressursse ainulaadse tõhususega.

Utilitase eesmärk on üle 85-protsendiline tootmiseefektiivsus. Utilitase suitsugaaside pesuritega koostootmisjaamades võib efektiivsus tõusta 100 protsendini ja üle selle.

Utilitase koostootmisjaamades, mis on varustatud suitsugaasipesuritega, on tootmise kasutegur kuni 100%. Sellistes jaamades toodetakse sama protsessi käigus elektrit ja soojust, kusjuures umbes 30% toodangust on elekter ja 70% soojust, mida saab kaugküttevõrkude kaudu kasutada hoonete kütmiseks. Selline kasutegur on 2,5–3 korda suurem kui elektri jaamades, mis ei ole ühendatud kaugküttevõrku ja töötavad kondensatsioonirežiimis, kus protsessi käigus tekkinud soojust läheb raisku ja kasutegur on vaid 35–40%. Suitsugaaside kondensaatoreid kasutatakse ka ainult soojust tootvates biomassil töötavates katlamajades, kusjuures ka neis tootmisüksustes tõstab see kasuteguri ligi 100% juurde.

Utilitase eesmärk on saavutada üle 85-protsendiline tootmiseefektiivsus. Utilitase suitsugaasipesuriga koostootmisjaamades ja katlamajades tõuseb efektiivsus 100 protsendini ja üle selle. 2022.-2023. aastal investeerib Utilitas ligi 20 miljonit eurot teise astme suitsugaasi kondensaatoritesse kõigis kolmes koostootmisjaamas, suurendades seeläbi efektiivsust veelgi.

Definitsioon: kasutegur on elektrienergia, mehaanilise energia ja kasuliku soojuste aastatoodangu summa, mis on jagatud selle energia tootmiseks kasutatud energiaga. Kasutegurit arvutatakse kütuse alumise kütteväärtuse alusel.

VEEKASUTUSE VÄHENDAMINE

Tallinna küttevõrgu maht on ligi 90 000 m³. Vesi on väärtuslik loodusressurss, mistõttu Utilitas töötab pidevalt selle nimel, et parandada vee kasutuse tõhusust hallatavates kaugküttevõrkudes.

Eesmärk (Utilitas Tallinn): võrguvee vahetamine ainult kord aastas 2035. aastaks

2022. aasta tulemus: 1,4 (2021: 1,9)

Küttevõrgu moderniseerimine, süsteemi temperatuuri ja survetaseme jälgimine ning tõhus juhtimine on samuti olulised sammud veekadude vähendamiseks kaugküttevõrkudes (lisaks energiakadude vähendamisele). Utilitas analüüsib vee kvaliteeti hallatavates süsteemides iga kuu, et hoida seda vajalikul tasemel.

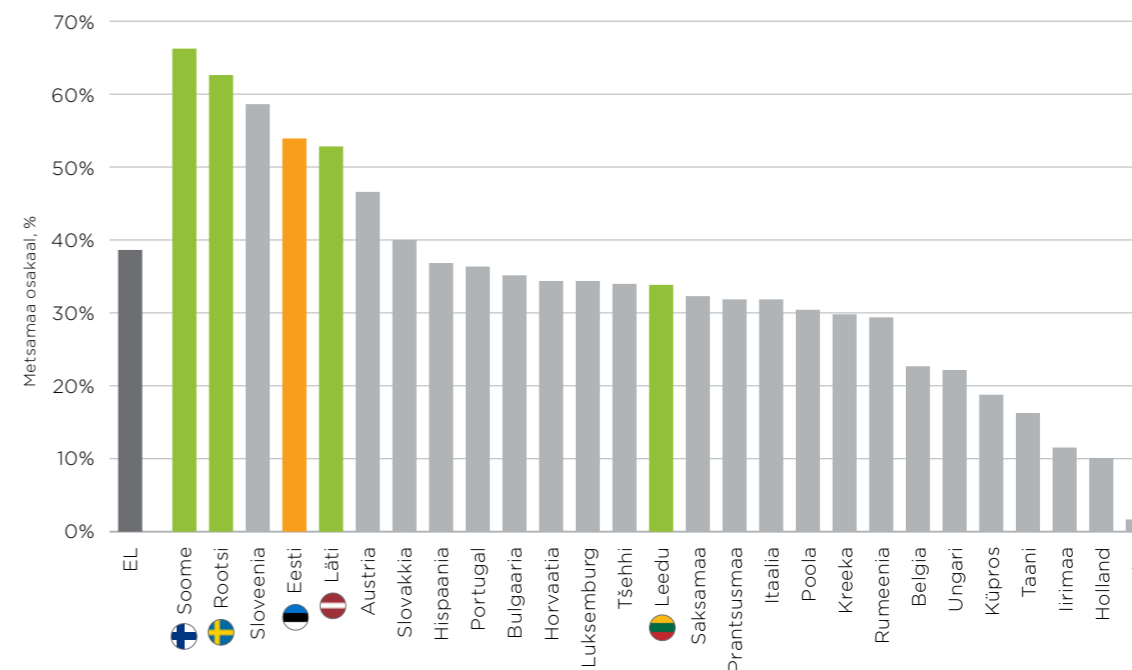
Utilitase eesmärk on parandada vee kasutuse tõhusust, otsides sünergiaid ja suurendades koostööd samades linnades tegutsevate vee-ettevõtetega, näiteks tehes koordineeritud investeeringuid võrkudesse. Utilitasele kuulub 20,4% aktsiaseltsi Tallinna Vesi aktsiatest ja ettevõtte teeb koostööd Tallinna linna kui enamusaktsionäri vee tõhusa kasutuse koostööprojektide algatamiseks Tallinnas.

BIOLOOGILINE MITMEKESISUS JA ÖKOSÜSTEEMID

Biomass on materjal, mis võib aidata Euroopal liikuda kliimaneutraalsuse ja energiajulgeoleku suunas. See asendab suurema ökoloogilise jalajäljega ja fossiilkütuste baasil toodetud materjalid (nt kivisüsi energeetikas ja betoon ehituses). Puidu kasutamine kauakestvate toodete valmistamiseks aitab süsinikdioksiidi pikemaks ajaks siduda. Lisaks kvaliteetsele puidule tekib suur hulk madala kvaliteediga puidust biomassi metsamajandamise, -raie ja puidutöötlemise käigus. Madala väärtusega puidust biomassi (nt okste, latvade, võsa ja muude puidutööstuse jääkide) kasutamine piirkondlikus energiasektoris aitab suurendada taastuvenergia osakaalu turul ja vähendada fossiilkütuste vajadust energiatootmises.

Eesti asub parasvöötme metsakoosluste põhjaosas, kus biomassi on piisavalt ja teiste Euroopa riikidega võrreldes on loodusliku biomassi taastootmine kõrgem. Metsad katavad üle 50% Eesti territooriumist ja on alati olnud riigi majanduses olulisel kohal. 2021. aastal eksporditi Eestist 40% tahkeid biokütuseid, mida kasutatakse energiatootmises, 38% kasutati elektri ja soojuste tootmiseks koostootmisjaamades ja katlamajades ning 20% majapidamistes.

Joonis 21. Metsaga kaetud alad kogu maa-alast Euroopa Liidu riikides (2020).

Jätkusuutlik metsamajandus on oluline ökosüsteemi toimimise kaitsmiseks, et vältida pöördumatut keskkonnakahju ökosüsteemidele ja bioloogilisele mitmekesisusele, mis võib omakorda avaldada pikaajalist tõsist majanduslikku mõju sektorile ning ühiskonnale laiemalt. Eestis on range kaitse all olevate metsade pindala kasvanud 9,6 protsendilt 2010. aastal 14,9 protsendini 2020. aastal, mis jätab loodusele rohkem ruumi ja vähendab ohustatud liikide väljasuremise ohtu, sest nendel aladel on majandustegevus keelatud. Erinevate piirangutega metsade osakaal on Eestis umbes 30% kogu metsaga kaetud alast.

Utilitas toetab konstruktiivset avalikku arutelu metsamajanduse tuleviku üle, et leida tasa-kaalustatud lahendus looduse ja bioloogilise mitmekesisuse kaitsmise, kliimaeesmärkide saavutamise ja majandustegevuse jaoks vajalike ressursside omandamise vahel. Utilitas hoiab end kursis muutuvate ühiskondlike ootuste ning teaduslike ja poliitiliste arengutega, et järgida kehtivat head tava.

Viimase nelja aasta jooksul on koostamisel olnud Eesti metsanduse arengukava aastateks 2021–2030²⁷. Protsess on põhjustanud huvirühmade vahel tuliseid vaidlusi kestlike metsaraie aastamahtude suhtes. Arengukava eesmärk on liikuda metsandussektori suunas, mis ühest küljest tagab metsade ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse säilimise, kliimamuutuste leevendamisse panustavad metsad ning vastupidavad erinevatele kliimamuutuste põhjustatud stressiteguritele. Teisalt jääb sektor finantsiliselt konkurentsivõimeliseks ja toetab ühiskonnas metsandusega seotud ühiskondlikke ja kultuurilisi väärtusi. Eeldatavasti kinnitab valitsus uue arengukava 2023. aastal, mis on kaks aastat prognoositust hiljem. Loodussõbralikkuse poolelt kujundavad metsanduse tulevikku mõned väga tõenäolised olulised trendid:

- metsaraie mahte vähendatakse järk-järgult bioloogilise mitmekesisuse tõstmiseks ja looduse vastupidavuse suurendamiseks kliimamuutuse mõjule
- jätkusuutlik metsamajanduse praktika muutub detailsemaks ning laialdasemaks metsade ja pinnase kvaliteedi halvenemise ning muude negatiivsete keskkonnamõjude vähendamiseks, mis kaasnevad intensiivsema kasutusega
- kõrge kvaliteediga puidutooteid hakatakse tootma madalama kvaliteediga jääkidest, et suurendada pikemas plaanis süsinikdioksiidi sidumist.

Euroopa Liidu tasandil jälgib Utilitas tähelepanelikult taastuvenergia direktiiviga seotud arenguid, et järgida selle nõudeid ja jääda ka edaspidi taastuvenergiat pakkuvaks ettevõtteks. Dokument klassifitseerib puitbiomassi taastuvenergia allikana, kuid ainult teatud tingimustel. Taastuvenergia direktiivile on lisatud kestliku biomassi hankimise reeglid, millega täpsustatakse biomassi liiki ja kasutamise tingimusi, et toodetud energiat saaks lugeda taastuvenergiaks. 2022. aastal kehtestati uued nõuded metsanduse sertifikaatidele, mis hakkavad eeldatavasti kehtima 2024. aastal. Utilitas kiidab selguse loomise heaks, sest nii antakse kindlus selle kohta, milline tegevus aitab kestlikkust suurendada, ja aidatakse planeerida tulevasi roheinvesteeringuid.

Euroopa Liidu tasandil lepiti kokku uutes aastastes süsiniku sidumise eesmärkides 2030. aastaks maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse (LULUCF) sektoris. Eesti jaoks tähendab see eesmärgi viiekordistumist (0,5 miljoni tonni süsiniku sidumisest 2,5 miljoni tonni sidumiseni 2030. aastaks). Võrdluseks – Eestis tekitas LULUCF-i sektor 2020. aastal 1,3 miljonit tonni süsinikku. Riik hakkab lähiaastatel otsima võimalusi ja rakendatavaid meetmeid nende eesmärkide saavutamiseks.

27 Metsanduse arengukava 2021-2030 | Keskkonnaministeerium (envir.ee)

Utilitas hangib 100% biomassi sertifitseeritud säästvatest allikatest (FSC või PEFC) ja vastab ELi taastuvenergia direktiivis määratletud jätkusuutlikkuse kriteeriumitele.

Kõik Utilitase tarnijad on kohustatud tõendama, et:

- järgitakse kõiki metsakaitse nõudeid
- kehtivad metsa juurdekasvu tagavad meetmed
- puit pole pärit kaitsealalt.

Utilitas järgib vastutustundlikke ja läbipaistvaid puiduhanke põhimõtteid, jälgides kogu hangitud biomassi täpset päritolu. Utilitas tähtsustab kohaliku puidutööstuse jääkide või puidujäätmete hankimist ja kasutamist kütusena. Kehtestatud on sisekontrollisüsteem, et tagada taastuvenergia direktiivis nõutud jätkusuutlikkuse kriteeriumite järgimine. Ettevõtte tegevusele plaanitakse 2023. aastal hankida vabatahtlikud säästva metsamajandamise sertifikaadid (PEFC) ettevõttevälise kinnituse saamiseks ja tulevaste jätkusuutlikkuse kriteeriumite määruste järgimiseks.

Kõikidest biomassist energia tootmisviisidest on koostootmisjaamad kõige keskkonnasäästlikumad. Koostootmisjaama kasutegur on peaaegu 100%, sest ühest biomassi ühikust on võimalik saada maksimaalne võimalik energiahulk, mis on oluliselt kõrgem kui kodustes ahjudes või ainult elektrit tootvates põletustehastes.

Lisaks kogub Utilitas igal aastal vanu jõulupuid, et need energiatootmisse suunata. See ennetab jäätmete kuhjumist ja suurendab juba lõigatud puidu kasulikkust.

Utilitas hangib 100% biomassi sertifitseeritud säästvatest allikatest (FSC või PEFC) ja vastab ELi taastuvenergia direktiivis määratletud jätkusuutlikkuse kriteeriumitele

SOTSIAALNE MÕJU

TEENUSE KVALITEET

Utilitas pakub kaugkütteenust kaheksas Eesti linnas umbes 400 000 elanikule. Teenuse kättesaadavuse tagamine klientidele ja tarbijatele on suur igapäevane ülesanne ja kvaliteedinäitaja. Kliendirahulolu on kombinatsioon järgmisest:

- juurdepääs võrgule
- taskukohane ja läbipaistev hind
- katkematu teenus.

Meie kliendid ootavad kõigis nimetatud valdkondades üha konkurentsivõimelisemat lahendust võrreldes muude kütteenergia allikatega (st maagaasi, elektri ja soojuspumpadega).

Kaugküte on usaldusväärne ja taskukohane kütteviis, mis on saavutamata süsinikuneutraalsust

KOOSTÖÖ KLIENTIDEGA

Utilitas otsib aktiivselt uusi kliente, kes soovivad kasutada loodussõbralikumat kütteviisi ja vähendada maagaasist sõltuvusega seotud riske. Sellal kui Utilitas renoveerib vanemaid torusid, võetakse ühendust läheduses olevate potentsiaalsete klientidega, kes pole veel võrguga liitunud.

Energiasektori keskkonnasõbralik pööre on võimalik saavutada ainult koostöös klientidega. Utilitas viib läbi teadlikkuse tõstmise kampaaniaid ja suhtleb klientidega otse, et selgitada kaugkütte keskkonnasõbralikke omadusi ja aidata klientidel saavutada suurem kestlikkus. Õnneks on ka kliendid kliimamuutustest üha teadlikumad ja soovivad oma jalajälge vähendada.

Kõigil Utilitase klientidel on kaugloetavad arvestid, mis annavad klientidele teavet soojussõlmede ja -võrkude olukorrast hoonetes, aidates:

- suurendada energiatõhusust klientide soojussõlmedes ja kaugküttevõrgus, mis vähendab klientide küttekulusid ja keskkonnamõju
- pakkuda selgeid ja üksikasjalikke statistilisi andmeid klientide keskkonnamõju kohta
- modelleerida nõudlusmustreid soojusenergia paremaks optimeerimiseks võrgus
- võtta kasutusele isiklikud energijuhtimise digisüsteemid – see võib aidata vähendada tipptundide energianõudlust kuni 20%, mis vähendab fossiilkütuste tarbimist, mida sageli kasutatakse tipptundide nõudluse rahuldamiseks.

Kõigil Utilitase klientidel on nutikad kaugloetavad arvestid, mis võimaldavad efektiivset energiakasutust

2022. aastal hakati Venemaa kallaletungi tõttu Ukrainale lisaks keskkonnamõjule rohkem tähelepanu pöörama ka energiatõhususele. Riigid hakkasid plaanima ja rakendama energiasäästumeetmeid energia tarbimise ja energianõudluse vähendamiseks, et tasakaalustada tarnepuudujääki, mis tekkis Vene maagaasi kadumisega ELi turult. 2022. aastal edendas Utilitas energiasäästu meetmeid klientide iseteenindusportaali kaudu, mis pakub klientidele:

- täpseid andmeid tarbimise kohta, mis aitavad klientidel kindlaks teha nõrgad kohad energiatarbimises ja jälgida energiasäästu meetmete tõhusust
- kliendi hoone ja teiste sarnaste hoonete küttesüsteemide tõhususe võrdlust. See näitab, kui palju on energia tarbimist võimalik rekonstrueerimistöödega vähendada
- soovitusi energia tarbimise vähendamiseks.

Utilitas toetab oma kliente täpsete reaalajas ja mineviku andmetega hoone soojustarbimise kohta, mis võimaldab kindlaks teha hooned, kus soojustarve on ebaloomulikult kõrge ja millele tuleks renoveerimine kõige rohkem kasuks. Hoonete renoveerimine on kriitilise tähtsusega hoonete energiatõhususe parandamiseks, mille tulemusena saavutatakse ka laiemas majanduslikus plaanis energiasäästu eesmärgid. Rohetiigri kliimaneutraalsuse teekaart näeb ette investeerimisvajaduse hoonete renoveerimisse (umbes 11 miljardit eurot võrreldes 8,5 miljardiga, mida on vaja taastuenergiade üleminekuks), mis on veelgi suurem kui vajalikud koguinvesteeringud elektri ja soojuse tootmise.

Energiatõhus kaugküte ja -jahutus	Renoveerimata (kWh/m ² /a)			Renoveeritud (kWh/m ² /a)		
	Soojus	Elekter	KEK*	Soojus	Elekter	KEK*
Korterelamud	170	35	181	70	38	122

* KEK – kaalutud energiaerikasutus, 150 < C-klass < 180.

Allikas: Hoonete rekonstrueerimise pikaajaline strateegia, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (2020) Eesti pikaajaline eesmärk hoonete energiatõhususe vallas on kõikide enne 2000. aastat ehitatud hoonete täielik renoveerimine 2050. aastaks (hoonete rekonstrueerimise pikaajaline strateegia, TalTech ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (2020)). Täielik renoveerimine tähendab korterelamute puhul C- või kõrgema klassi energiatõhususe saavutamist.

- Strateegia eesmärk on umbes 60-protsendiline soojusvajaduse vähendamine rekonstrueeritud korterelamutes.
- Ajalooliselt on renoveerimise tempo olnud liiga väike (keskmiselt 280 000 m² aastas, mis on vähem kui 1% renoveerimata hoonefondist) ja on olnud aastaid, kui hoonete rekonstrueerimiseks pole antud ühtegi toetust.
- Kaugküte on parim viis energiatõhususe saavutamiseks mõistlike investeeringutega.

Aastatel 2022–2027 suunab Eesti valitsus vähemalt 366 miljonit eurot Kredexi kaudu elamute energiatõhususe suurendamiseks. Rahastus on pärit Euroopa Liidu struktuurifondidest. Lisaks pakuvad mitmed omavalitsused toetusi hoonete küttesüsteemide rekonstrueerimiseks või asendamiseks. Tänu kaugloetavatele arvestitele ja IT-lahendustele toetab Utilitas oma kliente varasema tarbimise analüüsimisega, nõuannete ja soovitude jagamisega veebipõhises iseteeninduses, suunatud otsese kliendisuhtlusega ja hea tava edendamise, näiteks soovitudes termostaatventiile, nutikaid soojussõlmi jne.

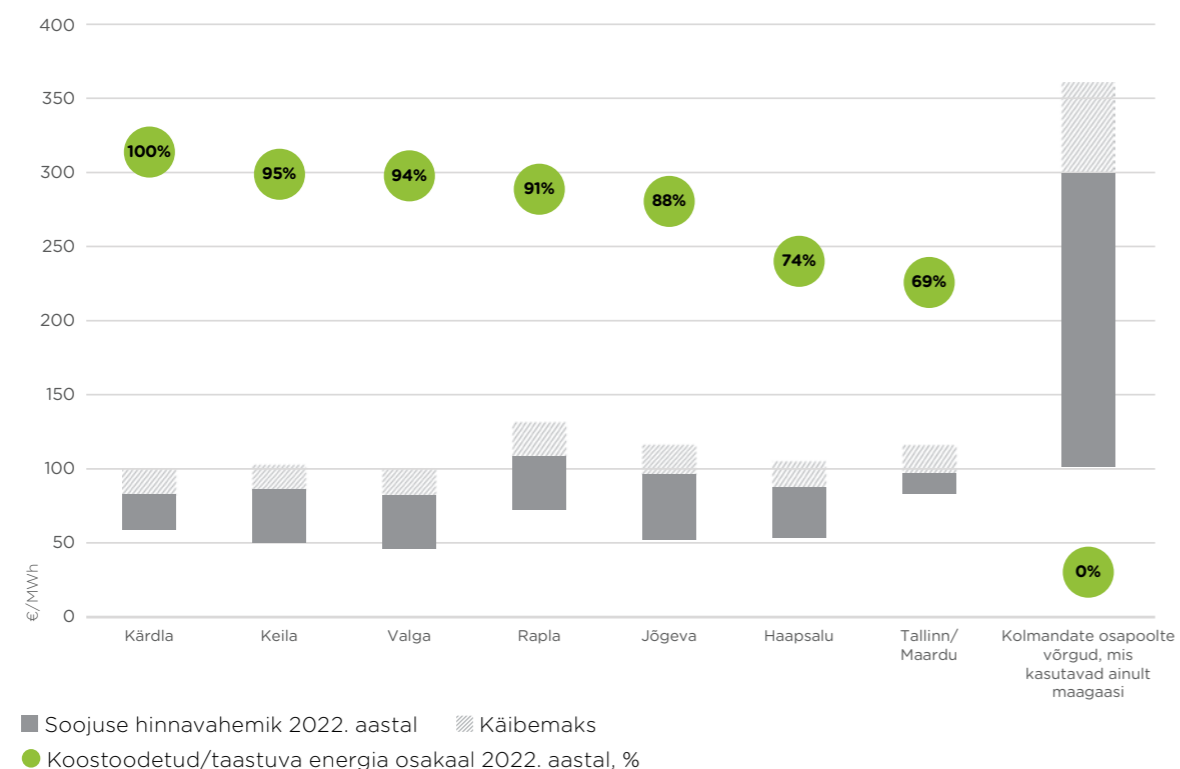
ÕIGLANE JA LÄBIPAISTEV ENERGIA HIND

Üks kestliku energialahenduse olulistest komponentidest on hind. Utilitas on kehtestanud läbipaistva hinnapoliitika, et tagada klientide õiglane kohtlemine. Kõik hinnad on kooskõlas kaugkütteseadusega ja neid reguleerib Konkurentsiamet.

2022. aasta oli energiahinna volatiilsuse suhtes enneolematu. Venemaa kallaletung Ukrainale näitas, kui märkimisväärne on energiasõltuvus ja kuidas kaugküte võib aidata vähendada tarneriske ja hinnavolatiilsust. Riik jätkas juba 2021. aastal kehtestatud kompensatsioonimeetmete rakendamist, et vähendada kõrge energiahinna mõju elanikele. Samas pole pikemas perspektiivis jätkusuutlik oodata, et riigi sekkumine tagaks taskukohase hinna.

Väga oluline on suunata energeetikasektor jätkusuutlikkuse ja kohaliku ressursi kasutamise poole, mille tulemuseks on madalamad ja stabiilsemad energiahinnad. 2022. aastal kasvas huvi Utilitase kaugküttesüsteemiga liitumise vastu.

Taastuvate ja kohalike energiaallikate maksimaalne kasutamine tagab klientidele taskukohasemad hinnad

Joonis 22. Soojuse hinnad Utilitase võrkudes 2022. aastal ja võrreldes maagaasil töötavate võrkude hindadega

Samas mõjutas ka Utilitast hinnavolatiilsus, sest nii maagaasi kui ka biomassi hinnad tõusid. Biomass ja jääsoojus moodustavad Utilitase soojuse tootmises kasutatud kütustest kaks kolmandikku. 2021. aastal tõusis soojuse hind Tallinnas ja Rapla piirkonnas maagaasi hinnatõusu tõttu. Seevastu 2022. aastal (alates veebruarist) jäi soojuse hind Tallinna piirkonnas stabiilseks vaatamata maagaasi hinnatõusule, mis kõrghetkedel oli üle 300 €/MWh. Tänu kütuseportfelli mitmekesistamisele oli Utilitase soojuse hind ikkagi kaks või kolm korda madalam kui ainult maagaasist toodetud soojusenergia hind. Võib täheldada, et soojuse hinnatase on otseselt seotud taastuvenergia allikatele üleminekuga, kuid ka võrgu tihedusel ja vanusel on oluline roll.

Muudes piirkondades, kus Utilitas kaugküte pakub, oli gaasihinna tõusu mõju tänu suuremale biomassi osakaalule (mis ulatub kuni 100%-ni) väiksem. Samas tõusis ka biomassi hind, nii et 2022. aastal tuli seitsmes piirkonnas tõsta kaugküttesoojuse hindu rohkem kui 50%. Utilitasel õnnestus siiski hoida hinnatõus oluliselt madalamana kui hakkepuidu hinnatõus, mis võrdlusena kasvas üle 200%.

KVALITEET JA TOIMEPIDEVUS

Hädaolukorra seaduses määratletult on Utilitas elutähtsa teenuse pakkuja, mis tähendab, et selle oluline ühiskondlik roll on tagada soojuse varustuskindlus. Tegemist on kindla ja usaldusväärse teenusega, millel on mõistlik hind. Tarbijate ootused katkematu energiavarustusele kasvavad pidevalt, sest energiatarbimine ja -sõltuvus üha suurenevad.

Siinkohal on suurim väljakutse rahuldada suurenevat energiatarbimist talvel, kui elektri- ja soojusvõrkude ning tootmiseadmete koormus on kõige suurem. Talvel toetab kohalikust biomassist toodetud energiat fossiilkütustest toodetud energia, et pidada sammu nõudlusega. Kaugkütel on ka oluline ülesanne tagada elektrivõrkude toimepidevus – kaugküttega pole vaja kasutada elektrit hoonete kütmiseks. Seetõttu väheneb vajadus investeerida elektritootmise seadmetesse ja elektrivõrku. Baaskoormusel töötavatel koostootmisjaamadel on samuti energiapuuduse oluline tasakaalustav ülesanne, sest need toodavad elektrit ja soojust, kui pole tuult või päikest, mida päikese- ning tuulepargid vajavad.

2022. aastal oli Utilitase klientide rahulolu määr 94% (2021: 97%)

Teenuse kvaliteet, teenusekatkestuste sagedus, temperatuur, mahud ning reageerimisajad on seaduste ja määrustega rangelt määratletud. Utilitas peab teostama korrapäraseid riskianalüüse ja välja töötama plaane võrgutöö taastamiseks katkestuste korral. Tallinna linnavalitsuse määruse kohaselt ei tohi kaugkütteenuse katkestus kesta üle 24 tunni. Utilitas on järjepidevalt seda nõuet täitnud.

Kõik kontserni kaugkütteenetevõtted on kehtestanud ka ISO 9001 kvaliteedijuhtimise standardi põhimõtted, mille järgimist auditeeritakse korrapäraselt. Lisaks peetakse keskkonnajuhtimissüsteemi ettevõttevälist sertifitseerimist antud sektoris heaks tavaks, mis aitab vähendada võimalikke riske ja parandada tulemusi.

2022. aastal oli kaugkütteteenuse kättesaadavus 99,99% (2021: 99,99%)

Kättesaadavust mõõdetakse tundidena, millal kaugkütteteenus oli katkestusteta kättesaadav.

Utilitas tagab varustuskindluse järgmiste aspektide olemasoluga:

● Toimepidevuse kava

Koostatud on üksikasjalikud tegevuskavad, millega tagatakse kaugkütteteenuse toimepidevus tehniliste tõrgete, äärmuslike ilmatingimuste või elektri- ja kütusevarustuse katkestuse korral. Olemas on alternatiivsete kütuste varud muude kütusevarude asendamiseks. Määratud on töötajad ja juhtkonna liikmed, kelle ülesanne on tegevuskava hädaolukorras ellu viia. Katkestuste korral peab Utilitas kõigepealt taastama teenuse haiglates, sotsiaal-, majutus- ja haridusasutustes.

● Piisavad varud

Kooskõlas seadustega suudavad suured kaugküttekattlamajad töötada reservkütusel vähemalt 72 tundi ja lisaveega vähemalt 24 tundi.

● Autonoomne elektritootmisvõimsus

Utilitas suudab käitada suuremaid tootmisüksusi ja pumbata vett kaugküttevõrgus ka siis, kui on üldine elektrikatkestus.

● Tagavarakatlad

Kui soojusvarustuses tekib katkestuse oht ja tarbimine suureneb, pannakse tööle maagaasil töötavad reservkattlamajad.

● Tehniline korrasolek

Tootmiseseadmed peavad laitmatult töötama, seega vähendab kattlamajade regulaarne hooldus ja võrgusüsteemi parandamine remondivajadust hädaolukordades. Hoolduse juhtimise põhimõtted on:

- ennetamine - seadmete korrapärane kontroll tagamaks, et need on kooskõlas tootja tehniliste nõuetega
- remont - seadmete korrapärane remontimine planeerimata seisakute vähendamiseks
- prognoosimine - diagnostika ja vibratsiooni mõõtmine partnerite abiga

● Kvalifikatsioon

Töötajate kõrget kvalifikatsiooni säilitatakse koolitusprogrammidega. Süsteemi töökindluse nõrku punkte ja intsidente analüüsitakse pidevalt.

Utilitas kasutab arvutipõhist hooldusjuhtimissüsteemi Minimo, mille abil jälgitakse ja dokumenteeritakse hooldust üksikute komponentide tasandini. Ettevõttel on ka mitu hoolduslepingut, mis sisaldavad kokkulepitud reageerimisaegu, mille jooksul peab koostööpartner probleemi ja remondiga tegelema.

Kuna Utilitasel on palju lisakohustusi ja -meetmeid soojusteenuse toimepidevuse tagamiseks, on kaugküte kindlam kui üksikhoonete kasutatud lokaalsed kütelahendused. Lisaks moodustavad Tallinna soojustorud omavahel ühendatud ringi, mis tähendab, et ühes kaugküttevõrgu otsas olevaid hooneid võivad soojusega varustada linna teises otsas olevad soojusallikad. Utilitase Mustamäe koostootmisjaama võib käivitada laiaulatusliku elektrikatkestuse korral ja seda võib käitada elektrivõrgust sõltumatult.

Väo jaamades on pooleli varugeneraatori paigaldus, mis on oluline energiakatkestuste riskide edasiseks vähendamiseks elektrivõrgu rikete puhul.

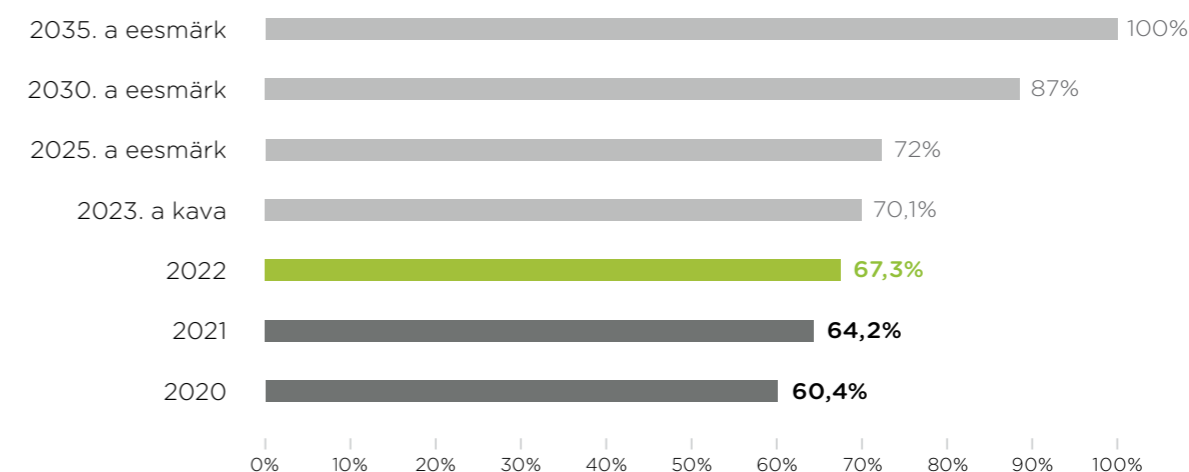
Gaasi tarbimine vähenes 2022. aasta neljandas kvartalis aastate lõikes võrrelduna ligi 40%. See asendati osaliselt kohaliku põlevkiviõliga klientidele soojusteenuse toimepidevuse tagamiseks maagaasi defitsiidi korral. Utilitas sai Keskkonnaametilt loa põlevkiviõli ajutiseks kasutamiseks. Pikemas plaanis lõpetatakse järk-järgult süsinikuneutraalsuse investee- rimiskava kohaselt fossiilkütuste kasutamine.

2022. aastal liitus Utilitase kaugküttesüsteemiga 393 uut hoonet mahuga 116 MW (2021: 92 ja 40 MW)

■ Tallinna ühtse kaugküttevõrgu arengukava 2030

Tallinna Tehnikaülikooli (TalTechi) teadlased ja Utilitase spetsialistid koostasid Tallinna ühtse kaugküttevõrgu arengukava, mis kaardistas linna võimalikud soojusvarustuse trendid aastatel 2020–2030. Utilitas Tallinn teeb Tallinna linnaga kava ellu viimiseks koostööd.

Arengukava eesmärk on rekonstrueerida Tallinna kaugküttevõrgud kiirendatud korras, et tagada energiapuudulikkuse, vähendada soojuskadusid ja seotud negatiivset keskkonnamõju. Enne 1995. aastat ehitatud vana võrk asendatakse täielikult 2035. aastaks. See tähendab, et Utilitas peab Tallinnas igal aastal asendama 14–15 km kaugküttevõrgu torusid. Utilitas laiendas seda eesmärki ja soovib 2035. aastaks rekonstrueerida kõik Utilitase soojusvõrgud üle Eesti. 2022. aasta lõpuks oli 67% Utilitase hallatud 592 km võrgust rekonstrueeritud või uus.

Joonis 23. Rekonstrueeritud või uute kaugküttevõrkude osakaal ja plaanitud eesmärgid.

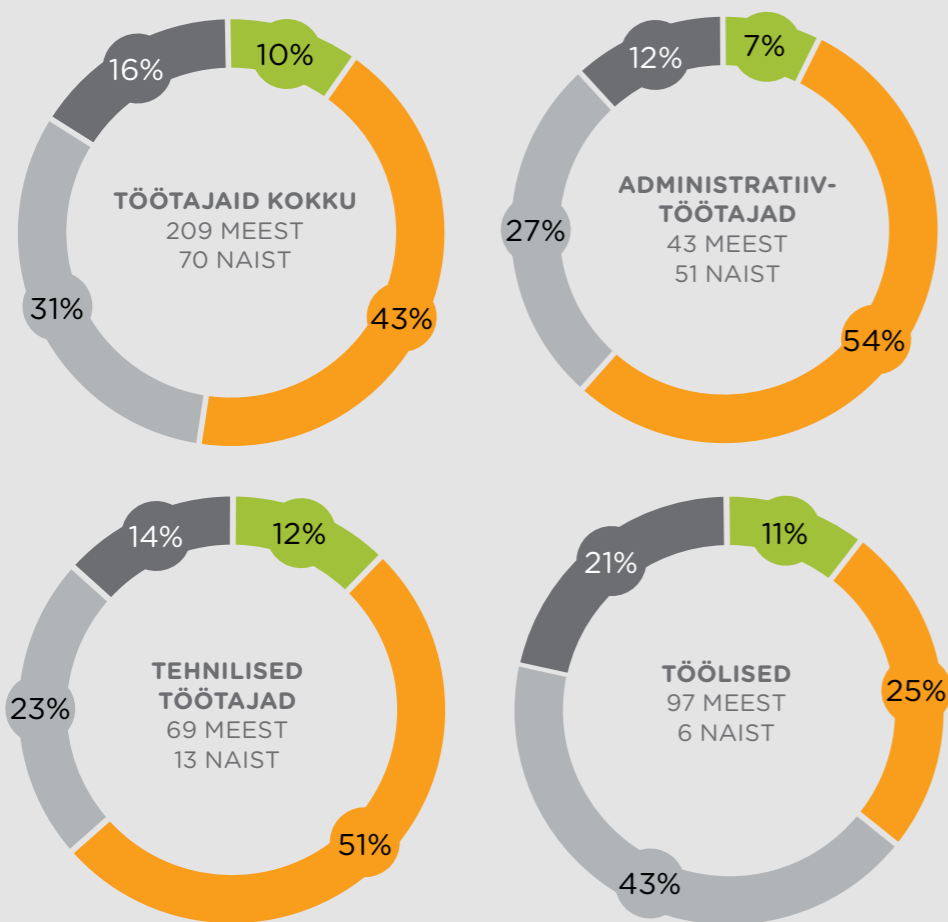
TÖÖTAJAD JA TÖÖKESKKOND

Energiasektor on üks kõrgema väärtusega sektoreid Eestis ja ettevõtte areng pakub uute töökohtade loomise võimalusi. Utilitas töötab 279 inimest (2022. aasta lõpu seisuga), mis on 6% rohkem kui eelnenud aastal.

Laialdasem digiüleminek ja automatiseerimine võimaldab suurendada iga töötaja loodud väärtust ja luua sisukamaid töökohti. Kohaliku hakkepuidu kasutamine energia tootmises aitab luua ka uusi töökohti maapiirkondades.

Utilitase töötaja keskmine töösuhte pikkus on 15,1 aastat

Utilitase eesmärk on tagada, et töötajate eest hoolitsetakse hästi. Selleks loob ettevõtte ohutu töökeskkonna ja pakub inimestele parimaid eneseteostuse võimalusi. Utilitas on praeguste töötajate seas ja tööturul laiemalt hinnatud tööandja. Seda näitab ka madal vabatahtlik tööjõu voolavus ja töötajate keskmise töösuhte pikkus.

■ Alla 30-aastased ■ 31-50-aastased ■ 51-63-aastased ■ Üle 64-aastased

Joonis 24. Töötajate jaotus vanuse ja soojärgi

TÖÖOHUTUS

Ohutus on Utilitase jaoks prioriteet ning seda juhitakse kõigis kontserni tütarettevõtetes ISO 45001 standardi alusel sertifitseeritud töötervishoiu ja -ohutuse juhtimise süsteemi järgi. Utilitas täidab kõiki õigusaktides kehtestatud töötervishoiu- ja -ohutuse nõudeid ning valdkonna häid tavaid. Töökeskkonna nõukogud ja ohutusvolinikud teevad regulaarselt riskianalüüsi eesmärgiga kõrvaldada ohud ja suurendada töötajate teadlikkust ohutustest töömeetoditest. Kõigile töötajatele õpetatakse ohutuid töövõtteid ja olemas on ohutusjuhised, milles käsitletakse jäätmekäitlust, kõrgustes töötamist, tuleohutust ning asbesti ja muude kemikaalidega töötamist. Kõiki tööõnnetusi uuritakse ning nende alusel parandatakse protseduure ja vähendatakse riske.

Kõik töötajad läbivad iga kolme kuni viie aasta järel uuesti ohutute töövõtete koolituse ja riskihindamise. Kui suunistes tehakse muudatusi, siis koolitatakse töötajaid hiljemalt ühe kuu jooksul dokumendi uuendamisest.

Tervishoiu ja ohutuse toetamiseks rakendatakse lisameetmeid:

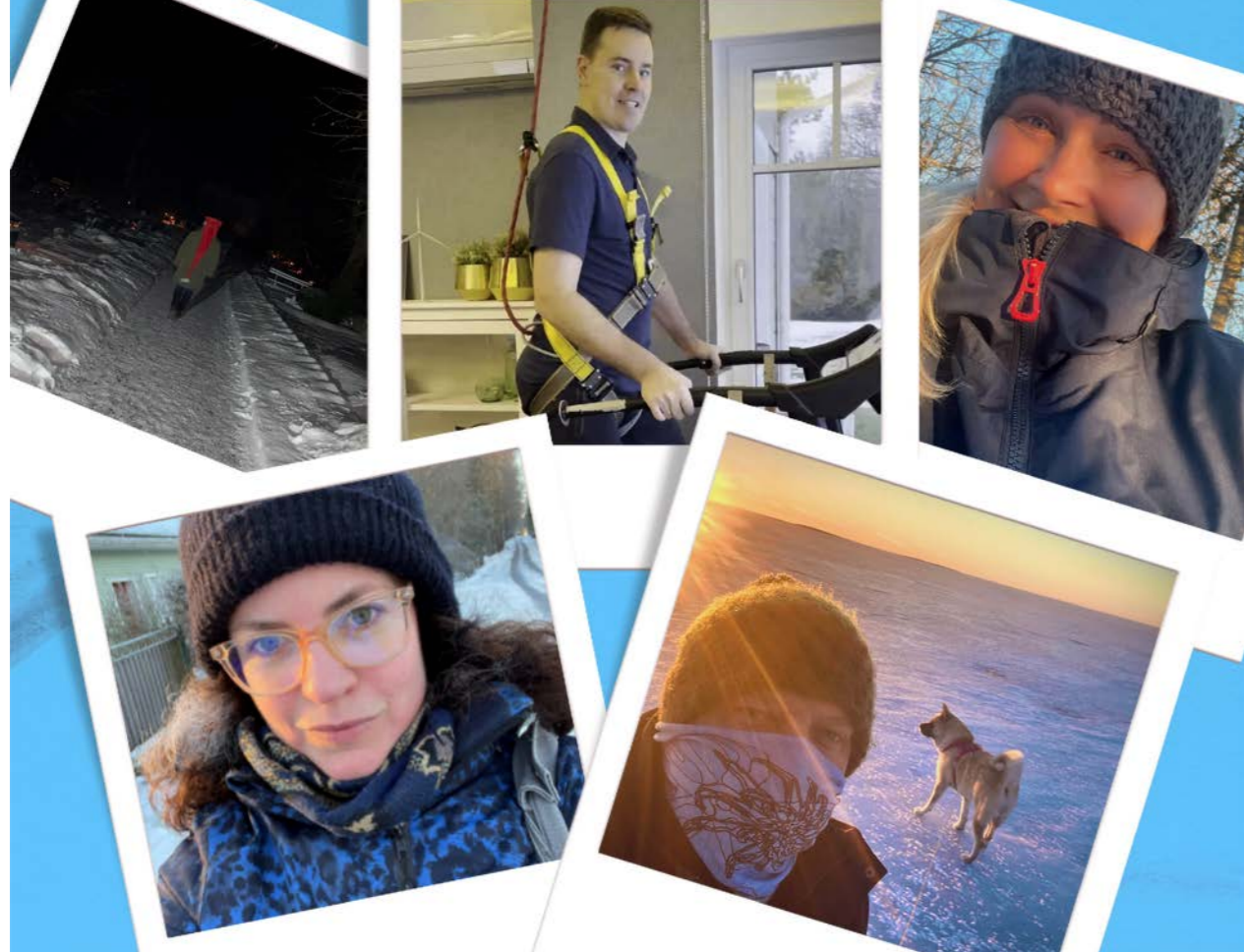
- 2022. aastal loodi tööohutuskoolituste jaoks veebikoolituskeskkond, mida rakendatakse edaspidi terves kontsernis;
- ohutuse tulemused on seotud juhtide tasustamissüsteemiga;
- kõigile töötajatele pakutakse Confido tervisekindlustust;
- kõigil töötajatel on võimalik saada tervisekompensatsiooni.

Eesmärk: 0 õnnetust töökohal.

	2018	2019	2020	2021	2022
Töötajatega toimunud tööõnnetused (surmaga lõppenud õnnetused)	3 (0)	1 (0)	0 (0)	0 (0)	2 (0)
Kaotatud tööajaga vigastuste arv (LWIF) 100 töötaja kohta (200 000 tundi tööaega)	1,29	0,44	0,00	0,00	0,79
Kahjude tõsiduse aste (ASR) 100 töötaja kohta (200 000 tundi tööaega)	-	-	0,00	0,00	13,47

Mõlemad tööõnnetused toimusid talvel libedaga katlamajade territooriumil. Tööõnnetused registreeriti ISO 45001 süsteemi kohaselt ja rakendati ennetavaid lisameetmeid. Töötajad paranesid kiiresti.

- 2022. aastal viidi läbi 20 juhtkonna ohutusringkäiku (2021: 22).
- 2022. aastal dokumenteeriti 20 ohtlikku olukorda (2021: 36).

2021. aastal läbi viidud töötajate tagasiside uuring näitas, et töötajad tunnevad ennast tööülesandeid teostades turvaliselt ja usuvad, et tööohutusele ja töötajate tervisele pööratakse piisavat tähelepanu. Keskmine hinnang tervishoiu ja ohutuse teemadele oli 4,6/5.

Detsembris toimus Utilitase töötajate ja Tallinna Vee traditsiooniline käimisvõistlus tervislike eluviiside edendamiseks. Iga 1000 sammu tähendas 1 annetatud eurot ja kokku tehti 42 miljonit sammu. Annetused tehti Toidupankadele linnades, kus Utilitas tegutseb, Eesti Agrenska Fondile ja Eriliste Laste Varajase Toetamise Keskuse A-Akadeemiale.

■ Alltöövõtjate juhtimine

Utilitase juhtimissüsteemid hõlmavad ka alltöövõtjatega toimunud õnnetuste dokumenteerimist ning tervishoiu ja ohutuse meetmete tagamist alltöövõtjatele. Iga tüürettevõtte juhtkonna ülesanne on alltöövõtjate juhtimine kooskõlas Utilitases kehtestatud kordadega. Kõigile alltöövõtjatele tutvustatakse ehitusobjekti, protsesside üksikasju, töötavasid ja kordasid (nt kõrgustes töötamisel). Alltöövõtja peab tagama oma töötajate pädevuse ja töötajad peavad olema läbinud tööülesannete täitmiseks vajalikud koolitused ning pidama kinni Utilitases nõutavatest standarditest.

Lepingupartnerid tegutsevad tööloa põhimõttel ning Utilitase töötajad jälgivad lepingupartnerite ohutuskäitumist ja dokumenteerivad kõik puudused kontrolliaruandes. Iga alltöövõtja kohta koostatakse igal aastal kokkuvõtted, mille põhjal hinnatakse alltöövõtjaid tulevikus.

TÖÖTAJATE KAASAMINE

Utilitas hindab spetsialistide sõltumatust ja vabadust valida oma töömeetodid ning toetab tööandja ja töötaja vahelist usaldust. Ettevõtte juhtimiskultuur hindab inimlikku, lugupidavat ja kaasavat suhtlust. Regulaarselt korraldatakse üritusi töötajate meeskonnavaimu loomiseks ja iga kahe aasta tagant viiakse läbi töötajate kaasamise uuring otsese tagasiside saamiseks ning töökohta parandamise meetmete kaardistamiseks. Viimane uuring, mis toimus 2021. aastal, näitas töötajate suurt rahulolu (4,15, maksimaalne hinne oli 5). Uuringus osales 84% töötajatest.

Utilitasele on oluline töötajate teadlikkus kontserni tegevustest ja eesmärkidest kõikide kaasamiseks ning eesmärgipärase töökeskkonna loomiseks. Kontsern on alates 2020. aastast kolm korda aastas korraldanud kõikidele töötajatele mõeldud teabepäevi sektori peamiste arengute ja äritulemuste tutvustamiseks ning avatud aruteluks, kus kõik saavad küsimusi esitada ja mõtteid jagada.

Eesmärk: hoida vabatahtlikku tööjõu voolavus alla 5%

2022. aasta tulemus: 3,0%
(2021: 3,5%)

Töötajaid kuulatakse ja toetatakse, et toetada isiklikku arengut. Kõigi töötajatega viiakse läbi korrapäraseid arenguveestlusi, mille käigus keskendutakse inimeste eesmärkidele ja väärtustele. Töötajad võivad esitada ettepanekuid ja kaebusi ettevõtte kohta anonüümselt läbi siseveebi.

2022. aastal loodi ja käivitati uutele töötajatele uus sisseelamisprogramm. See koostati uute töötajate vestluste põhjal, mille käigus kaardistati teemad ja nõrgad kohad, mille kohta neile oleks meeldinud tööd alustades rohkem teavet saada.

Kõigi juhtivtöötajatega viidi läbi töötoad, et kaasata nad juhtkonna palkasid ja arenguplaane puudutavatesse otsustesse. Kaardistatud tegevusi viiakse aktiivselt ellu, et luua Utilitases ühtsem ja parem juhtimiskultuur.

2022. aastal jõudis Utilitas Eesti 20 kõige ihaldusväärsema tööandja hulka.

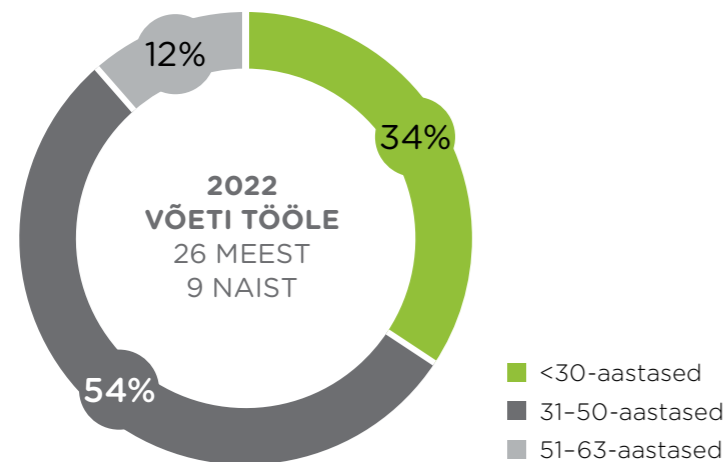
MITMEKESISUS JA VÕRDNE KOHTLEMINE

Kõiki Utilitase töötajaid koheldakse õiglaselt ja võrdselt. Kõigile sama kategooria töötajatele tehakse sama väärtuspakkumine ja võimaldatakse võrdsed võimalused isiklikuks arenguks. Töötajaid ei valita soo, rahvuse ega rassi põhjal. Töövestlustel osalevad nii mees- kui ka naissoost esindajad, et välistada soopõhine valik.

Utilitase töötajate hulka kuuluvad erinevast rahvusest ja erineva taustaga inimesed. Samas on üks mitmekesise kollektiivi tagamise probleeme seotud keeleoskusega. Töötajatele ühtse kultuuri- ja keelekeskkonna tagamiseks korraldab Utilitas eesti keele kursuseid (tase B1) töötajatele, kelle emakeel pole eesti keel.

Sektori spetsiifika tõttu on Utilitase töötajate hulgas üldiselt rohkem mehi ja vanemaid töötajaid. Naiste osakaal Utilitase kõigi töötajate hulgas on 25% ning juhtivatel ametikohtadel 25% (2021: vastavalt 25% ja 23%). 53% töötajatest on alla 50 aasta vanad (2021: 50%).

Töötajate suhteliselt kõrge keskmine vanus nõuab plaane töötajate järelkasvu tagamiseks. Kontserni ettevõtte tegelevad süstemaatiliselt soojustehnikainseneriõpingute populariseerimise ja toetamisega ning hea kuvandi loomisega üliõpilaste seas. Värbamine keskendub samuti uute noorte töötajate leidmisele. Samas on Utilitase jaoks võrdselt oluline pakkuda noorematele töötajatele arenguvõimalusi ja väärtustada kogunud töötajate panust. 2022. aastal läbisid Utilitases 7 praktikanti tasustatud praktika (2021: 9) ja määrati 6 stipendiumit (2021: 5).

Joonis 25. Uute töötajate värbamine 2022. aastal

KOOLITUS JA ARENG

Utilitas hindab kõrgelt töötajate isiklikku algatusvõimet arengu teemal ning võimaldab seda ajaliselt ja finantsiliselt toetades. Iga töötaja saab osaleda tema ametikoha vajadustest tulenevatel koolitustel (nt inseneri kutseala nõuete täitmiseks). Lisaks korraldatakse arenguveestluseid iga töötaja isiklike arenguvajaduste ja huvide kaardistamiseks ning rahuldamiseks.

Koolitused jagunevad juhtimisoskuste, tehniliste oskuste, ajakasutuse ja üldhariduse valdkondade vahel. Kvaliteedi- ja keskkonnajuht ning personalijuht tutvustavad kõigile uutele töötajatele järgmisi teemasid:

- ettevõtte struktuur
- juhtimissüsteemi dokumentatsioon
- keskkond ja ohutus
- Utilitase juhtimis põhimõtted ja eesmärgid
- üldine tule- ja tööohutusala dokumentatsioon
- keskkonnaaspektidega tegelemine
- hädaolukorrad ja nende reageerimine
- tervishoidu ja tööohutust reguleerivad õigusaktid.

Uutele töötajatele pakutakse seejärel ametikohaspetsiifilist koolitust osakonnajuhilt:

- erialase koolituse kava ettevalmistamine ja rakendamine (ettevõttesisene koolitus)
- tööohutusala koolitus ja nõuded (nt riskitegurid, riskianalüüsid, isikukaitsevahendite kasutamine, tuleohutus ja hädaolukorra lahendamise plaanid)
- dokumendipõhine instrueerimine.

JUHTIMINE

4 KVALITEETNE HARIDUS

5 SOOLINE VÕRDIGUSLIKKUS

6 PUHAS VESI JA SANITAARIA

7 JÄTKUSUUTLIK ENERGIA

8 TÖÖHÕIVE JA MAJANDUSKASV

9 TÖÖSTUS, UUENDUS JA TARISTU

10 EBAVÕRDSUSE VÄHENDAMINE

11 JÄTKUSUUTLIKUD LINNAD JA ASUMID

12 SÄÄSTEV TOOTMINE JA TARBIMINE

13 KLIIMAMUUTUSTE VASTASED MEETMED

14 OOKEANID JA MERERESSURSID

15 MAA ÖKOSÜSTEEMID

16 RAHUMEELSED JA KAASAVAD INSTITUTSIOONID

17 ÕLEILMNE KOOSTÕO

JÄTKUSUUTLIKKUSE JUHTIMINE

Terves organisatsioonis tegeletakse jätkusuutlikkuse juhtimisega Utilitase keskkonna-, sotsiaalse- ja juhtimisraamistiku (ESG) põhjal, mis hõlmab järgmist.

Mõõtmised

3 mõõdet – keskkond, ühiskond ja juhtimine.

Teemad

7 teemat – iga mõõtmise kõige olulisemad tahud.

Kohustused

Mida me iga teema puhul kohustuseks võtame.

Eesmärgid/põhilised tulemusnäitajad

Kuidas me hindame, kas oleme kohustuse edukalt täitnud.

Sihttasemed

Iga kohustuse konkreetne eesmärk.

Tegevused

Kõige eelneva saavutamiseks vajalikud esmased sammud.

Utilitas rakendab kõigis tütarettevõtetes sertifitseeritud standardeid, et tagada kestlikud äritavad:

- keskkonnajuhtimise süsteem ISO 14001
- töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteem ISO 45001
- kvaliteedijuhtimissüsteem ISO 9001

Kõigi Utilitase tütarettevõtete juhtkonnad ja Utilitase keskkonnajuht vastutavad keskkonna-, tervishoiu- ja ohutusküsimuste eest. Kõikide tütarettevõtete kvaliteedi- ja keskkonnaosakonnad alluvad keskkonnajuhile.

Kehtestatud on põhjalikud keskkonna-, tervishoiu- ja ohutusalsed korrad, mis hõlmavad nii sise- kui ka välisauditit. Juhatuse liikmed külastavad regulaarselt osakondi ja üksuseid, et saada vahetu ülevaade meetmete ja protseduuride rakendamisest.

Juhatuse keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimiskomisjon kohtub vähemalt kaks korda aastas ning jälgib tähelepanelikult keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisaspektidega seotud arenguid ja tendentse ning pakub olulist tagasisidet ja soovitusi.

Utilitas viib juhatuses läbi regulaarseid hindamisi, mille käigus vaadatakse üle pika- ja lühiajaliste ärieesmärkide seis, võrreldes neid põhiliste tulemusnäitajatega. Varasemad hindamised vaadatakse läbi, kaaludes ettevõttevälise ja -sisese tegevuste muudatusi, juhtimispehõimõtete asjakohasust, ressursside piisavust, mittevastavusi, võimalikke riske, investeerimisvõimalusi, töötervishoidu ja -ohutust ning keskkonnanõukogu hinnangut. Olulised tulemusnäitajad võivad äriüksuste vahel erineda iga üksuse erineva tegevuse tõttu.

Põhilised tulemusnäitajad, mida jälgitakse:

- uued liitumised (MW ja hoonete/ühenduste arv)
- võrgust lahkumised (MW ja hoonete/ühenduste arv)
- planeeritud ja mitteplaneeritud katkestused (arv ja kestus)
- klientide ja teiste isikute kaebused
- tootmisefektiivsus (%)
- elektri omatarbimine (kWh/MWh)
- võrgu efektiivsus (temperatuur ja hüdraulika)
- võrgu keskmine vanus (aastates)
- soojuse kadu (GWh ja %)
- heitkoguste vastavus
- CO₂ heitkogused (tonni aastas)
- veetarve (% võrgumahust)
- vee kvaliteedi näidikud.

Vastutustundliku Ettevõtluse Indeks omistas Utilitasele 2022. aastal kuldtaseme märgise.

RISKIJUHTIMINE

Utilitas on loonud riskide registri, mille abil tekkivaid riske pidevalt jälgida ja hallata.

Elutähtsa teenuse pakkujana peab Utilitas kooskõlas hädaolukorra seaduse ja kohalike omavalitsuste nõuetega tegema regulaarseid riskianalüüse. Välja on töötatud üksikasjalikud tegevuskavad tootmisjaamade tegevuse taastamiseks riskistsenaariumide realiseerumise puhul. Nende hulgas on meetmed, millega tagatakse kaugkütteenuse toimipidevus tehniliste tõrgete, äärmuslike ilmatingimuste või elektri- ja kütusevarustuse katkestuse korral. Määratud on töötajad ja juhtkonna liikmed, kelle ülesanne on tegevuskava vajaduse korral ellu viia. Seda teemat käsitletakse põhjalikumalt aruande peatükis „Kvaliteet ja toimipidevus“.

■ Keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisriskid

Riski tüüp	Riskid	Riskide leevendamine
Keskkonnaalane	<ul style="list-style-type: none"> ● kliimamuutusega seotud riskid ● võimetus töötada välja ning rakendada keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisvaldkonna ning süsinikuneutraalsuse strateegiaid ● tooraine, sh kütuste puudus ● seadmete vananemine, kaugküttevõrkude või energiatootmisrajatiste planeerimata katkestused 	<ul style="list-style-type: none"> ● regulaarse riskianalüüsi tegemine; energiatootmise ja -varustuse süsteemide paindlikkuse suurendamine ● CO₂ ja maagaasi hindade tõusu tõttu muutub täielik üleminek taastuvenergiale üha pakilisemaks ● usaldusväärse partneri maine säilitamine ● keskkonnanäitajate pidev jälgimine, investeerimine seadmetesse, hea koostöö järelevalveasutusega
Sotsiaalne	<ul style="list-style-type: none"> ● kliendirahulolu vähenemine ● tööõnnetused töötajate ja töövõtjatega ● suutmatus jääda atraktiivseks töoandjaks praegustele ja võimalikele töötajatele (sh ülikoolide lõpetajatele), tööjõu vananemine 	<ul style="list-style-type: none"> ● kliendi kaasamise uuringud, sh küsimused, pakutava teenuse parandamise kohta; Utilitas peab tähtsaks ka positiivse ja sotsiaalselt vastutustundliku ettevõtte mainet ning edendab selleks taastuvenergiat ja puhast keskkonda ning toetab kohalikke algatusi ● moodustatud on töökeskkonna nõukogu, toimub regulaarne riskihindamine ja teadlikkuse tõstmine, tööõnnetuste analüüsimine ning võimaluse/vajaduse korral eeskirjade muutmine ● kaasatusuuringud ja praktikandiprogrammid, töoandja bränding, automatiseerimine, konkurentsivõimelised tasustamis-paketid
Juhtimisalane	<ul style="list-style-type: none"> ● finantsriskid, sh krediidirisk ja likviidsusrisk ● suutmatus täita keskkonnakoostöödeid, keskkonnaprobleemide ja Utilitase tajumine üldsuse poolt ● küberterrorism, küberturberiskid ● ebasoodsad muutused õigusaktides 	<ul style="list-style-type: none"> ● avatud ja aktiivne dialoog finantseerijatega ● ettevõttesisese oskusteabe arendamine ja vajaduse korral ekspertide kaasamine ● ettevõttesiseste ressursside eraldamine ja IT-konsultantide kaasamine; IT-audit ● aktiivne osalemine seaduste/poliitika alastes aruteludes; aktiivne liikmelisus valdkonna ühendustes

FINANTSRISKIDE JUHTIMINE

Oma igapäevategevuses peab kontsern arvestama erinevate finantsriskidega. Olulisemad riskid on tururisk (hõlmab intressiriski ja valuutariski), likviidsusrisk ja krediidirisk.

Intressirisk

Intressirisk tuleneb intressimäärade muutusest rahaturgudel, mille tulemusena võib tekkida vajadus hinnata ümber ettevõtte finantsvarad ja arvestada finantseerimiskulude kallinemisega tulevikus. Intressiriski vähendamiseks finantseerib Utilitas oma tegevust pikaajalise lõpptähtaja (2047. aastani) ning fikseeritud intressimääraga (4,99%) laenudega.

Valuutarisk

Valuutarisk tekib, kui tulevased äritehingud või kajastatud varad või kohustused on kajastatud valuutas, mis ei ole majandusüksuse arvestusvaluuta. Kontserni valuutarisk on seotud tehtud ostudega. Suurem osa kontserni ostudest teostatakse eurodes. Välisvaluutas tehtud ostude minimaalse osakaalu tõttu pole kontsern rakendanud erimeetmeid riski vähendamiseks.

Krediidirisk

Krediidirisk väljendab potentsiaalset kahju, mis tekib juhul, kui lepingupooled ei suuda täita oma lepingulisi kohustusi. Kontserni toodete ja teenuste müük toimub kooskõlas kontserni sisemiste protseduuridega. Vähendamaks ostjatelt laekumata arvetega seotud krediidiriski, jälgitakse järjepidevalt klientide maksedistsipliini. Maksetähtaja ületanud klientidega tegeletakse lahenduste leidmiseks personaalselt. Lootusetute nõuete maha kandmine on minimaalne.

Kontserni riskijuhtimise põhimõtete kohaselt on kontserni lühiajalisi vabu rahalisi vahendeid lubatud hoiustada ainult usaldusväärsetes krediidasutustes avatud arvelduskontodel ning üleöö- ja tähtajalistes deposiitides. Seisuga 31. detsember 2022 oli kontserni deposiitide summa 300 000 eurot (31. detsember 2021: kontsernil tähtajalisi deposiite ei olnud).

Bilansipäeva seisuga moodustasid antud laenudest 21 150 tuhat eurot laenud ühissetvõtetele (31. detsember 2021: 11 000 tuhat eurot), mille majandustegevusest on kontsernil hea ülevaade ja millega tehakse tihedat koostööd ning seetõttu ei ole täiendavaid tagatisi nõutud. 31. detsembri 2022 ja 31. detsembri 2021 seisuga mitteseotud osapooltele antud laenusid polnud.

Likviidsusrisk

Likviidsusrisk on risk, et ettevõtte ei suuda rahaliste vahendite ebapiisavuse tõttu oma finantskohustusi täita. Risk realiseerub, kui ettevõttel ei jätku piisavalt vahendeid võetud laenude teenindamiseks, käibekapitali vajaduste täitmiseks ning vajalikeks investeringuteks. 31. detsembril 2022 oli kontserni lühiajalise võlgnevuse kattekordaja 1,71 (31. detsember 2021: 1,46). Lisaks olemasolevatele rahalistele vahenditele ning lisalikviidsuse tagamiseks ja rahavoogude hooajalisuse juhtimiseks on kontsern sõlminud SEB pangaga arvelduskrediidi lepingu kogusummas 15 000 tuhat eurot. Likviidsusriski juhtimisel on kontsern võtnud ettevaatliku hoiaku, säilitades piisava hulga rahaliste vahendite olemasolu, et olla igal ajahetkel võimeline oma lepingulisi kohustusi täitma. Pidev rahavoogude prognoos ja kontroll on kontserni igapäevase likviidsusriski juhtimise olulised osad.

KOGUKONNA-SUHTED

Utilitase energiatootmisüksused asuvad peamiselt suure asustustihedusega elupiirkondade lähedal. Mõistame täielikult oma vastutust tagada ohutus Utilitase territooriumite ümber ja vältida kohalike kogukondade häirimist. Samas võib energia tootmisega kaasneva lõhna, tolmu, müra ja transpordiga seotud häiringuid ümbritsevatel aladel. Utilitas pöörab suurt tähelepanu ennetustööle, et välistada ohud ja suuremad häiringud lähipiirkonnas.

Kohalikke kogukondi teavitatakse probleemidest ja nendega suheldakse, et küsimused kiirelt lahendada ja tagasisidet saada. Utilitas organiseerib tootmisüksustes ekskursioone ja avatud uste päevi, et pakkuda paremat ülevaadet oma tegevusest ja tagada läbipaistvust.

Lähipiirkondades ei registreeritud 2022. aastal ühtegi suuremat kaebust või õnnetust.

Utilitas teeb koostööd aktsiaseltsiga Tallinna Vesi maa-aluste vee- ja kaugküttevõrkude ehituse ja remondi koordineerimiseks. See tähendab, et kattumatel aladel, kus mõlemad tööd on vajalikud, saab need korraga teostada. Seega vähendatakse piirkonnas elavate inimeste häirimist.

KOOSTÖÖ JA TOETUSTEGEVUS

Utilitase sponsorlustegevus põhineb kontserni põhiväärtustel. Pooldame vastastikku kasulikku sponsorlust, mis rikastab elanike elu, annab panuse keskkonnasäästlikkusse või loob uuenduslikke lahendusi. Utilitas toetab peamiselt projekte, mis on seotud meie tegevuspiirkondadega ja ettevõtte järjepidevuse huvides eelistatakse pikaajalist sponsorlust.

Koostöös sponsorluspartneritega soovib Utilitas teavitada elanikke taastuva ja puhta energia tähtsusest ning hoonete energiakulude vähendamise vajadusest.

Utilitase koostöö- ja toetustegevus hõlmab:

- Utilitase järelkasvutiimi kuuluvaid noori kergejõustiklasi (alates 2011. aastast). Tegemist on pikaajalise projektiga Eesti professionaalsete sportlaste järelkasvu tagamiseks ja taseme tõstmiseks.
- korvpalli toetamist inimeste kokku toomiseks ja tervislike eluviiside edendamiseks. Utilitas on (alates 2013. aastast) Eesti korvpallikoondise peasponsor ja Rapla korvpallimeeskonna nimesponsor.
- koostööd Tallinna Linnateatriga, et anda panus „Rohelise teatri“ keskkonnasäästlikku kontseptsiooni (alates 2016. aastast).
- vähiravifondi Kingitud Elu toetamist ja muud heategevust.

KOOSTÖÖ HARIDUS- ASUTUSTEGA

Toetustegevuse üks olulisi tahke on kvaliteetsete töötajate järelkasvu tagamine hariduse toetamise kaudu. 2022. aastal toetas Utilitas kuut TalTechi inseneriteaduskonna üliõpilast Puhta Energia stipendiumiga kogusummas 11 200 eurot. Kolm stipendiumit maksti bakalaureusetaseme ja kolm magistritaseme üliõpilastele. Puhta Energia stipendiume on määratud kord aastas viimase nelja aasta jooksul eesmärgiga suurendada noorte huvi energeetika ja kestlike lahenduste vastu.

Järgmise inseneride põlvkonna olemasolu energiasektoris on väga oluline seoses uute taastuvenergia tehnoloogiate kiire arenguga. Hea haridus ja põhjalikud teadmised on ulatusliku energiapöörde elluviimiseks üliolulised. Soojusenergeetika eriala populariseerimine noorte seas on Utilitase ja kogu sektori jaoks suur väljakutse. Vaja on töötajate järelkasvu, sest praegused töötajad vananevad ja Eestis on kasvamas tööjõupuudus. Õnneks võib energiasektori populaarsus tulevikus suurenedada, sest keskkonnaküsimused muutuvad ühiskonnas ja eelkõige noorte hulgas üha olulisemaks.

Utilitas teeb pikaajalist koostööd TalTechiga insenerihariduse järjepidevuse tagamiseks Eestis. Lisaks juba mainitud Puhta Energia stipendiumile toetab Utilitas haridust järgmiste meetmete abil:

- osalemine ülikooliprogrammide nõukogudes
- osalemine karjääriüritustel ja noortele tasustatud praktikakohtade pakkumine, et edendada praktiliste oskuste omandamist
- TalTechi innovatsiooni- ja ettevõtluskeskuses Mektory on Utilitase küttelabor, kus tutvustatakse tudengitele ja teistele huvilistele linnade energiavarustuse põhimõtteid.

Insenerihariduse populaarsus saab alguse tugevast ja huvitavast STEM-ainete õppest üldhariduskoolides, mistõttu jätkab Utilitas koostööd ka haridusprogrammiga Noored Kooli. Suurt tähelepanu pööratakse noorte matemaatika- ja füüsikaõpetajate kaasamisele. Lisaks tehakse Utilitase tootmisüksustes ekskursioone üliõpilastes huvi äratamiseks.

PANUS SEKTORI ARENGUSSE

Utilitas teeb koostööd ühingute ja organisatsioonidega, mis tegutsevad keskkonnakaitse ja kestliku juhtimise valdkonnas ning aitavad arendada energeetika valdkonda. Utilitas kuulub järgmistesse võrgustikesse:

Eesti Taastuvenergia Koda ühendab Eesti organisatsioone, mis tegutsevad taastuvenergia valdkonnas. Koda eesmärk on valdkonda edendada ja arendada.

Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühing on Eesti suurim ja vanim organisatsioon, mis esindab ja edendab energia- ja kütteettevõtete huve.

Rohetiiger on koostööplatvorm, mille eesmärk on parandada keskkonnateadlikkust ja luua alus tasakaalustatud majandusele, nii nagu Tiigrihüpe käivitas Eesti tehnologiasektori arengu.

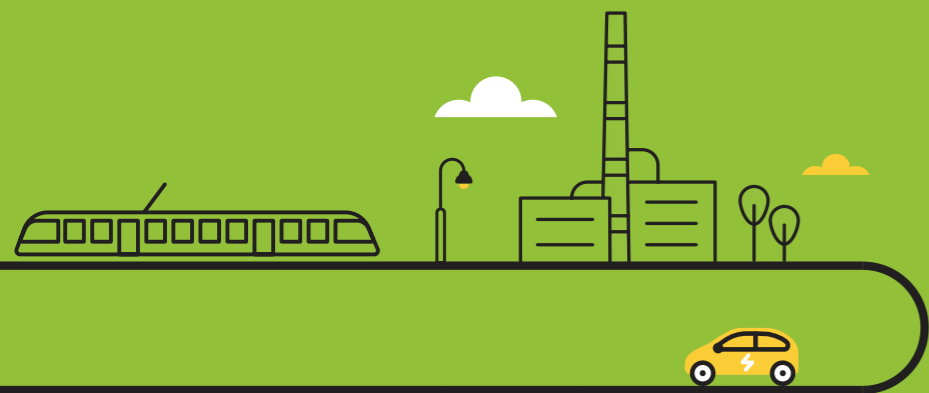

Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum ühendab ettevõtteid, mis hindavad vastutustundliku äri tavasid ja soovivad tagada ettevõtete, ühiskonna ja riigi kui terviku kestlikkuse. Utilitas on allkirjastanud algatuse põhimõtteid, milles lubatakse ehitada parem homne.

Organisatsioon Wind Europe ühendab rohkem kui 400 liiget tervest tuuleenergia väärtusahelast, et edendada, koordineerida, selgitada, uurida ja analüüsida tuuleenergiaga seotud teemasid ning pakkuda ettevõtetele võrgustike loomise platvormi. Utilitas liitus organisatsiooniga 2022. aastal.

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE ARUANNE

KONSOLIDEERITUD BILANSS

TUHANDETES EURODES	Lisa nr	31.12.2022	Korrigeeritud 31.12.2021
VARAD			
Käibevara			
Raha	2	4 152	19 331
Nõuded ja ettemaksed	3	51 967	46 351
Varud	4	41 712	3 146
KÄIBEVARA KOKKU		97 831	68 828
Põhivara			
Finantsinvesteeringud sidusettevõttesse	6	62 151	58 643
Pikaajalised nõuded ja ettemaksed	3	20 175	11 028
Materiaalne põhivara	7, 8	382 836	333 895
Immateriaalne põhivara	8, 9	21 721	14 113
PÕHIVARA KOKKU		486 883	417 679
VARAD KOKKU		584 714	486 507
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Lühiajalised kohustised			
Kapitalirendi kohustised	8, 10	2 183	1 795
Võlad ja ettemaksed	11	55 168	45 396
LÜHIAJALISED KOHUSTISED KOKKU		57 351	47 191
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	10	332 701	277 701
Kapitalirendi kohustised	8, 10	34 128	36 033
Eraldised	12	279	234
PIKAAJALISED KOHUSTISED KOKKU		367 108	313 968
KOHUSTISED KOKKU		424 459	361 159
Omakapital			
Osakapital	13	7 650	7 650
Jaotamata kasum		152 605	117 698
OMAKAPITAL KOKKU		160 255	125 348
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL KOKKU		584 714	486 507

Lisad lehekülgedel 98 kuni 121 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

KONSOLIDEERITUD KASUMIARUANNE

TUHANDETES EURODES	Lisa nr	2022	2021
Äritulud			
Müügitulu	14	255 778	159 912
Muud äritulud	15	3 845	980
ÄRITULUD KOKKU		259 623	160 892
Kaubad, toore, materjal ja teenused	16	-162 654	-83 909
Mitmesugused tegevuskulud	17	-4 749	-3 611
Tööjõukulud	18	-12 738	-11 619
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	7, 9	-20 255	-19 781
Muud ärikulud	19	-8 457	-23
Ärikasum		50 770	41 949
Finantstulud ja -kulud			
Kasum kapitaliosalusemeetodil	6	6 155	1 734
Intressikulud	10	-17 159	-16 058
Muud finantstulud ja -kulud		637	1 164
FINANTSTULUD JA -KULUD KOKKU		-10 367	-13 160
Kasum enne tulumaksustamist		40 403	28 789
Tulumaks	13	-496	-488
ARUANDEAASTA PUHASKASUM		39 907	28 301

Lisad lehekülgedel 98 kuni 121 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE

TUHANDETES EURODES	Lisa nr	2022	2021
RAHAVOOD ÄRITEGEVUSEST			
Ärikasum		50 770	41 949
Korrigeerimised:			
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	7, 9	20 255	19 781
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	3	-6 230	-24 855
Varude muutus	4	-38 566	1 100
Äritegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	11	5 339	28 082
Makstud intressid	10	-17 364	-14 835
Makstud ettevõtte tulumaks	13	-496	-488
Kokku rahavood äritegevusest		13 708	50 734
RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	7, 9	-71 811	-37 158
Laekunud materiaalse ja immateriaalse põhivara müügist	7	70	110
Tasutud tütarettevõtete soetamisel	5	0	-8 435
Tasutud sidusettevõtete soetamisel	6	0	-58 566
Tasutud muude finantsinvesteeringute soetamisel		0	-13
Antud laenud	23	-9 150	-11 028
Saadud intressid		1 265	4
Laekunud dividendid	6	2 647	2 647
Kokku rahavood investeerimistegevusest		-76 979	-112 439
RAHAVOOD FINANTSEERIMISTEGEVUSEST			
Saadud laenud	10	55 000	48 000
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksud	10	-1 864	-1 575
Muud väljamaksud finantseerimistegevusest		-44	-100
Makstud dividendid	13	-5 000	-5 000
Kokku rahavood finantseerimistegevusest		48 092	41 325
RAHAVOOD KOKKU		-15 179	-20 380
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI ALGUSES	2	19 331	39 711
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI LÕPUS	2	4 152	19 331

Lisad lehekülgedel 98 kuni 121 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE

TUHANDETES EURODES	Osakapital	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2020	7 650	94 397	102 047
Makstud dividendid	0	-5 000	-5 000
Aruandeperioodi puhaskasum	0	28 301	28 301
Saldo seisuga 31.12.2021	7 650	117 698	125 348
Makstud dividendid	0	-5 000	-5 000
Aruandeperioodi puhaskasum	0	39 907	39 907
Saldo seisuga 31.12.2022	7 650	152 605	160 255

Täpsem informatsioon osakapitali ja muude omakapitali kirjete kohta on toodud lisas 13.

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD

■ Lisa 1 Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted

OÜ Utilitas 2022. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga. Eesti finantsaruandluse standardi põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid.

Konsolideeritud aruandes kajastuvad OÜ Utilitas (edaspidi: ettevõtte) ning tema tütarettevõtete (koos edaspidi nimetatud: kontsern) finantsnäitajad. Informatsioon tütarettevõtete kohta on toodud lisas 5.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud juhtudel, mida on kirjeldatud alljärgnevatel arvestuspõhimõtetes.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes.

Ümberklassifitseerimised

2021. aastal ettevõtete omandamise käigus saadud ehitusõigused ja liitumislepingud, mis olid varem kajastatud konsolideeritud bilansis immateriaalse põhivarana, on ümber klassifitseeritud materiaalse põhivara alla. Selle tulemusena on 2021. aasta võrdlusandmed korrigeeritud. Ümberklassifitseerimine ei omanud mõju 01.01.2021 seisuga, seega kolmandat konsolideeritud bilanssi ei esitata. Ümberklassifitseerimine ei mõjutanud konsolideeritud kasumiaruannet ja konsolideeritud rahavoogude aruannet.

TUHANDETES EURODES	Esitatud 31.12.2021	Korrigeerimine	Korrigeeritud 31.12.2021
Materiaalne põhivara	325 585	8 310	333 895
Immateriaalne põhivara	22 423	-8 310	14 113

A. Konsolideeritud aruannete koostamine

Konsolideerimise põhimõtted

Konsolideeritud aruandes on rida-realt konsolideeritud kõik tütarettevõtted. Elimineeritud on kõik kontsernisisesed nõuded ja kohustised, kontserni ettevõtete vahelised tehingud ning nende tulemusena tekkinud realiseerimata kasumid ja kahjumid.

Vajadusel on tütarettevõtete arvestuspõhimõtteid muudetud vastavaks kontserni arvestuspõhimõtetele.

Tütarettevõtted

Tütarettevõtteks loetakse ettevõtet, mille üle emaettevõttel on kontroll. Tütarettevõtet loetakse emaettevõtte kontrolli all olevaks, kui kontsern omab kas otseselt või kaudselt üle 50% tütarettevõtte hääleõiguslikest aktsiatest või osadest või on muul moel võimeline kontrollima tütarettevõtte tegevus- ja finantspoliitikat.

Tütarettevõtte soetamist kajastatakse ostumeetodil (välja arvatud ühise kontrolli all toimuvad äriühendused, mida kajastatakse korrigeeritud ostumeetodil). Vastavalt ostumeetodile võetakse omandatud tütarettevõtte varad, kohustised ja tingimuslikud kohustised arvele nende õiglases väärtuses ning omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara õiglase väärtuse vahe kajastatakse positiivse või negatiivse firmaväärtusena. Alates omandamise kuupäevast kajastatakse omandatud tütarettevõtte varad, kohustised ja tingimuslikud kohustised ning tekkinud positiivne firmaväärtus

konsolideeritud bilansis ning osalus omandatud tütarettevõtte tuludes ja kuludes kajastatakse konsolideeritud kasumiaruandes. Negatiivne firmaväärtus kajastatakse koheselt tuluna.

Kui ettevõtte soetamisel ei omandatud äri, siis antud tehingut kajastatakse kui varade ostu. Ostu kajastamiseks jaotatakse soetusmaksumus eraldiseisvatele varadele (ja kohustistele) nende suhteliste õiglase väärtuste alusel ostmise kuupäeval. Firmaväärtust tehingust ei teki.

Juhul, kui tütarettevõtte müüakse aruandeperioodi jooksul, kajastatakse konsolideeritud kasumiaruandes müüdud tütarettevõtte tulusid ja kulusid kuni kontrolli üleandmiseni. Vahe müügihinna ja tütarettevõtte netovara bilansilise väärtuse vahel kontserni bilansis (kaasa arvatud firmaväärtus) müügikuupäeva seisuga kajastatakse kasumi/kahjumina tütarettevõtte müügist. Juhul, kui tütarettevõtte osalisel müügil väheneb kontserni kontroll ettevõtte üle alla 50%, kuid mõju ettevõtte üle ei kao täielikult, lõpetatakse alates müügikuupäevast ettevõtte konsolideerimine ning kajastatakse järelejäänud osa tütarettevõtte varades, kohustistes ning firmaväärtuses kas sidusettevõttena, ühisettevõttena või muu finantsinvesteeringuna. Allesjääva investeeringu osa bilansilist väärtust müügikuupäeval loetakse tema uueks soetusmaksumuseks.

Sidusettevõtjad

Sidusettevõtja on ettevõtja, mille üle kontsern omab olulist mõju, kuid mida ta ei kontrolli. Üldjuhul eeldatakse olulise mõju olemasolu juhul, kui kontsern omab ettevõtjast 20% - 50% hääleõiguslikest aktsiatest või osadest.

Investeeringud sidusettevõtjatesse on konsolideeritud finantsaruannetes kajastatud kapitaliosaluse meetodil; selle kohaselt on alginvesteeringut korrigeeritud ettevõttest saadud kasumi/kahjumiga ning laekunud dividendidega. Omavahelistes tehingutes tekkinud realiseerumata kasumid elimineeritakse vastavalt ettevõtja osaluse suurusele. Realiseerimata kahjumid elimineeritakse samuti, välja arvatud juhul, kui kahjumi põhjuseks on vara väärtuse langus. Juhul kui ettevõtte osalus kapitaliosaluse meetodil kajastatava sidusettevõtja kahjumis on võrdne või ületab sidusettevõtte bilansilist jääkväärtust, vähendatakse investeeringu bilansilist jääkväärtust nullini ning edasisi kahjumeid kajastatakse bilansiväliselt. Juhul kui ettevõtja on garanteerinud või kohustatud rahuldama sidusettevõtja kohustisi, kajastatakse bilansis nii vastavat kohustist kui ka kapitaliosaluse meetodi kahjumit. Vajadusel on sidusettevõtjate raamatupidamis põhimõtted muudetud vastavaks kontserni arvestus- põhimõtetele.

Äriühendused ühise kontrolli all olevate ettevõtete vahel

Ühise kontrolli all olevate ettevõtete vahel toimunud äriühendusi kajastatakse korrigeeritud ostumeetodil, mille kohaselt kajastatakse omandatud osalust teises ettevõttes omandatud netovara bilansilises väärtuses (st. nagu omandatud varad ja kohustised olid kajastatud omandatud ettevõtte bilansis) ning omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara bilansilise väärtuse vahe kajastatakse omandava ettevõtte omakapitali vähenemise või suurenemisena.

Konsolideeritud aastaaruande lisades esitatud Emaettevõtte konsolideerimata aruanded

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisades avaldatakse konsolideeriva üksuse (emaettevõtte) eraldiseisvad konsolideerimata põhjaruanded. Emaettevõtte põhjaruannete koostamisel on järgitud samu arvestuspõhimõtteid, mida on rakendatud ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel, v.a investeeringud tütar- ja sidusettevõtetesse, mis konsolideerimata aruandes on kajastatud soetusmaksumuse meetodil.

B. Finantsvarad

Kontsernil on järgmised finantsvarad: raha ja raha lähendid (vt. ka arvestuspõhimõte C), nõuded ostjate vastu (vt. ka arvestuspõhimõte D) ja muud nõuded.

Finantsvarade oste ja müüke kajastatakse tehingupäeval (s.t päeval, mil Kontsern võtab endale kohustise (näiteks sõlmib lepingu) teatud finantsvara ostuks või müügiks).

Raha ja raha lähendid, nõuded ostjatele ja muud nõuded (viitlaekumised, antud laenu ning muud lühi- ja pikaajalised nõuded), välja arvatud edasimüügi eesmärgil omandatud nõuded, kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumus. Lühiajaliste nõuete korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul ligilähedane nende nominaalväärtusega (miinus tagasimaksed ning võimalikud allahindlused), mistõttu lühiajalisi nõudeid kajastatakse bilansis tõenäoliselt laekuv summas.

C. Raha ja raha lähendid

Raha ja selle lähenditena kajastatakse rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke (v.a. arvelduskrediit), kuni 3-kuulisi tähtajalisi deposiite ning paigutusi rahaturufondidesse ja muudesse ülikviidsetesse fondidesse, mis investeerivad instrumentidesse, mis individuaalselt vastavad raha ja raha lähendi mõistele. Arvelduskrediiti kajastatakse bilansis lühiajaliste laenukohustiste koosseisus.

D. Nõuded ostjate vastu

Nõuetena ostjate vastu kajastatakse kontserni tavapärase äritegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid. Nõudeid ostjate vastu kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumus (s.o nominaalväärtus miinus tagasimaksed ning vajadusel tehtavad allahindlused).

Nõuete allahindlust kajastatakse, kui esineb objektiivseid tõendeid selle kohta, et kõik nõuete summad ei laeku vastavalt nõuete esialgsetele lepingutingimustele. Asjaoludeks, mis viitavad võimalikule nõuete väärtuse langusele, on võlgniku pankrot või olulised finantsraskused ning maksetähtaegadest mittekinnipidamine. Individuaalselt oluliste nõuete väärtuse langust (st. vajadust allahindluseks) hinnatakse iga ostja kohta eraldi, lähtudes eeldatavasti tulevikus laekuvate summade nüüdisväärtusest. Selliste nõuete puhul, mis ei ole individuaalselt olulised ja mille suhtes ei ole otseselt teada, et nende väärtus oleks langenud, hinnatakse väärtuse langust kogumina, arvestades eelmiste aastate kogemust laekumata jäänud nõuete osas. Ebatõenäoliselt laekuvate nõuete allahindlussumma on vahe nende nõuete bilansilise väärtuse ja tulevaste rahavoogude nüüdisväärtuse vahel, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Nõuete bilansilist väärtust vähendatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete allahindlussumma võrra ning kahjum allahindlusest kajastatakse kasumiaruandes kuluna. Kui nõue loetakse lootusetult laekuvaks, kantakse nõue ja tema allahindlus bilansist välja. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumist kajastatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu vähendamisena.

E. Tuletisinstrumentid

Tuletisinstrumente kajastatakse esmasel arvelevõtmisel õiglases väärtuses tuletisinstrumenti lepingu sõlmimise kuupäeval ja hinnatakse edaspidi ümber nende õiglasele väärtusele.

Tuletisinstrumentekajastatakse õiglases väärtuses läbikasumiaruande. Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutusest tulenevad kasumid ja kahjumid kajastatakse kasumiaruandes muu äritulu või muu ärikuluna.

F. Varud

Varud võetakse algselt arvele nende soetusmaksumus, mis koosneb ostukulutustest, tootmiskulutustest ja muudest kulutustest, mis on vajalikud varude viimiseks nende olemasolevasse asukohta ja seisundisse. Varude kuluks kandmisel kasutatakse FIFO meetodit. OÜ Utilitas Tallinna Elektri jaam kasutab kütusevarude kuludes kajastamisel ja varude bilansilise väärtuse arvutamisel kaalutud keskmise hinna meetodit. Varud kajastatakse bilansis nende soetusmaksumus või neto realiseerimisväärtuses, sõltuvalt sellest, kumb on madalam. Varude allahindlusi nende neto realiseerimisväärtusele kajastatakse allahindluse perioodil muudes ärikuludes.

G. Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse kontserni enda majandustegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 700 eurot kuni alates 10 000 eurot, olenevalt kontserni ettevõttest.

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumus, mis koosneb ostuhinnast (k.a tollimaks ja muud mittetagastatavad maksud) ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja -asukohta. Juhul kui materiaalse põhivara objekti otstarbekohasesse kasutusvalmidusse viimine vältab pikema perioodi jooksul, kapitaliseeritakse vara soetusmaksumusse varaga seotud laenukasutuse kulutused. Laenukasutuse kulutuste kapitaliseerimine lõpetatakse hetkest, mil vara on olulises osas valmis otstarbekohaseks kasutamiseks või selle aktiivne arendustegevus on pikemaks ajaks peatatud.

Materiaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumus, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Kapitalirendile võetud materiaalse põhivara arvestus toimub sarnaselt ostetud põhivaraga.

Materiaalse põhivara objektile tehtud hilisemad väljaminekud kajastatakse põhivarana, kui on tõenäoline, et kontsern saab varaobjektiga seotud tulevast majanduslikku kasu ning varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Muid hooldus- ja remondikuludid kajastatakse kuluna nende toimumise momendil.

Amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsioonimäär määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust tööeast. Olulise lõppväärtusega varaobjektide puhul amortiseeritakse kasuliku eluea jooksul kulusse ainult soetusmaksumuse ja lõppväärtuse vahelist amortiseeritavat osa.

Juhul kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena ning määratakse vastavalt nende kasulikule elueale eraldi amortisatsiooninormid.

Amortisatsioonimäärade vahemikud on materiaalse põhivara gruppidele järgmised:

Ehitised ja rajatised	2 - 10%	10 - 50 aastat
Soojustrassid	3 - 10%	10 - 30 aastat
Tootmiseseadmed	3 - 20%	5 - 35 aastat
Muud masinad ja seadmed	10 - 33%	3 - 10 aastat
Muu inventar ja IT seadmed	10 - 33%	3 - 25 aastat

Piiramata kasutuseaga objekte (maa, püsiva väärtusega kunstiteosed, muuseumi-eksponaadid ja raamatud) ei amortiseerita.

Amortisatsiooni arvestamist alustatakse hetkest, mil vara on kasutatav vastavalt juhtkonna poolt plaanitud eesmärgil ning lõpetatakse kui lõppväärtus ületab bilansilist jääkmaksumust, vara lõpliku eemaldamiseni kasutusest. Igal bilansipäeval hinnatakse kasutatavate amortisatsioonimäärade, amortisatsioonimeetodi ning lõppväärtuse põhjendatust.

Juhul kui põhivara kaetav väärtus (s.o kõrgem kahest järgnevast näitajast: vara õiglase väärtus (miinus müügikulutused) või vara kasutusväärtus) on väiksem tema bilansilisest jääkmaksumusest, on materiaalse põhivara objektid alla hinnatud nende kaetavale väärtusele (vaata ka arvestuspõhimõtet osas J).

Materiaalse põhivara kajastamine lõpetatakse vara võõrandamise korral või olukorras, kus vara kasutamisest või müügist ei eeldata enam majanduslikku kasu. Kasum või kahjum, mis on tekkinud materiaalse põhivara kajastamise lõpetamisest, kajastatakse kasumiaruandes muude äritulude või muude ärikulude real.

H. Rendivarad

2001. a sõlmis AS Utilitas Tallinn (rentnik) Tallinna linnale kuuluva ettevõttega AS Tallinna Soojus (rendileandja) rendi- ja opereerimislepingu 30 aastaks. Selle lepingu raames võttis rentnik rendile tervikvara, mida ta on kohustatud hooldama ja säilitama ning rendiperioodi lõppedes rendileandjale tagastama. Kapitalirendile võetud vara, mida vastavalt lepingule nimetatakse "Rendivara" on eraldi välja toodud lisades 7, 8 ja 9. Rentnik teeb rendile võetud varale parendusi ja asendusi, mis võetakse arvele Rendivara koosseisus ja mida amortiseeritakse rendiperioodi jooksul vastavalt kasulikule elueale. Investeeringud Rendivara asendustesse kuuluvad ettevõttele rendiperioodi lõpul jääkväärtuses kompenseerimisele rendileandja poolt.

Rendivarade kapitalirendile võtmisega kaasnevad kohustised on kajastatud bilansis eraldi real "Kapitalirendi kohustised".

Muud rendilepinguga seotud materiaalsed varad, mida AS Utilitas Tallinn omandab täiendavalt rendiperioodi jooksul, kuuluvad juhul kui omand läheb rendiperioodi lõpul rendileandjale üle jääkväärtuses kompenseerimisele.

I. Immateriaalne vara

Immateriaalset vara (firmaväärtus, patendid, litsentsid, kaubamärgid, tarkvara, ehitusõigused, liitumislepingud) kajastatakse bilansis siis, kui vara on kontserni poolt kontrollitav, tema kasutamisest saadakse tulevikus majanduslikku kasu ning vara soetusmaksumus on usaldusväärselt mõõdetav. Omandatud immateriaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumus, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Arvele võtmise järel kajastatakse immateriaalset vara selle soetusmaksumus, millest on maha arvatud akumuleeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Immateriaalset vara amortiseeritakse lineaarsel meetodil, lähtudes vara eeldatavast kasulikust elueast. Igal bilansipäeval hinnatakse vara amortisatsiooniperioodide ning -meetodi põhjendatust. Amortisatsioonimäärade vahemikud on immateriaalse põhivara gruppidele järgmised:

Firmaväärtus	4,55%
Tarkvara, patendid, litsentsid, kaubamärgid, ehitusõigused, liitumislepingud ja muu immateriaalne põhivara	20-33%

Hinnatakse vara väärtuse langust, kui on ilmnunud asjaolusid, mis viitavad võimalikule väärtuse langusele (vaata ka arvestuspõhimõtet osas J).

Firmaväärtus

Firmaväärtus on positiivne vahe äriühenduse käigus omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara õiglase väärtuse vahel, peegeldades seda osa soetusmaksumusest, mis tasuti omandatud kontserni selliste varade eest, mida ei ole võimalik eristada ja eraldi arvele võtta. Omandamise kuupäeval kajastatakse firmaväärtus konsolideeritud bilansis selle soetusmaksumus immateriaalse varana.

Firmaväärtust amortiseeritakse lineaarselt omandatud netovara eeldatava kasuliku eluea jooksul.

Tarkvara

Immateriaalse varana kajastatakse ostetud arvutitarkvara, mis ei ole seonduva riistvara lahutamatu osa. Arvutitarkvara arenduskulud kajastatakse immateriaalse varana, kui need on otseselt seotud selliste tarkvaraobjektide arendamisega, mis on eristatavad, kontserni poolt kontrollitavad ning mille kasutamisest saadakse tulevast majanduslikku kasu pikema aja kui ühe aasta jooksul. Kapitaliseeritavad arvutitarkvara arenduskulud hõlmavad tööjõukulusid ning muid arendamisega otseselt seotud kulutusi. Arvutitarkvara arenduskulud amortiseeritakse hinnangulise kasuliku eluea jooksul, mille pikkus on kuni 5 aastat. Arvutitarkvara jooksva hooldusega seotud kulud kajastatakse kasumiaruandes jooksva perioodi kuludena.

Ehitusõigused, liitumislepingud

Ehitusõiguste amortisatsiooni alustatakse hetkel, kui tekib võimalus kasutada õigust alustada ehitustöödega. Enne varade valmimist ehitusõiguse amortisatsioonikulu kajastatakse varade soetusmaksumus. Ehitusõigust amortiseeritakse lineaarselt kuni hoonestusõiguse lõpuni.

Liitumislepingut hakatakse amortiseerima siis, kui see kasutusele võetakse, ehk siis varade valmimise hetkel. Liitumislepingut amortiseeritakse lineaarselt kuni hoonestusõiguse lepingu lõpuni.

Muu immateriaalne põhivara

Kulutused patentide, kaubamärkide, litsentside ja sertifikaatide soetamiseks kapitaliseeritakse, kui on võimalik hinnata neilt kulutustelt tulevikus saadavat tulu. Muu immateriaalne põhivara kantakse kuluks lineaarselt eeldatava kasuliku eluea jooksul, mille pikkus ei ületa 5 aastat.

J. Varade väärtuse langus

Määramata kasuliku elueaga immateriaalsete põhivarade puhul kontrollitakse kord aastas vara väärtuse langust, võrreldes vara bilansilist maksumust kaetava väärtusega.

Piiramata kasutuseaga materiaalse põhivara (maa) ning amortiseeritavate varade puhul hinnatakse vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ning võrreldakse seda bilansilise maksumusega.

Väärtuse langusest tekkinud kahjum kajastatakse summas, mille võrra vara bilansiline maksumus ületab selle kaetava väärtuse. Vara kaetav väärtus on vara õiglase väärtus, millest on maha lahutatud müügikulutused, või selle kasutusväärtus, vastavalt sellele, kumb on kõrgem. Vara väärtuse languse hindamise eesmärgil hinnatakse kaetavat väärtust kas üksiku varaobjekti või väikseima võimaliku varade grupi kohta, mille jaoks on võimalik rahavoogusid eristada (raha genereeriv üksus). Varade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kuluna.

Kord alla hinnatud varade puhul hinnatakse igal järgmisel bilansikuupäeval, kas võib olla tõenäoline, et vara kaetav väärtus on vahepeal tõusnud. Kui väärtuse testi tulemusena selgub, et vara või varade grupi (raha genereeriva üksuse) kaetav väärtus on tõusnud üle bilansilise jääkmaksumuse, tühistatakse varasem allahindlus ja suurendatakse vara bilansilist jääkmaksumust kuni summani, mis oleks kujunenud, arvestades vahepealsetel aastatel normaalset amortisatsiooni. Allahindluse tühistamist kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes põhivara allahindluse kulu vähendamisena.

K. Kapitali- ja kasutusrendid

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

Kontsern kui rentnik

Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustisena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Rendimaksud jaotatakse finantskuluks (intressikulu) ja kohustise jääkväärtuse vähendamiseks. Finantskulud jaotatakse rendiperioodile arvestusega, et intressimäär on igal ajahetkel kohustise jääkväärtuse suhtes sama. Kapitalirendi tingimustel renditud varad amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, kusjuures amortisatsiooniperioodiks on vara eeldatav kasulik tööiga või rendisuhte kehtivuse periood, olenevalt sellest, kumb on lühem. Kapitalirendi lepingute sõlmimisega otseselt kaasnevad rentniku poolt kantavad esmased otsekulutused kajastatakse renditava vara soetusmaksumuse koosseisus.

Kasutusrendimaksud kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kasumiaruandes kuluna.

L. Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad hankijatele, võetud laenud, viitvõlad ning muud lühiajalised võlakohustised) võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (v.a edasimüügi eesmärgil soetatud finantskohustised ning negatiivse õiglase väärtusega tuletisinstrumentid, mida kajastatakse nende õiglases väärtuses).

Lühiajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul ligilähedane nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustisi kajastatakse bilansis maksmisele kuuluvas summas. Pikaajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamiseks võetakse nad algselt arvele saadud tasu õiglases väärtuses (millest on maha arvatud tehingukulutused), arvestades järgnevatel perioodidel kohustistelt intressikulu kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Finantskohustis liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast; või kontsernil pole tingimusteta õigust kohustise tasumist edasi lükata rohkem kui 12 kuud pärast bilansikuupäeva. Laenukohustisi, mille tagasimakse tähtaeg on 12 kuu jooksul bilansipäevast, kuid mis refinantseeritakse pikaajaliseks pärast bilansipäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist, kajastatakse lühiajalistena. Samuti kajastatakse lühiajalistena laenukohustisi, mida laenuandjal oli õigus bilansipäeval tagasi kutsuda laenulepingus sätestatud tingimuste rikkumise tõttu.

M. Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Eraldistena kajastatakse bilansis tõenäolisi kohustisi, mis on avaldunud enne bilansikuupäeva toimunud sündmuste tagajärjel ning mille realiseerumise aeg või summa ei ole kindlad. Eraldiste kajastamisel bilansis on lähtutud juhtkonna hinnangust eraldise täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ning eraldise realiseerumise aja kohta. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustise rahuldamiseks või üleandmiseks kolmandale osapoolele.

Juhul kui eraldis realiseerub tõenäoliselt hiljem kui 12 kuu jooksul pärast bilansipäeva, kajastatakse seda diskonteeritud väärtuses (eraldisega seotud väljamaksete nüüdisväärtuse summas), välja arvatud juhul, kui diskonteerimise mõju on ebaoluline.

Muud võimalikud või eksisteerivad kohustised, mille realiseerumine ei ole tõenäoline või millega kaasnevate kulutuste suurust ei ole võimalik piisava usaldusväärsusega hinnata, on avalikustatud aastaaruande lisades tingimuslike kohustistena.

Keskkonnakaitselised eraldised

Keskkonnakaitselised eraldised moodustatakse enne bilansipäeva toimunud keskkonnakahjustuste suhtes juhul, kui nende kahjustuste likvideerimise nõue tuleneb seadusandlusest või ettevõtte poolt võetud lepingulistest kohustistest.

Lubadused, garantiid ja muud kohustised, mille realiseerumine on vähetõenäoline või millega kaasnevate kulutuste suurust ei ole võimalik piisava usaldusväärsusega hinnata, kuid mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustisteks, on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisades potentsiaalsete kohustistena.

N. Ettevõtte tulumaks

Eestis kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis ettevõtte aruandeaasta kasumit. Tulumaksu makstakse dividendidelt, erisoodustustelt, kingitustelt, annetustelt, vastuvõtukuludelt, ettevõtlusega mitteseotud väljamaksetelt ning siirdehinna korrigeerimistelt. Dividendidena jaotatud kasumi maksumääraks on 20/80 väljamakstavalt netosummalt. Teatud tingimustel on võimalik saadud dividende jaotada edasi ilma täiendava tulumaksukuluta. Alates 2019. aastast rakendatakse madalamat maksumäära 14/86 regulaarsetele dividendiväljamaksetele ulatuses, mis on väiksem või võrdne kolme eelneva aasta keskmise maksustatud dividendiga. 2018. a oli esimene arvesse võetav aasta kolme aasta keskmise maksustatud kasumi arvestamisel. Tulumaksukohustus ja tulumaksukulu dividendidelt kajastatakse dividendide väljakuulutamise hetkel. Dividendide väljamaksmisega kaasnevat ettevõtte tulumaksu kajastatakse kohustisena ja kasumiaruandes tulumaksukuluna samal perioodil kui dividendid välja kuulutatakse,

sõltumata sellest, millise perioodi eest need on välja kuulutatud või millal need tegelikult välja makstakse. Tulumaksu tasumise kohustis tekib dividendide väljamaksele järgneva kuu 10. kuupäeval.

Maksustamissüsteemi omapärasest lähtuvalt ei teki Eestis registreeritud ettevõtetel erinevusi vara maksuarvestuslike ja bilansiliste jääkväärtuste vahel ning sellest tulenevalt ka edasilükkunud tulumaksunõudeid ega -kohustisi. Bilansis ei kajastata tingimuslikku tulumaksukohustist, mis tekiks jaotamata kasumist dividendide väljamaksmisel. Maksimaalne tulumaksukohustis, mis kaasneks jaotamata kasumi dividendidena väljamaksmisel, on esitatud aastaaruande lisas 13.

O. Tulude arvestus

Tulu kaupade müügist kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglases väärtuses, võttes arvesse kõiki tehtud allahindlusi ja soodustusi. Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle müüjalt ostjale, müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav ning tehingust saadava tasu laekumine on tõenäoline.

Tulu teenuse müügist kajastatakse teenuse osutamise järel, või juhul kui teenus osutatakse pikema ajaperioodi jooksul, siis lähtudes valmidusastme meetodist.

Elektri- ja soojusenergia müük ning kaugjahutuse teenus

Elektri- ja soojusenergia ning kaugjahutuse teenuse müügitulu kajastatakse tekkepõhiselt igakuiselt mõõtjate näitude alusel.

Liitumistasud

Liitumistasud kajastatakse tuluna siis, kui liitumisega seotud teenus on osutatud (st liitumiseks vajalik põhivara on ehitatud) ning puudub sisuline risk, et tasusid peab tagasi maksma.

Muu

Saadud sihtfinantseering kajastatakse tuluna, kui sihtfinantseerimine muutub sissenõutavaks ning sihtfinantseerimisega seotud võimalikud tingimused on täidetud.

Intressitulu ja dividenditulu kajastatakse siis, kui tulu laekumine on tõenäoline ja tulu suurust on võimalik usaldusväärselt hinnata. Intressitulu kajastatakse kasutades vara sisemist intressimäära, välja arvatud juhtudel, kui intressi laekumine on ebakindel. Sellistel juhtudel arvestatakse intressitulu kassapõhiselt. Dividenditulu kajastatakse siis, kui omanikul on tekkinud seaduslik õigus nende saamiseks.

■ Lisa 2 Raha ja raha lähendid

TUHANDETES EURODES	31.12.2022	31.12.2021
Pangakontod	3 852	19 331
Tähtajalised hoiused (tähtajaga kuni 3 kuud)	300	0
RAHA JA RAHA LÄHENDID KOKKU	4 152	19 331

■ Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

Lühiajalised nõuded ja ettemaksed

TUHANDETES EURODES	31.12.2022	31.12.2021
Nõuded ostjate vastu	47 151	44 303
sh Ostjatelt laekumata arved	47 154	44 309
Ebatõenäoliselt laekuvad arved	-3	-6
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	2	3
Muud lühiajalised nõuded	1 478	51
Nõuded seotud osapoolte vastu (lisa 23)	25	24
Intressi nõuded seotud osapooltele (lisa 23)	2 149	1 260
Ettemaksed teenuste eest	1 162	710
LÜHIAJALISED NÕUDED JA ETTEMAKSED KOKKU	51 967	46 351

Pikaajalised nõuded ja ettemaksed

TUHANDETES EURODES	31.12.2022	31.12.2021
Pikaajalise ettemaksed	25	28
Antud laenud (lisa 23)	20 150	11 000
PIKAAJALISED NÕUDED JA ETTEMAKSED KOKKU	20 175	11 028

Aruandeperioodil suurenes ebatõenäoliselt laekuvate arvete reserv 5 tuhat eurot (2021: reserv vähenes 4 tuhat eurot; vt lisa 17). 2022 aastal kanti lootusetult laekuvateks nõudeid 8 tuhande euro ulatuses (2021: lootusetult laekuvateks nõudeid ei kantud). Aruandeperioodil saadi tulu varem lootusetult laekuvateks tunnistatud nõuetest 7 tuhat eurot (2021: 11 tuhat eurot; vt lisa 15).

■ Lisa 4 Varud

TUHANDETES EURODES	31.12.2022	31.12.2021
Tooraine ja materjal	2 196	1 598
Kütus	22 800	1 530
Ettemaksed varude eest	16 716	18
VARUD KOKKU	41 712	3 146

Ettemaksed varude eest sisaldavad 10 625 tuhande EUR ulatuses ettemaksu diislikütuse eest, mis oli hangitud reservkütuseks maagaasi tarnehäirete võimalike riskide maandamiseks. Seisuga 31.12.2022 hinnati ettemaks diislikütuse eest ümber neto realiseerimisväärtusesse lähtudes valitsevast turust, mille tulemusena moodustati provisjon summas 7 781 tuhat eurot (vt lisa 11).

Aruandeperioodil kanti varusid maha 4 tuhande euro väärtuses (2021: 12 tuhande euro väärtuses). 2022 ja 2021 aastal varusid alla ei hinnatud.

■ Lisa 5 Tütarettevõtted

31.12.2022 seisuga omas OÜ Utilitas osalust järgmistes tütarettevõtetes:

Tütarettevõtte	Tegevusala	Osalus 31.12.2022	Osalus 31.12.2021
OÜ Utilitas Tallinna Elektri jaam	Soojus- ja elektrienergia tootmine ja müük	100%	100%
AS Utilitas Tallinn	Soojus- ja elektrienergia tootmine ja müük, kaugjahutuse teenuse osutamine	100%	100%
AS Utilitas Eesti	Soojusenergia tootmine ja müük	100%	100%
OÜ Tuulepealne Maa	Tuuleparkide arendused	100%	0%

Kõik tütarettevõtted on asutatud ja tegutsevad Eestis.

2021. aasta aprillis omandas Utilitas OÜ 100% osaluse osaühingust Tuulepealne Maa, mis tegeleb Saarde ja Aseri tuuleparkide arendustega. Omandatud ettevõttel puudusid omandamishetkel olulised protsessid ning ei toodetud ka väljundeid (tuulenergiat), seega ei olnud tegemist äri omandamisega ning antud tehingut käsitletakse varade ostuna.

■ Lisa 6 Sidusettevõtjad

2021 aasta veebruaris asutas Utilitas OÜ koos UG Investment OÜ-ga ühisettevõtte (50%/50%) Utilitas Wind OÜ, et omandada ja arendada taastuvenergia projekte Eestis ja teistes Balti riikides. Investeering on klassifitseeritud sidusettevõtteks, kuna mõlemad omanikud omavad ühtset kontrolli.

TUHANDETES EURODES	31.12.2022	31.12.2021
Investeering sidusettevõtjasse aasta alguses	720	0
Ettevõtte asutamiskulud	0	5
Mitterahaline sissemakse omakapitali	0	990
Aruandeperioodi kapitaliosaluse kasum (kahjum)	4 626	-275
Investeering sidusettevõtjasse aasta lõpus	5 346	720

Sidusettevõtja Utilitas Wind OÜ finantsinformatsioon (kajastades 100% sidusettevõtet):

TUHANDETES EURODES	31.12.2022	31.12.2021
Käibevara	13 372	5 974
Põhivara	93 263	37 738
Lühiajalised kohustused	10 129	4 004
Pikaajalised kohustused	84 829	37 936
Omakapital	11 677	1 772
Müügitulu	10 811	14
Puhaskasum (-kahjum)	9 913	-559

2021. aasta esimese pooles omandas Utilitas OÜ 20,36% osaluse Tallinna Vesi AS-is, mis on Eesti suurim joogivee- ja reoveeteenuseid pakkuv ettevõtte teenindades Tallinna linna ja selle lähiümbruse omavalitsusi.

TUHANDETES EURODES	31.12.2022	31.12.2021
Investeering sidusettevõtjasse aasta alguses	57 923	0
Soetusmaksumus	0	58 561
Saadud dividendid	-2 647	-2 647
Aruandeperioodi kapitaliosaluse kasum	1 529	2 009
Investeering sidusettevõtjasse aasta lõpus	56 805	57 923

Sidusettevõtja Tallinna Vesi AS finantsinformatsioon (kajastades 100% sidusettevõttest):

TUHANDETES EURODES	31.12.2022	31.12.2021
Käibevara	22 836	43 898
Põhivara	230 557	212 275
Lühiajalised kohustused	18 487	15 490
Pikaajalised kohustused	84 930	88 022
Omakapital	149 976	152 661
Müügitulu	54 558	41 510
Puhaskasum	10 315	13 246

■ Lisa 7 Materiaalne põhivara

TUHANDETES EURODES	Maa ja ehitised	Masinate ja seadmed	Muu materiaalne põhivara	Lõpetamata ehitised ja ettemaksud	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2021					
Soetusmaksumus	259 319	164 082	2 303	22 021	447 725
Akumuleeritud kulum	-68 079	-44 532	-1 219	0	-113 830
JÄÄKMAKSUMUS	191 240	119 550	1 084	22 021	333 895
2022. a toimunud muutused					
Ostud ja parendused	1 159	653	256	73 899	75 967
Mahakandmised	-65	-152	-1	0	-218
Müügid	0	-67	-3	0	-70
Ümberklassifitseerimine	27 800	4 505	0	-32 305	0
Muud ümberklassifitseerimised	0	-11	0	0	-11
Amortisatsioonikulu	-11 005	-7 477	-207	0	-18 689
Saldo seisuga 31.12.2022					
Soetusmaksumus	289 550	170 917	2 592	63 615	526 674
Akumuleeritud kulum	-80 421	-53 916	-1 463	0	-135 800
JÄÄKMAKSUMUS	209 129	117 001	1 129	63 615	390 874

AS Utilitas Tallinn materiaalse põhivara jääkväärtus oli 31.12.2022 seisuga 222 239 tuhat eurot (31.12.2021 seisuga 196 803 tuhat eurot). Sellest moodustas AS-lt Tallinna Soojus ettevõtte rendi- ja operaatorlepingu jõustumisel üle võetud varade jääkväärtus 3 536 tuhat eurot (31.12.2021: 4 108 tuhat eurot). Ülejäänud on AS Utilitas Tallinn poolt rendi- ja operaatorlepingu jooksul tehtud investeeringute jääkväärtus. AS Utilitas Tallinn on rendilepingu jooksul teinud ja teeb edaspidi investeeringuid rendivarade asendamiseks ja muude rendilepinguga seotud materiaalse varade omandamiseks. Juhul kui nende varade omand läheb rendiperioodi lõpul AS-le Tallinna Soojus, kuuluvad kõik sellised investeeringud jääkväärtuses kompenseerimisele AS Tallinna Soojus poolt (vt lisa 8).

Aruandeperioodil müüdi põhivara summas 70 tuhat eurot (2021: 786 tuhat eurot). Kahjum põhivara mahakandmisest oli 218 tuhat eurot (2021: 148 tuhat eurot).

■ Lisa 8 Rendivarad (kapitalirent)

Kontsern kui rentnik:

Kapitalirendile võetud vara, varade parendused ja asendused varaliikide lõikes:

TUHANDETES EURODES	Materiaalne põhivara	Immateriaalne põhivara	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2021			
Soetusmaksumus	127 115	246	127 361
Akumuleeritud kulum	-37 616	-185	-37 801
JÄÄKMAKSUMUS	89 499	61	89 560
2022. a toimunud muutused			
Ostud, parendused ja asendused	18 273	35	18 308
Mahakandmised	-61	0	-61
Amortisatsioonikulu	-7 767	-30	-7 797
Saldo seisuga 31.12.2022			
Soetusmaksumus	144 866	281	145 147
Akumuleeritud kulum	-44 922	-215	-45 137
JÄÄKMAKSUMUS	99 944	66	100 010

31. oktoobril 2001. a sõlmis AS Utilitas Tallinn (rentnik) Tallinna linnale kuuluva ettevõttega AS Tallinna Soojus (rendileandja) rendi- ja opereerimislepingu 30 aastaks.

Rendivarade hulgas kajastatakse lisaks esialgselt üle võetud varadele ka rendiperioodi jooksul varadele tehtud parendusi ja asendusi. Rendiperioodi lõpus kuuluvad investeeringud rendivara asendustesse ja parendustesse jääkväärtuses kompenseerimisele AS Tallinna Soojus poolt. Lisaks on põhivarade hulgas muud rendi- ja operaatorlepinguga seotud varad, mida AS Utilitas Tallinn on omandanud täiendavalt rendiperioodi jooksul ja mis kuuluvad samuti juhul kui omand läheb rendiperioodi lõpul rendileandjale üle, jääkväärtuses kompenseerimisele AS Tallinna Soojus poolt.

AS Tallinna Soojus rendi- ja opereerimislepinguga seotud põhivarade bilansiline jääkmaksumus jaguneb alljärgnevalt:

TUHANDETES EURODES	31.12.2022	31.12.2021
AS Tallinna Soojus (rendileandja) rendi- ja opereerimislepingu sõlmimisel üle antud põhivarad	3 536	4 108
Rendiperioodil AS Utilitas Tallinn (rentniku) poolt teostatud parendused	6 640	7 226
Rendiperioodil AS Utilitas Tallinn (rentniku) poolt teostatud asendused	89 005	77 563
RENDITUD VARADE BILANSILINE JÄÄKMAKSUMUS KOKKU	99 181	88 897
Projektivarad	103 086	94 961
Eravarad	6 525	6 509
Lõpetamata ehitus ja ettemaksud	15 272	7 805
KOKKU TALLINNA SOOJUSE RENDI- JA OPEREERIMISLEPINGUGA SEOTUD PÕHIVARAD	224 064	198 172

Lepingust tulenev kapitalirendikohustus

Rendi- ja operaatorlepingu alusel rendiperioodi lõpuni tasutavate rendimaksete väärtus kajastub kohustiste all ja moodustas seisuga 31.12.2022 35 639 tuhat eurot (31.12.2021 seisuga 37 314 tuhat eurot).

Rendimaksete nüüdisväärtus lepingu sõlmimisel oli 35 834 tuhat eurot ja aastane rendimakse 2 684 tuhat eurot. Rendimaksete nüüdisväärtuse leidmiseks prognoositi algselt tarbijahinnaindeksi väärtused esimese 5 aasta jooksul 4,5%, järgmise 5 aasta jooksul 3,5% ja viimase 20 aasta jooksul 3,1%. Renditasu korrigeeritakse üks kord kalendriaasta jooksul vastavalt tarbijahinnaindeksi muutusele eelnenud aastal. Algselt prognoositud ja tegeliku tarbijahinnaindeksi erinevuse mõju rendimakse suurusele kajastatakse perioodi tuluna või kuluna. Rendimakse tasumine toimub kord kvartalis.

Kapitalirendi kohustus seisuga 31.12.2022 on 36 311 tuhat eurot (31.12.2021 seisuga 37 828 tuhat eurot; vt lisa 10).

Kapitalirendi tingimustel renditakse transpordivahendeid bilansilise jääkmaksumusega 8 293 tuhat eurot (31.12.2021 663 tuhat eurot).

Lisa 9 Immateriaalne põhivara

TUHANDETES EURODES	Firmaväärtus	Muu immateriaalne põhivara	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2021			
Soetusmaksumus	22 839	2 252	25 091
Akumuleeritud kulum	-10 381	-597	-10 978
JÄÄKMAKSUMUS	12 458	1 655	14 113
2022. a toimunud muutused			
Ostud ja parendused	0	918	918
Amortisatsioonikulu	-1 039	-309	-1 348
Saldo seisuga 31.12.2022			
Soetusmaksumus	22 839	3 163	26 002
Akumuleeritud kulum	-11 420	-899	-12 319
JÄÄKMAKSUMUS	11 419	2 264	13 683

Immateriaalse põhivara hulgas kajastatakse AS Tallinna Soojus rendi- ja operaatorlepingu alusel renditud immateriaalseid varasid nende parenduste ja asendustega bilansilises jääkmaksumuses 66 tuhat eurot (31.12.2021: 61 tuhat eurot; vt lisa 8).

Lisa 10 Laenukohustised

TUHANDETES EURODES	Lühiajaline saldo 31.12.2022	Pikaajaline saldo 31.12.2022	Tagasimakse tähtaeg	Lepinguline intressimäär
Omaniku laen (lisa 23)	0	332 701	2047	4,99%
Kapitalirendikohustised	2 183	34 128		
sh Rendi- ja operaatorleping AS-ga Tallinna Soojus (lisa 8)	2 008	33 631	2031	(diskontomäär) 9,60%
Muu kapitalirent	175	497	2026	6 kuu euribor+ 1,30-1,55%
KOKKU	2 183	366 829		

TUHANDETES EURODES	Lühiajaline saldo 31.12.2021	Pikaajaline saldo 31.12.2021	Tagasimakse tähtaeg	Lepinguline intressimäär
Omaniku laen (lisa 23)	0	277 701	2047	4,99%
Kapitalirendikohustised	1 795	36 033		
sh Rendi- ja operaatorleping AS-ga Tallinna Soojus (lisa 8)	1 675	35 639	2031	(diskontomäär) 9,60%
Muu kapitalirent	120	394	2026	6 kuu euribor+ 1,30-1,35%
KOKKU	1 795	313 734		

Aruandeperioodil saadi emattevõttelt laenu summas 55 000 tuhat eurot (2021: 48 000 tuhat eurot).

Aruandeperioodi intressikulu saadud laenudelt oli 14 481 tuhat eurot (2021: 12 646 tuhat eurot) (vt lisa 23) ja kapitalirendi intressikulu 3 078 tuhat eurot (2021: 3 319 tuhat eurot).

Kontsernil on sõlmitud SEB pangaga käibekrediidi leping limiidiga 15 miljonit eurot, intressikulu käibekrediidi kohustistasudelt oli 82 tuhat eurot (2021: 91 tuhat eurot) ja käibekrediidi intressikulu 1 tuhat eurot (2021: 2 eurot).

Kõik kontserni võlakohustised on eurodes. Informatsioon laenukohustiste tagatiste kohta on toodud lisa 20.

■ Lisa 11 Võlad ja ettemaksud

Lühiajalised võlad ja ettemaksud

TUHANDETES EURODES	31.12.2022	31.12.2021
Võlad tarnijatele	34 160	29 553
Võlad töövõtjatele	156	159
Maksuvõlad	1 022	5 650
sh Käibemaks	251	4 973
Sotsiaalmaks	342	293
Õhusaastemaks	192	180
Üksikisiku tulumaks	172	158
Erijuhtude tulumaks	33	16
Töötuskindlustusmaks	18	17
Kohustuslik kogumispension	10	10
Aktsiisimaks	4	3
Muud võlad	309	245
Intressikohustus (lisa 23)	1 501	1 223
Lühiajalised tuletisinstrumendid (lisa 19)	1 534	0
Lühiajalised eraldised	2 061	1 660
Eraldis kahjulike lepingute katteks (lisa 4)	7 781	0
CO ₂ saastekvootide reserv (lisa 16; 21)	6 344	6 598
Saadud ettemaksud	300	308
LÜHIAJALISED VÕLAD JA ETTEMAKSED KOKKU	55 168	45 396

Põlevkiviõli hinnariski maandamiseks sõlmis kontsern 2022 aastal tuletistehingu. Tuletis-instrumendi õiglase väärtus seisuga 31.12.2022 oli 1 534 tuhat eurot (vt lisa 19).

■ Lisa 12 Pikaajalised eraldised

Võimalike keskkonnakahjude katteks on moodustatud eraldis 279 tuhat eurot (2021: 234 tuhat eurot). Selle aluseks on AS-iga Tallinna Soojus sõlmitud ettevõtte rendi- ja opereerimisleping, mille kohaselt kannab AS Tallinna Soojus kõik enne lepingu jõustumise kuupäeva keskkonnaohutusest tulenevad kulud, välja arvatud Utilitas Tallinna poolt kaetavad kulud maksimaalselt kuni 64 tuhande euro ulatuses ning 10% nimetatud limiiti ületavatest kuludest, kuid mitte rohkem kui 128 tuhat eurot ühe lepinguaasta kohta. Nimetatud maksimumsummasid korrigeeritakse vastavalt tarbijahinnaindeksi muutusele igal aastal.

Kontsernil ei ole bilansipäeva seisuga teada keskkonnavalastest ohtudest tulenevaid kulutusi ega ettekirjutusi ühegi pädeva organi poolt keskkonnavalase vastutuse kompenseerimiseks. Keskkonnakahjude eraldist ei ole diskonteeritud, kuna juhtkonna hinnangul on diskonteerimise mõju aastaaruandele ebaoluline.

■ Lisa 13 Omakapital

	31.12.2022	31.12.2021
Osakapital (tuhandetes eurodes)	7 650	7 650
Osade arv (tk)	1	1
Osade nimiväärtus (eurodes)	7 650 000	7 650 000

Kontserni emattevõtte osakapital seisuga 31.12.2022 ja 31.12.2021 koosneb 1 osast nimiväärtusega 7 650 000 eurot, mille eest on täielikult tasutud.

2018. a. novembris lisandus ettevõtte omanikeringi pikaajalise strateegiaga rahvusvaheline infrastruktuurifond European Diversified Infrastructure Fund II (EDIF II), mille varasid juhib First Sentier Investors. Ettevõtte kaudseteks omanikeks on EDIF II (85%) ja OÜ Utilitas juhtkonnaliikmete ettevõtted (15%). OÜ Utilitas otseseks 100% emattevõtteks on ühine valdusettevõtte FS Core Utilities S.à r.l.

TUHANDETES EURODES	31.12.2022	31.12.2021
Ettevõtte jaotamata kasum	152 605	117 698
Võimalikud dividendid	122 599	94 567
Potentsiaalne tulumaksukohustus võimalikelt dividendidelt	30 006	23 131

2022. aastal maksti 5 000 tuhat eurot (2021: 5 000 tuhat eurot) dividende, millega kaasnes tulumaksukulu 496 tuhat eurot (2021: 488 tuhat eurot).

■ Lisa 14 Müügitulu

TUHANDETES EURODES	2022	2021
Konsolideeritud müügitulu geograafiliste piirkondade lõikes		
Eesti	255 778	159 912
KOKKU	255 778	159 912
Konsolideeritud müügitulu tegevusalade lõikes		
Soojus-, elektrienergia tootmine ja müük (lisa 19)	240 388	142 680
Taastuenergia toetused	10 725	13 541
Muud müügitulud	4 665	3 691
MÜÜGITULU KOKKU	255 778	159 912

Võrreldes 2021. aastaga kasvas soojus- ja elektrienergia müük kõrgema elektrienergia tõttu Nord Pooli elektriturul ja kõrgema soojusenergia hinna tõttu, mille põhjustasid oluliselt suuremad muutuvkulud (peamiselt maagaas).

■ Lisa 15 Muud äritulud

TUHANDETES EURODES	2022	2021
Saadud trahvid ja viivised	91	8
Laekunud lootusetud võlad (lisa 3)	7	11
CO ₂ saastekvootide müük	3 305	155
Tulu sihtfinantseerimisest	428	797
Muud äritulud	14	9
MUUD ÄRITULUD KOKKU	3 845	980

Aruandeperioodil müüdi kasvuhoonegaaside heitkoguse ühikute kehtiva kauplemisperioodi jääki, kokku 41,0 tuhat tonni, keskmise hinnaga 80,7 eurot tonn (2021: 3,5 tuhat tonni, keskmise hinnaga 44,2 eurot tonn).

SA Keskonnainvesteeringute Keskus kaasrahastas 2022. aastal AS-i Utilitas Tallinn ühte investeeringuprojekti, summas 34 tuhat eurot (2021: kolme investeeringuprojekti, summas 188 tuhat eurot) ja AS-i Utilitas Eesti kuute investeeringuprojekti, summas 394 tuhat (2021: viite investeeringuprojekti, summas 609 tuhat eurot).

■ Lisa 16 Kaubad, toore, materjal ja teenused

TUHANDETES EURODES	2022	2021
Tooraine, materjal ja ostetud energia	-134 975	-68 408
Energia, vee ja kemikaalide kulud	-5 144	-2 942
Remondi ja hoolduskulud	-4 021	-3 343
Õhusaastetasu	-469	-483
CO ₂ saastekvootide kulu	-7 220	-6 598
Hoonestusõigus, maamaks	-439	-443
Edasimüüdud kaubad ja teenused	-8 345	-117
Muud	-1 951	-1 575
KAUBAD, TOORE, MATERJAL JA TEENUSED KOKKU	-162 564	-83 909

■ Lisa 17 Mitmesugused tegevuskulud

TUHANDETES EURODES	2022	2021
Mitmesugused büroo-, haldus- ja hoolduskulud	-1 552	-1 295
Uurimis- ja arengukulud	0	-26
Välised nõustajad	-503	-502
Varakindlustuse kulud	-446	-336
Ebatõenäoliselt laekuvad arved (lisa 3)	-5	4
Muud kulud	-2 243	-1 456
MITMESUGUSED TEGEVUSKULUD KOKKU	-4 749	-3 611

■ Lisa 18 Tööjõukulud

TUHANDETES EURODES	2022	2021
Palgakulu	-9 543	-8 706
Sotsiaalmaksud	-3 195	-2 913
TÖÖJÕUKULUD KOKKU	-12 738	-11 619
Töölepingu alusel töötav isik	279	261
Juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liige	9	9
Member of the management board and other control bodies	9	9

■ Lisa 19 Muud ärikulud

TUHANDETES EURODES	2022	2021
Kahjum realiseeritud tuletisinstrumentide tehingutest	-6 873	0
Kahjum realiseerimata tuletisinstrumentide tehingutest (lisa 11)	-1 534	0
Muud ärikulud	-50	-23
MUUD ÄRIKULUD KOKKU	-8 457	-23

2022 aastal elektrimüügi hinnariski maandamiseks müügihind osaliselt fikseeriti, mistõttu elektri müügitulu tasaarveldati osaliselt riskimaandamise kahjumiga, mis kajastati muudes ärikuludes summas 6 873 tuhat eurot (lisa 14).

■ Lisa 20 Laenude tagatised, panditud varad ja antud garantiid

Kontserni investeerimislaenudega seotud kohustiste, mis olid 31.12.2022 seisuga 332 701 tuhat eurot (31.12.2021 seisuga 277 701 tuhat eurot; vt lisa 10), tagamiseks on:

1. Kommertspant kontserni vallasvaradele summas 173,5 miljonit eurot. Kontserni varad, mida võib vallasvarana klassifitseerida on ostjatelt laekumata arved (vt lisa 3), varud (vt lisa 4) ja materiaalne põhivara, välja arvatud maa ja ehitised (vt lisa 7).
2. Hüpoteegid kinnistutele väärtusega 10 miljonit eurot bilansilise maksumusega 4,5 miljonit eurot (2021: 4,4 miljonit eurot) (vt lisa 7) ja hoonestusõigusele väärtusega 150 miljonit eurot (bilansiline maksumus määratlemata).
3. Tütarettevõtete aktsiad ja osad.

2021 aasta aprillis andis Utilitas OÜ osaühingule Utilitas Wind garantii, mis seisuga 31.12.2022 on 7 250 tuhat eurot (31.12.2021: 11 350 tuhat eurot). Antud garantiile arvestatakse intressi 12% aastas (vt lisa 23).

■ Lisa 21 Bilansivälised varad

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2003/87 / EÜ artiklile 10a on Utilitas kontsernil 2022. aastaks eraldatud tasuta kasvuhooonegaaside heitkoguse ühikuid 82 987 tonni (2021: 79 314 tonni). Seisuga 31.12.2022 oli kasutamata saastekvootide kogus registrikontol 70 737 tonni (31.12.2021: 81 755 tonni), millest ei ole maha arvatud 2022. aastal emiteeritud kogust 144 937 tonni (2021: 154 388 tonni), mis vastavalt regulatsioonile tagastatakse 2023. aasta aprillis. Kuna seisuga 31.12.2022 ei ole ettevõttele kuuluv kasvuhooonegaaside heitkoguse ühikute maht piisav ettevõtte vajaduste katmiseks, on moodustatud eraldi summas 6 344 tuhat eurot (31.12.2021: 6 598 tuhat eurot; vt lisa 11 ja 16).

■ Lisa 22 Tingimuslikud kohustised

Võimalikud maksurevisjonist tulenevad kohustised

Maksuhalduril on õigus kontrollida kontserni kuuluvate ettevõtete maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahvi.

Kontserni emaettevõtte juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata kontserni kuuluvatele ettevõtetele olulise täiendava maksusumma.

■ Lisa 23 Tehingud seotud osapooltega

Aruandekohustuslase emaettevõtte nimetus: FS Core Utilities S.à r.l.

Riik, kus aruandekohustuslase emaettevõtte on registreeritud: Luxembourg

Kontserni nimetus, millesse kuulub emaettevõtte: FS Elio S.à r.l.

Riik, kuhu emaettevõtte kontsern on registreeritud: Luxembourg

OÜ Utilitas konsolideeritud aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks:

- ettevõtted, millel on kontroll või oluline mõju ettevõtte üle;
- tütar- ja sidusettevõtted (konsolideeritud aruannetes ei ole vaja avalikustada konsolideerimise käigus elimineeritavaid tehinguid tüdarettevõtetega);
- ettevõtte või tema emaettevõtte juhtkond ja ettevõtte eraisikutest omanikud, kellel on kontroll või oluline mõju ettevõtte üle, eelmainitud isikute lähedased pereliikmed ning kõigi eelmainitud isikute poolt kontrollitavad või nende olulise mõju all olevad ettevõtted.

Nõuded seotud osapoolte vastu

TUHANDETES EURODES	31.12.2022	31.12.2021
Lühiajalised nõuded sidusettevõtjatele (lisa 3)	2 174	1 284
sh intressinõuded	2 149	1 260
Pikaajalised nõuded sidusettevõtjatele	20 150	11 000
sh antud laenud	20 150	11 000

Müügid seotud osapooltele

TUHANDETES EURODES	2022	2021
Sidusettevõtjatele müüdnud kaubad ja teenused	223	44
Sidusettevõtjatele antud laenudelt arvestatud intressitulu	952	432
Sidusettevõtjatele antud garantiidelt arvestatud intressitulu	1 198	828

Kohustised seotud osapoolte ees

TUHANDETES EURODES	2022	2021
Lühiajalised kohustised emaettevõttele	2 976	1 223
sh intressikohustus	1 501	1 223
Lühiajalised kohustised sidusettevõtjatele	139	127
Pikaajalised kohustised emaettevõttele	332 701	277 701
sh saadud laenud (lisa 10)	332 701	277 701

Ostud seotud osapooltelt

TUHANDETES EURODES	2022	2021
Emaettevõttelt saadud laenult arvestatud intressikulu	14 481	12 646
Sidusettevõtjalt ostetud kaubad ja teenused	1 248	973

Lepingulised kohustised osta või müüa seotud osapooltelt / seotud osapooltele puuduvad.

Kontserni kuuluvate kõikide ettevõtjate juhatuse ja nõukogu liikmetele 2022. aastal arvestatud tasu oli 1 275 tuhat eurot, (2021: 1 355 tuhat eurot), millele lisandusid sotsiaalmaksud.

Tegev- ja kõrgema juhtkonna liikmega lepingu lõpetamisel võib sõltuvalt lepingu lõpetamise põhjustest tekkida ettevõttel kohustus maksta tegev- ja kõrgema juhtkonna liikmele hüvitist 6 kuu tasu ulatuses.

■ Lisa 24 Emaettevõtte konsolideerimata põhjaruanded

Emaettevõtte põhjaruanded on koostatud kasutades samu arvestusmeetodeid ja hindamisaluseid, mida on kasutatud konsolideeritud aruannete koostamisel, va tütar- ja sidusettevõtted, mida kajastatakse emaettevõtte konsolideerimata põhjaruannetes nende soetusmaksumuses.

Konsolideerimata bilanss

TUHANDETES EURODES	31.12.2022	31.12.2021
VARAD		
Käibevara		
Raha	12 672	7 561
Nõuded ja ettemaksed	9 608	7 339
KÄIBEVARA KOKKU	22 280	14 900
Põhivara		
Finantsinvesteeringud tüdarettevõtetesse	19 143	18 843
Finantsinvesteeringud sidusettevõtetesse	62 151	58 643
Antud laenud	248 330	205 480
Materiaalne põhivara	1 195	665
Immateriaalne põhivara	168	83
Põhivara kokku	330 987	283 714
VARAD KOKKU	353 267	298 614
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL		
Lühiajalised kohustised		
Kapitalirendi kohustised	29	28
Võlad ja ettemaksed	6 717	7 229
Lühiajalised kohustised kokku	6 746	7 257
Pikaajalised kohustised		
Laenukohustised	332 701	277 701
Kapitalirendi kohustised	66	95
Pikaajalised kohustised kokku	332 767	277 796
KOHUSTISED KOKKU	339 513	285 053
Omakapital		
Osakapital	7 650	7 650
Jaotamata kasum	6 104	5 911
OMAKAPITAL KOKKU	13 754	13 561
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL KOKKU	353 267	298 614

Konsolideerimata kasumiaruanne

TUHANDETES EURODES	2022	2021
Äritulud		
Müügitulu	2 137	1 801
ÄRITULUD KOKKU	2 137	1 801
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-571	-467
Mitmesugused tegevuskulud	-1 184	-1 015
Tööjõukulud	-1 919	-2 137
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	-106	-65
Ärikahjum	-1 643	-1 883
Finantstulud ja -kulud		
Finantstulud ja -kulud investeeringutelt tütar- ja sidusettevõtetesse	9 155	4 734
Intressikulud	-14 569	-12 740
Muud finantstulud ja -kulud	12 250	12 874
FINANTSTULUD JA -KULUD KOKKU	6 836	4 868
Kasum enne tulumaksustamist	5 193	2 985
ARUANDEAASTA PUHASKASUM	5 193	2 985

Konsolideerimata rahavoogude aruanne

TUHANDETES EURODES	2022	2021
RAHAVOOD ÄRITEGEVUSEST		
Ärikahjum	-1 643	-1 883
Korrigeerimised:		
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	106	65
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	306	-3 452
Äritegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	-2 403	3 583
Makstud intressid	-14 291	-11 523
Kokku rahavood äritegevusest	-17 925	-13 210
RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST		
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-584	-232
Tasutud muude finantsinvesteeringute soetamisel	0	-13
Tasutud tütarettevõtete soetamisel	-300	-8 435
Tasutud sidusettevõtete soetamisel	0	-58 566
Antud laenud	-62 850	-12 448
Antud laenude tagasimaksed	20 000	40 500
Saadud dividendid	5 647	5 647
Saadud intressid	11 151	10 681
Kokku rahavood investeerimistevusest	-26 936	-22 866
RAHAVOOD FINANTSEERIMISTEGEVUSEST		
Saadud laenud	55 000	48 000
Muud väljamaksed finantseerimistevusest	0	-18
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	-28	-34
Makstud dividendid	-5 000	-5 000
Kokku rahavood finantseerimistevusest	49 972	42 948
RAHAVOOD KOKKU	5 111	6 872
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI ALGUSES	7 561	689
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI LÖPUS	12 672	7 561

Konsolideerimata omakapitali muutuste aruanne

TUHANDETES EURODES	Osakapital	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2021	7 650	5 911	13 561
Aruandeperioodi puhaskasum	0	5 193	5 193
Makstud dividendid	0	-5 000	-5 000
Saldo seisuga 31.12.2022	7 650	6 104	13 754
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2022			
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste bilansiline väärtus	0	-19 143	-19 143
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil	0	165 644	165 644
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2022	7 650	152 605	160 255

Sõltumatu vandeaudiitori aruanne

Osaühing Utilitas osanikule

Meie arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistel osades õiglaselt Osaühing Utilitas ja selle tütarettevõtete (koos Kontsern) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2022 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Mida me auditeerisime

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud bilanssi seisuga 31. detsember 2022;
- konsolideeritud kasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad olulisi arvestuspõhimõtteid ja muud selgitavat infot.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamus avaldamiseks.

Sõltumatus

Oleme Kontsernist sõltumatud kooskõlas Rahvusvahelise Arvestusekspertide Eetikakoodeksi Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestusekspertide rahvusvahelise eetikakoodeksiga (sealhulgas rahvusvahelised sõltumatuse standardid) (IESBA koodeks). Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile.

Muu informatsiooni, sealhulgas tegevusaruande, aruandlus

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon hõlmab tegevusaruannet (kuid ei hõlma konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet ega meie vandeaudiitori aruannet).

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni, sealhulgas tegevusaruannet.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud.

Tegevusaruande osas teostasime ka audiitortevõtmise seaduses sätestatud protseduurid. Nimetatud protseduuride hulka kuulub kontroll, kas tegevusaruanne on olulises osas kooskõlas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega ning on koostatud raamatupidamise seaduse nõuete kohaselt.

Tuginedes auditi käigus tehtud töödele, on meie arvates:

- tegevusaruandes toodud informatsioon olulises osas kooskõlas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega selle aasta osas, mille kohta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud; ja
- tegevusaruanne koostatud raamatupidamise seaduse nõuete kohaselt.

Pidades silmas auditi käigus saadud teadmisi ja arusaamu Kontsernist ja selle keskkonnast, oleme lisaks kohustatud avaldama, kui oleme tuvastanud olulisi väärkajastamisi tegevusaruandes, millest saime teadlikuks enne käesoleva audiitori aruande kuupäeva. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhatus ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatses Kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamus. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduure vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamus avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, vääresitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;
- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamus Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;

- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontserni tegevuse jätkumise lõppemist;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontserni kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

AS PricewaterhouseCoopers

Oksana Popova
Vandeaudiitor, litsents nr 633

21. aprill 2023
Tallinn, Eesti

OÜ Utilitas 2022. a majandusaasta aruanne allkirjastati 21. aprillil 2023.

Priit Koit

Juhatuses liige

KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK

OÜ UTILITAS jaotamata kasum oli:

Kokku jaotamata kasum 31. detsember 2022 .....152 605 tuhat eurot

OÜ UTILITAS juhatus teeb osanike üldkoosolekule ettepaneku maksta kuni 31. detsembrini 2022 kogunenud jaotamata kasumist dividende summas 5 000 tuhat eurot.

